

Regional efterfrågan på kompetens och utbildning inom yrkeshögskolan

| 2014

Innehållsförteckning

Innehåll

1	Förord	2
2	Regionala beskrivningar	3
2.1	Blekinge län.....	3
2.2	Dalarnas län	8
2.3	Gotlands län	16
2.4	Gävleborgs län.....	21
2.5	Hallands län.....	27
2.6	Jämtlands län	33
2.7	Jönköpings län	39
2.8	Kalmar län.....	45
2.9	Kronobergs län.....	52
2.10	Norrbottnens län	59
2.11	Skåne län	66
2.12	Stockholms län	73
2.13	Södermanlands län	80
2.14	Uppsala län	86
2.15	Värmlands län.....	92
2.16	Västerbottens län	97
2.17	Västernorrlands län	105
2.18	Västmanlands län	113
2.19	Västra Götalands län.....	120
2.20	Örebro län	128
2.21	Östergötlands län	134
3	Bilaga 1 – Metod	144
3.1	Källor.....	144
3.1.1	Regionala kompetensplattformar	144
3.1.2	Statistikkällor.....	145
3.2	Tillvägagångssätt	145
3.3	Utbildningsområden inom yrkeshögskolan	146

1 Förord

Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar för eftergymnasial yrkesutbildning utanför högskola och universitet och ska verka för att utbildningar inom yrkeshögskolan svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft.

En av myndighetens uppgifter är att analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan. Analyserna är ett av flera underlag i myndighetens bedömningar av och beslut om vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och beviljas statsbidrag eller särskilda medel. Ett av kriterierna för att få ingå i yrkeshögskolan är att utbildningen har en ur samhällssynpunkt lämplig regional placering.

Som ett led i arbetet med att bedöma behov av utbildningar inom yrkeshögskolan har myndigheten sammanställt underlag från bland annat regionala aktörer. Regionerna har fått bedöma det framtida behovet av kompetens på 3–5 års sikt och behovet av utbildning inom yrkeshögskolan. Metod och tillvägagångssätt för att ta fram rapporten beskrivs i bilaga 1 – Metod.

Rapporten har utarbetats av Tommy Olsson, Linda Wiklund och Karin Åkerman vid avdelningen för omvärldsanalys och uppföljning. Sanna Henriksdotter vid avdelningen för kommunikation har redigerat och utformat en webbanpassad presentation av den.

Västerås i oktober 2014

Björn Schéele

Avdelningschef

2 Regionala beskrivningar

2.1 Blekinge län

2.1.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 5

Antal invånare: 152 757, varav 20-64 år: 84 353

Antal sysselsatta: 67 429, varav 60 år eller äldre: 9 729 (14 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning och Handel

Nettopendling: - 1 185

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 799

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan:

Kultur, media och design, Teknik och tillverkning samt Ekonomi, administration och försäljning

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.1.2 Inledning

Trots att industrialiseringen nådde Blekinge sent i jämförelse med många andra regioner har den ett starkt fäste i länet. Blekinge är idag ett industrilän och av länets elva största privata arbetsgivare återfinns åtta inom industrin, vilket sätter sin prägel på hela länets näringsliv. Nästan 20 procent av arbetstillfällena finns inom industrin och efter smålandsläna och Västmanland är Blekinge det län med störst andel sysselsatta inom industrin.¹ Blekinge län förväntas att drabbas hårdare än övriga län av de stora framtida pensionsavgångarna. Trots stora satsningar i länet under de senaste årtiondena, som exempelvis etableringen av Blekinge tekniska högskola, är utbildningsnivån i länet låg.²

2.1.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan³

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

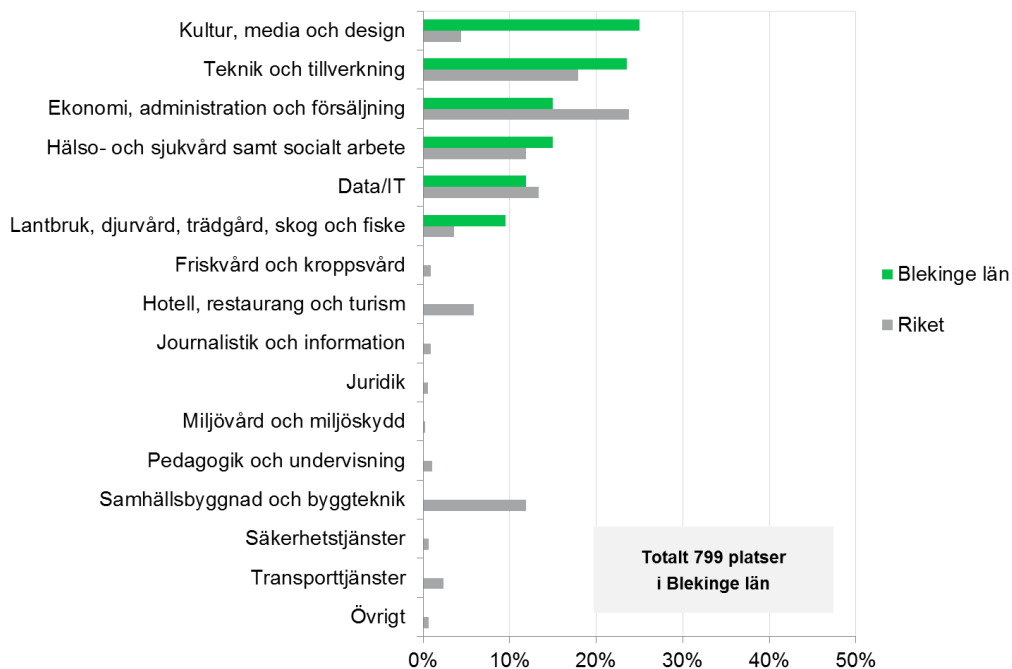
¹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

² Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011–2012.

³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Antalet beviljade utbildningsplatser i Blekinge län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 799. Av dessa är 25 procent inom utbildningsområdet Kultur, media och design⁴ följt av Teknik och tillverkning och Ekonomi, administration och försäljning med 24 respektive 15 procent. De två förstnämnda har en betydligt större andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andelar för riket. Inom Ekonomi, administration och försäljning finns en mindre andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andel för riket.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Blekinge län

Data/IT

Det är svårt att rekrytera teknisk spetskompetens inom till exempel mjukvaru- och systemutveckling. Kvalificerad IT-personal som exempelvis programmerare efterfrågas inom ett flertal branscher, såväl inom privat som inom offentlig verksamhet.⁵ Regionen bedömer att det beviljade utbudet långt ifrån tillgodoser det behov som företag, kommuner och landsting beskriver.

⁴ Inom Kultur, media och design är utbildningarna fokuserade på motion creative samt digital media creative.

⁵ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

Ekonomi, administration och försäljning

Det råder brist på företags säljare med teknisk kompetens, särskilt för de företagstjänster som har starka kopplingar till industrin⁶. Företagen beskriver också en ökad brist på redovisningsekonomer⁷.

Hotell, restaurang och turism

Systemställningen i hotell- och restaurangbranschen, som dels består av hotell- och logiverksamhet, dels av restaurang- catering- och barverksamhet, är fortsatt positiv. Enligt Region Blekinge utgör besöksnäringen en viktig del i länets framtida utveckling, där det strategiska läget vid kusten erbjuder stora möjligheter. Bland annat kan besöksnäringen utvecklas genom att attrahera fler utländska besökare.⁸ Företagen i länet beskriver ett stort behov av kvalificerad personal inom turism- och besöksnäringen. I dagsläget finns inga utbildningar beviljade inom detta utbildningsområde. Det som behövs är utbildning med koppling till marknadsföring, värdskap, paketering och samverkan.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Personalen inom offentlig sektor har en hög medelålder och stora pensionsavgångar har skett under några år. Detta förväntas fortsätta inom flera yrkesgrupper inom vård- och omsorgsyren. En omfattande kartläggning med alla arbetsgivare och utbildare i Blekinge är påbörjad och det är ett mycket stort glapp mellan arbetsgivarnas behov och hur många som utbildas idag. Viss påbyggnad efterfrågas av både kommuner och landsting och det är påbyggnad inom geriatrik, psykiatri samt stödpedagoger. Behovet av specialistsjuksköterskor och medicinska sekreterare är också stort. Det råder också brist på tandsköterskor⁹. Regionen bedömer att det beviljade utbildningsutbudet av yrkeshögskoleutbildningar långt ifrån möter det behov som företag, kommuner och landsting beskriver.

Kultur, media och design

Media och design är viktiga områden då det fortfarande finns ett stort regionalt behov av dessa tjänster. Utbildning inom området entreprenörskap efterfrågas som en påbyggnad på gymnasieskolans grund, för att skapa fler företag och för att utveckla företagen i Blekinge.

⁶ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

⁸ Region Blekinge (2013) Attraktiva Blekinge. Blekingestrategin 2014-2020 (Remissutgåva inför Regionstyrelsen 2013-02-06).

⁹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

Teknik och tillverkning

I länet är det brist på VVS-ingenjörer och tekniker med inriktning elektronik, elkraft och maskin¹⁰. Produktionstekniker och tekniker inom automation och robotteknik efterfrågas i industrin och behovet inom produktionsledning är mycket stort. En dialog har startat om vindkraftsteknik och behovet av utbildade förväntas bli mycket stort. När det gäller teknikområdet bedömer regionen att det finns ett större behov av utbildningsplatser än de som redan är beviljade i länet.

2.1.4 Regional utveckling¹¹

Investeringar och satsningar på utveckling inom tillverkande exportföretag och underleverantörer pågår. Ett annat område där satsningar sker är inom besöksnäring och turism där ett stort antal aktiviteter har påbörjats och kommer att påbörjas. Populära destinationer utvecklas för att kunna ta emot fler gäster under högsäsong men också för att skapa nya möjligheter under andra delar av året. I projektet Attraktionskraft Blekinge¹² samverkar kommunerna i länet med utveckling av besöksnäringen.

Det finns ett stort antal vindkraftverk i länet och dessutom finns planer på att bygga en ny vindkraftpark utanför Sölvesborg. Det förväntas behövas ett stort antal personer som dels kan bygga upp kraftverken, dels har kunskaper i serviceteknik inom detta område.

2.1.5 Näringsgrenar

I Blekinge län fanns 67 429 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 1 185 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in. Antalet sysselsatta i länet är störst inom Tillverkning och utvinning, Vård och omsorg; sociala tjänster och Utbildning. De två förstnämnda branscherna har en större andel sysselsatta i länet än genomsnittlig andel inom dessa näringsgrenar för riket. Detsamma gäller för Offentlig förvaltning och försvar. Det omvända förhållandet gäller för Handel.¹³ Trots detta är Handel den största branschen inom den privata tjänstesektorn i länet.¹⁴

Länet har historiskt sett varit en region där tillverkningsindustrin dominerat.

Tillverkningsindustrin är uppdelad geografiskt i länet. I västra delen av länet finns en

¹⁰ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428) och Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

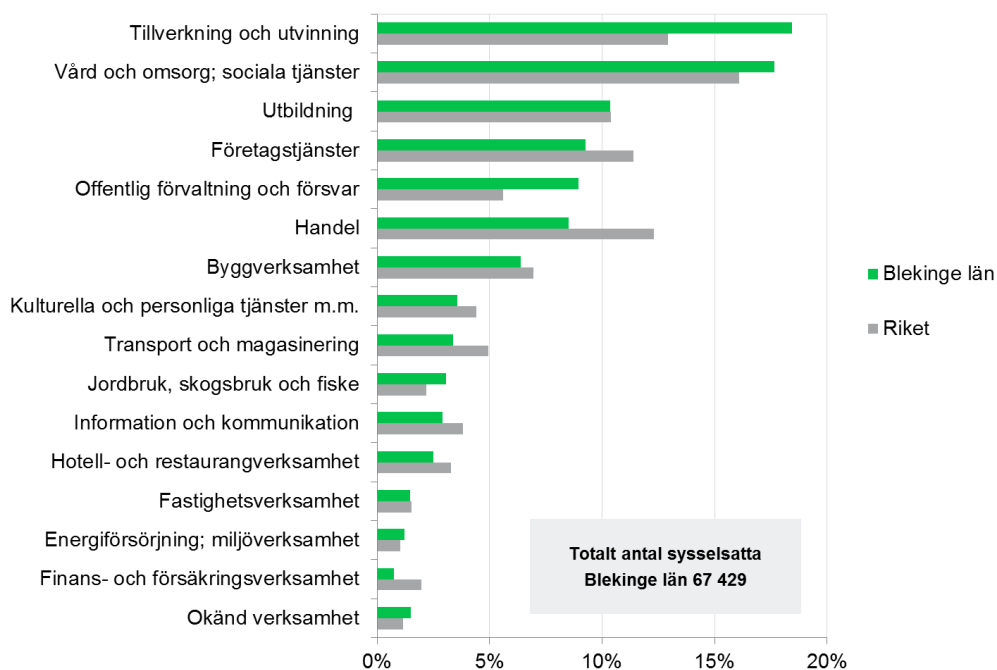
¹² Attraktionskraft Blekinge är ett EU-finansierat turismutvecklingsprojekt. Projektperiod 2011-03-01 till 2014-03-31.

¹³ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012.

¹⁴ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

större del lågteknologiskt tillverkande företag och i den östra delen avsevärt fler tillverkande företag inom högteknologi.¹⁵ Den största enskilda delbranschen är tillverkningen av motorfordon som har sitt centrum i Olofström. Utöver tillverkningen av motorfordon, finns framförallt livsmedelsindustri, men tillverkning av gummi- och plastvaror samt metallindustrin är ytterligare tre segment som är viktiga för Blekinges industri.¹⁶

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Blekinge län och i riket

Hotell- och restaurangbranschen har en mindre andel av de sysselsatta jämfört med genomsnittlig andel för riket¹⁷, men branschen utvecklas positivt i länet och är den enda inom den privata tjänstesektorn¹⁸ som haft en bättre utveckling än i riket. En positiv utveckling inom turismnäringen är en möjlig förklaring till den goda utvecklingen hittills och till att den förväntas fortsätta under prognosperioden.¹⁹

¹⁵ OECD (2012) OECD Territorial Reviews Småland – Blekinge.

¹⁶ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁷ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012.

¹⁸ I den privata tjänstesektorn ingår branscherna Handel, Transport, Hotell och restaurang, Information och kommunikation, Finans- och försäkringsverksamhet samt Företagstjänster.

¹⁹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

2.2 Dalarnas län

2.2.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 15
Antal invånare: 277 349, varav 20-64 år: 153 213
Antal sysselsatta: 114 855, varav 60 år eller äldre: 15 742 (16 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning och Handel
Nettopendling: - 1 698
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 751
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Övrigt (hantverk) samt Ekonomi, administration och försäljning
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.2.2 Inledning

Dalarnas län har till skillnad från många andra landsbygds-län fyra livskraftiga centra; Falun/Borlängeregionen, Mora, Avesta och Ludvika och dessa utgör navet i sina respektive arbetsmarknadsområden. Dessutom skapar Malung/Sälen ett eget starkt centrum under vintersäsongen tack vare vinterturismen. Varje arbetsmarknadsområde skiljer sig en aning beroende på näringslivets inriktning, men i samtliga kommuner dominerar branscherna industri, vård och omsorg samt handel.²⁰ Besöksnäringen har blivit en allt viktigare del för utvecklingen i länet, då Dalarna är Sveriges tredje största turistlän.²¹

2.2.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Dalarnas län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 751. Av dessa är 22 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning följt av Övrigt (hantverksutbildningar) och Ekonomi, administration och försäljning med 18 respektive 13 procent. Teknik och tillverkning och Hotell, restaurang och turism har en

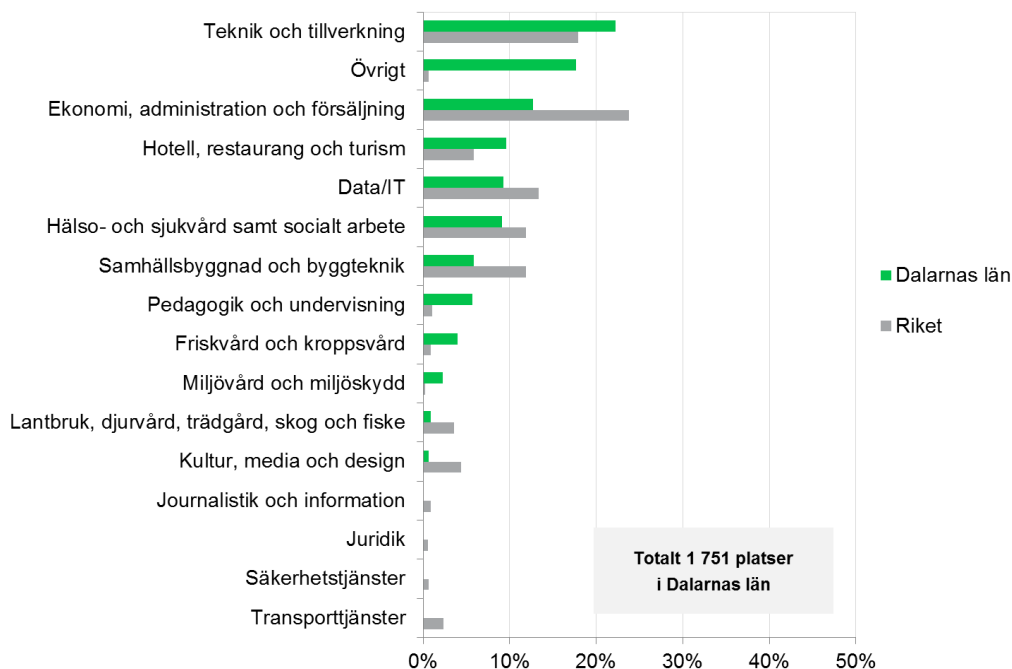
²⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

större andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andelar för riket. Inom Ekonomi, administration och försäljning finns en betydligt mindre andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andel för riket.

Region Dalarna bedömer att antalet utbildningsplatser behöver ökas inom ett flertal områden. Detta med hänvisning till att få utbildningar beviljades förra ansökningsomgången och de fakta som tagits fram om pensionsavgångar, behov av korta utbildningar med stark arbetsmarknadsanknytning samt expansion inom ett flertal områden.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Dalarnas län

Data/IT

Inom Data/IT kommer det att behövas mjukvaru- och systemutvecklare²².

Arbetsförmedlingen gör den bedömningen på ett års sikt och regionen bedömer att behovet gäller även på 3–5 års sikt²³.

Ekonomi, administration och försäljning

Utbildningar inom Ekonomi, administration och försäljning har stor relevans för regionens utveckling. Utbildningsutbudet stämmer relativt väl överens med efterfrågan på

²² Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Dalarnas län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

²³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

arbetsmarknaden, men nuvarande utbud av utbildningsplatser bedöms inte räcka till för länets fortsatta utveckling och tillväxt. Ett bristyrke där yrkeshögskoleutbildningar idag saknas i regionen är redovisningsekonom.²⁴

Hotell, restaurang och turism²⁵

Regionen bedömer att antalet utbildningsplatser behöver öka. Inom besöksnäringen har sysselsättningen ökat och en fortsatt expansion förutses. Tack vare de satsningar som besöksnäringen genomför och även planerar så kommer behovet av personal med rätt kompetens inom besöksnäringen att vara stort. Besöksnäringen räknas numera som en basnäring för länet och expansionen och satsningarna som görs är långsiktiga vilket kommer att medföra att det kommer att krävas en ständig tillförsel av personal med såväl bredd som spetskompetens. Region Dalarna driver utvecklingsprojekt för besöksnäringen inom ett flertal områden, bland annat internationalisering, export och försäljning med syfte att genom gemensamma exportfrämjande aktiviteter öka andelen utländska besökare till Dalarna, dess destinationer och företag. Projekten bidrar till att stimulera tillväxt i regionen, mätt i gästnätter och omsättning. Företagen får en ökad lönsamhet och som en följd av detta ökad sysselsättning. Sammantaget så bör satsningarna inom besöksnäringen generera ett ökat behov av personal inom såväl befintliga som nya yrkesområden och därmed också behov av utbildningar som kan bidra till att fylla de kompetensbehov som uppstår.

Utöver detta så fortsätter näringen att expandera genom olika outdoor-koncept som är under utveckling, vilket kommer att kräva tillförsel av ny kompetens och yrkesområden. Utvecklingen av året-runtverksamhet kommer att innebära en breddning och utökning av besöksnäringens kompetensbehov.

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Inom vård och omsorg kommer ett stort antal av nuvarande personal att gå i pension och därför förväntas en stadig efterfrågan på personal inom området hälso- och sjukvård samt socialt arbete.²⁶ Medelåldern är hög bland undersköterskor som arbetar med äldreomsorg, funktionsnedsättning och demensvård²⁷. Landstinget Dalarna uppger att 3 000 personer kommer att gå i pension de närmaste 10 åren. Från och med 2018 stiger antalet personer som är 80 år och äldre mycket snabbt och då måste kommunerna i länet vara beredda att hantera en växande grupp invånare som är i behov av äldreomsorg.

²⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁷ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

Den åldrande befolkningen ställer även större krav på personalen inom vård och omsorg.²⁸ Det innebär att verksamheterna har ett behov av att vidareutbilda undersköterskor inom bland annat geriatrik, demensvård och psykiatri.²⁹

Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske

Skogen är en viktig råvara för Dalarnas industrier, som trots att det står för en relativt liten del av länets näringsliv, spelar en viktig roll för massa- och sågindustrin i länet. Bra kompetensförsörjning är därför av stor vikt. Relevanta yrkesroller är bland annat processoperatörer, sågverksoperatörer, driftmaskinister, skogsröjare och förare av skogs- och jordbruksmaskiner.³⁰

Samhällsbyggnad och byggteknik

Bristen på kvalificerad arbetskraft inom byggindustrin ses av regionen som ett hot mot hela branschen. I den generation som nu lämnar arbetslivet finns många arbetstagare med en kompetens och arbetslivserfarenhet, som är mycket svår att ersätta. Kompetenser som kommer efterfrågas är bland annat byggnadsingenjörer/byggnadstekniker, installationselektriker, VVS-ingenjörer och elingenjörer/eltekniker.³¹

Gruvindustrin i Dalarna genomför stora investeringar och räknar med fortsatt god efterfrågan på produkter. Det finns svårigheter att rekrytera personal inom bland annat kvalitetskontroll, produktionsplanering och produktionsstyrning samt inom yrkeskategorierna stab/ledning, malmbehandling, transporter, service och underhåll samt gruvgeologi.³² Om gruvdriften kommer igång i Bergslagen kommer det i inledningsskedet att få en kraftig effekt på byggbranschen och i synnerhet på anläggningssidan.³³ Andra yrken som är relevanta är bergarbetare och produktionstekniker. Gruvdrift beräknas omfatta uppemot 50 olika yrken.

Det finns ett ökat behov av arbetskraft och utbildningar inom energi- och kostnadseffektivt byggande.³⁴

²⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³¹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Dalarnas län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³² Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

³³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Dalarnas län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Teknik och tillverkning

Yrken som efterfrågas är styr- och reglertekniker, distributionselektriker, elkraft, elektronik, maskin, elingenjör och eltekniker. ABB:s fortsatta expansion i länet förväntas också leda till ytterligare rekryteringsbehov inom ett flertal områden inom teknik och tillverkning och elkraft.³⁵

Inom industrin kommer brister att uppstå på ett flertal kompetensområden. Vidare kommer det efterfrågas montörer inom el, maskin och metall. Maskinoperatörer kommer att efterfrågas inom trävaru- och pappersindustrin. Övriga bristyrken inom industrin är bland annat kompetenser inom CNC och VVS³⁶ och kompetenser inom VA.³⁷ Det råder även brist på tekniker inom stålindustrin,³⁸ processarbetare inom trävaruindustrin, ingenjörer och tekniker samt installationselektriker.³⁹

Branscher inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning får betraktas som de viktigaste för regionens utveckling, vilket även avspeglar sig i länets utbildningsutbud då flest utbildningsplatser finns inom området.⁴⁰

Transporttjänster

Detta är ett utbildningsområde som inte finns inom yrkeshögskolan i länet idag men som skulle behöva finnas eftersom industri, handel, livsmedel och besöksnäring samt satsningar på gruvdrift är beroende av transportsektorn.⁴¹ Ett ökat behov av arbetskraft och utbildningar finns inom miljövänliga transporter.⁴²

³⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³⁶ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Dalarnas län 2012.

³⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁸ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

2.2.4 Regional utveckling⁴³

Gruvnäringen

Regionen bedömer att gruvnäringen kommer att ha en positiv tillväxt. Inom gruvnäringen sker både expansion inom befintlig verksamhet och via nyetableringar. I Bolidens gruva i Garpenberg har man investerat 3,9 miljarder i ett nytt anrikningsverk. I dag har gruvan en kapacitet på 1,4 miljoner ton per år. När de nya anläggningarna tas i drift under 2014 ökas malmproduktionen successivt från 2 miljoner ton till 2,5 miljoner ton till slutet av 2015. Investeringen beräknas ge cirka 70 nya jobb men även generera jobb för underleverantörer. I Ludvika kommun planeras gruvbrytning och det första företaget har för avsikt att starta sin produktion under 2016. Sammantaget beräknas gruvnäringen ha ett omfattande rekryteringsbehov inom ett stort antal olika yrken. Dessutom beräknas varje nytt gruvjobb generera ytterligare tre tjänster vilket tillsammans skulle innebära totalt 300–500 jobb enbart på satsningarna i Ludvika kommun. Gruvetableringarna förväntas också påverka byggbranschen under etableringstiden då tågterminal och anrikningsverk ska byggas.

Energieffektivisering

Dalarnas län har ambitioner att vara en nationell föregångare i ett regionalt energi- och klimatarbete⁴⁴. ABB i Ludvika, det ledande kraft- och automationsföretaget, fortsätter att expandera och under våren 2013 inkom en ny order värd runt 150 miljoner dollar. ABB har tagit hem ytterligare order under det senaste halvåret. Detta förväntas leda till ett fortsatt behov av att rekrytera personal inom olika yrkesområden med olika utbildningsbakgrund.⁴⁵

Besöksnäring och handel

Handeln har under det senaste året vuxit genom till exempel Ikeas etablering i Borlänge i oktober 2013. Detta har medfört att flera stora kedjor har etablerat sig i samma område. I Mora har också ett nytt handelscentrum med flera kedjor etablerats. Handeln har blivit en viktig tillväxtfaktor för länets näringsliv och den fyller också en funktion för besöksnäringen.

Besöksnäringen är viktig för länets utveckling och målet är att utveckla näringen med tre miljoner nya gästnätter till 2020. I dag sysselsätter besöksnäringen cirka 5 200 personer och fram till 2020 beräknas ytterligare 2 200 nya arbetstillfällen skapas. Det finns planer

⁴³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981), Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

⁴⁴ Länsstyrelsen i Dalarnas län (2013) Dalarna - Pilotlän för grön utveckling - Slutrapport och vägledning.

⁴⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

på att bygga en ny flygplats i Sälen, vilket kan komma att påverka behovet av arbetskraft. Besöksnäringen kommer att påverkas av detta. Beräkningar som gjorts visar att flygplatsen kan komma att generera cirka 500 nya jobb, bland annat inom handeln.

Transport

I regeringens nationella transportplan går att läsa att det ska göras investeringar i Dalarna. Den största satsningen görs för att förbättra malm- och godstransporter mellan Ludvika och Frövi. Därtill vill regeringen satsa 437 miljoner fram till 2025 på att förbättra infrastrukturen så att det kommer till nytta för den planerade öppningen av flera järnmalmgruvor i Ludvika och Grängesberg.

2.2.5 Näringsgrenar

I Dalarnas län fanns 114 855 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 1 698 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in. Antalet sysselsatta i länet är störst inom Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning och Handel. Andel sysselsatta inom näringsgrenarna Vård och omsorg; sociala tjänster och Tillverkning och utvinning har en större andel i länet än genomsnittlig andel inom dessa näringsgrenar för riket medan andel sysselsatta inom Handeln är mindre i Dalarna jämfört med riket.⁴⁶

Dalarna är ett av landets ledande besökslän och har stor betydelse för länet.⁴⁷ Omkring 5 200 personer sysselsätts inom besöksnäringen och fram till 2020 beräknas ytterligare 2 200 nya arbetstillfällen skapas.⁴⁸ Tjänstesektorn⁴⁹ i länet har haft en positiv utveckling under flera år.⁵⁰

Traditionellt sett förknippas länet med tillverkningsindustri, stål, papper, skog och gruvnäring. Så är fortfarande fallet, men industrins betydelse som arbetsgivare har minskat och kan komma att minska ytterligare i framtiden.⁵¹ Industrin är dock fortfarande en viktig bransch för länet.⁵²

⁴⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012.

⁴⁷ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

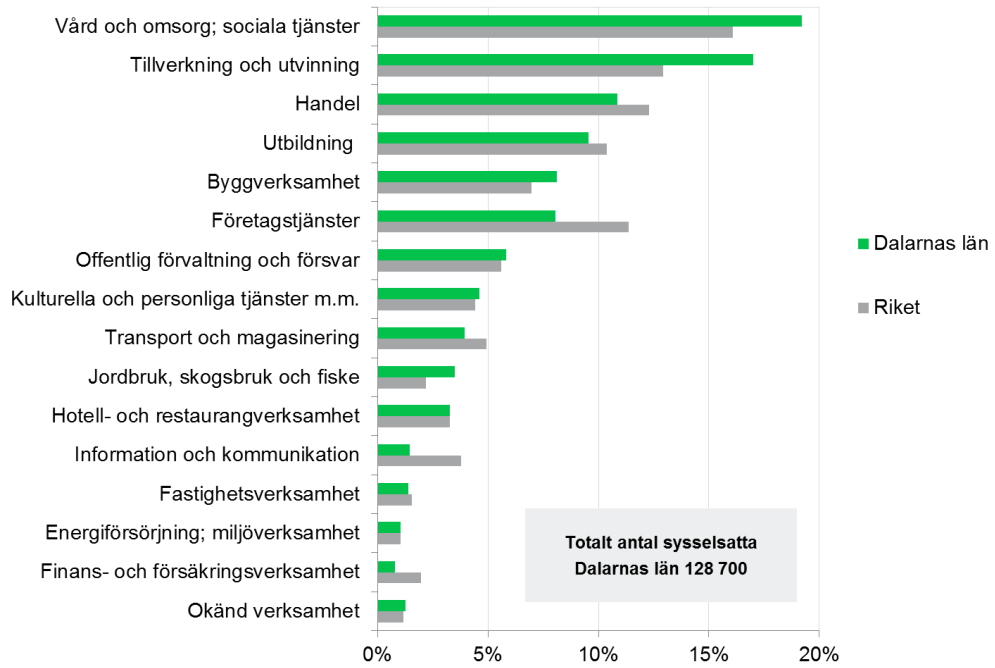
⁴⁹ I den privata tjänstesektorn ingår branscherna Handel, Transport, Hotell och restaurang, Information och kommunikation, Finans- och försäkringsverksamhet samt Företagstjänster.

⁵⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

⁵¹ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁵² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Dalarnas län och i riket

2.3 Gotlands län

2.3.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 1
Antal invånare: 57 161, varav 20-64 år: 32 129
Antal sysselsatta: 26 717, varav 60 år eller äldre: 4 496 (17 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Utbildning och Handel
Nettopendling: - 1 195
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 20
Största utbildningsområdet inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.3.2 Inledning

Gotland har en begränsad arbetsmarknad, på grund av det geografiska läget som inte möjliggör daglig in- eller utpendling.⁵³ Gotland är ett av de företagstätaste länen i landet med cirka 7 500 företag. Även nyföretagandet är bland det högsta i landet och har stadigt ökat sedan 2001. Under 2012 startades 468 nya företag⁵⁴. Antalet invånare uppgår till cirka 57 200. Enligt Statistiska centralbyråns befolkningsprognos kommer befolkningen på Gotland totalt sett att öka med cirka 600 personer mellan 2011 och 2025 och det är framförallt gruppen 65 år och äldre som kommer att öka. Den arbetsföra befolkningen beräknas minska med drygt 3 500 personer fram till och med 2025.

2.3.3 Regionens bedömning av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan⁵⁵

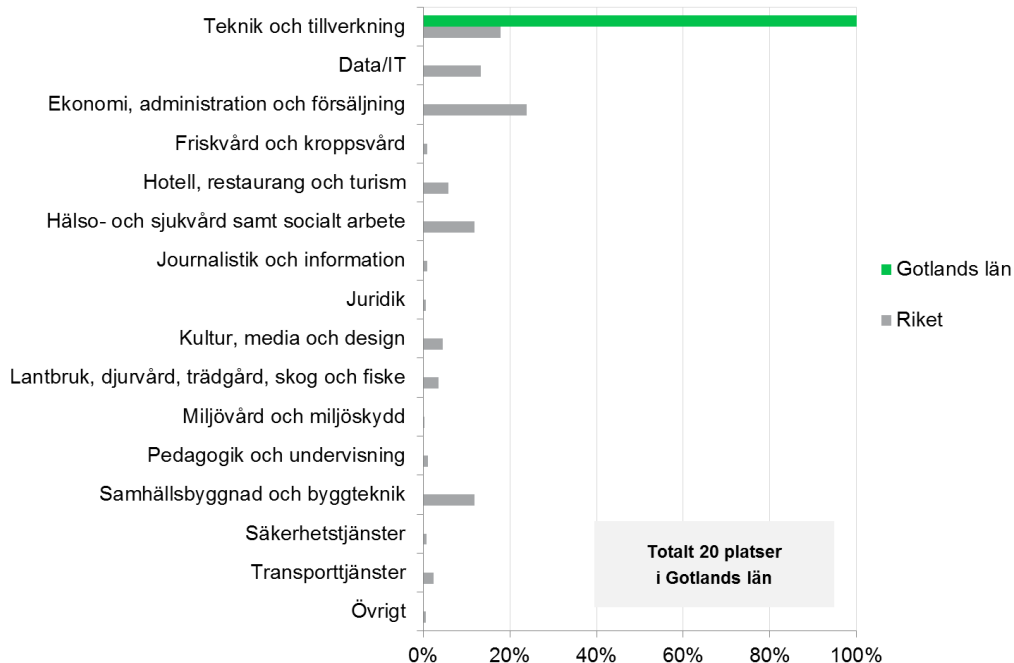
Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Gotland har ingen beviljad yrkeshögskoleutbildning från hösten 2014 och tillgodoser därmed inte det kompetensbehov som finns inom regionen. Den utbildning som visas i nedanstående diagram avslutas 2014. Med den utbildningen medräknad har Gotland alla sina utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning, medan genomsnittet för landet är knappt en femtedel av utbildningsplatserna i det området.

⁵³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2014 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

⁵⁴ Region Gotland (2013) Gotland i siffror 2013.

⁵⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Gotlands län**Hotell, restaurang och turism**

Besöksnäringen är viktig för Gotland. Den nya kajen för kryssningsfartyg förväntas öka tillströmningen av turister på ön när den står färdig 2018. Fler besökare skapar möjligheter och utmaningar för besöksnäringen. Det kommer att finnas behov av logistiklösningar för att alla ska kunna besöka de attraktioner som lockar. Upplevelser behöver utvecklas, guidning och språkkunskap krävs också. Kompetens kommer att behövas inom områdena språk, service, destinationsutveckling och paketering av resor.

Behov av kompetens kommer att finnas inom livsmedelsförädlingen och även inom kockyrket ses behov av kompetens. Dessa områden har stor inverkan på Gotland då jordbruksnäringen och besöksnäringen är viktiga näringar på ön. Inom livsmedelsförädling handlar det om att utveckla råvarorna till mer förädlade produkter och därmed bidra till en ytterligare utveckling av näringslivet.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Det finns redan ett stort behov av vårdpersonal inom Region Gotland och behovet kommer att öka de kommande åren när fler går i pension. Inom hela Region Gotland arbetar cirka 6 000 personer, av dessa väntas cirka 200 individer gå i pension varje år de kommande 5 åren. Behovet av utbildad vårdpersonal är till år 2019 minst 180 personer. Socialtjänsten efterfrågar kvalificerad yrkeskompetens inom funktionshinderområdet, samt stödpedagoger till omsorgen. Inom vårdsektorn finns dessutom ett kontinuerligt behov av kompetensutveckling. Det krävs också för att öka flexibiliteten i

organisationerna och möjliggöra verksamhetsutveckling. Därför behövs också stödpedagoger som jobbar med att utveckla kompetensen hos dem som arbetar operativt.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Flera andra byggen som kommer att kräva tillgång till arbetskraft planeras i närtid inom regionen. Dels ska en ny gymnasieskola byggas i Visby, dels planeras två stora ombyggnationer inom hälso- och sjukvården. Behov av kompetens på yrkeshögskolenivå är bland annat byggarbetsledare.

Teknik och tillverkning

Cementindustrin och Teknikförvaltningen inom Region Gotland ser stora pensionsavgångar framåt. Inom företaget Cementa beräknas att på Gotland kommer 96 personer, 43 procent av personalstyrkan, att gå i pension inom kommande tioårsperiod. Inom Teknikförvaltningen kommer cirka 50 procent av de anställda att gå i pension inom de kommande tio åren, 106 personer av 235 anställda. Behovet av kompetens inom teknikområdet är därmed stort. Den kompetens som kommer att efterfrågas är teknisk grundkompetens, arbetsledare inom området, servicetekniker och produktionstekniker. Behov av yrkeshögskoleutbildning med teknik- och ingenjersprofil uttrycks.

2.3.4 Regional utveckling⁵⁶

Jordbruksnäringen och besöksnäringen är två viktiga näringar på Gotland. Dessa områden har stor inverkan på utvecklingen i regionen och bland annat livsmedelsförädlingen är ett viktigt område att vidareutveckla.

En ny kaj för kryssningsfartyg ska byggas i Visby. Kajen planeras att stå färdig 2018. Detta kommer att generera arbete inom byggområdet. Även besöksnäringen kommer att påverkas då mängden kryssningsturister förväntas öka från dagens antal 50–60 000 till 150 000 personer per år. Det blir en utmaning att utnyttja de möjligheter det öppnar för turistnäringen i länet.

Ett flertal byggen planeras i närtid inom regionen, förutom den nya kajen för kryssningsfartyg. De kommer att kräva tillgång till arbetskraft inom byggbranschen.

Det finns planer för en fortsatt utbyggnad av vindbruket de kommande åren. Av målen i Vision Gotland 2025, framgår att Gotland 2025 ska ha en lokal energiförsörjning som är klimatneutral och bygger på en hög andel av lokalt producerad förnyelsebar energi samt att möjligheterna ligger i att utnyttja potentialen för bioenergi, vindkraft och solenergi.⁵⁷

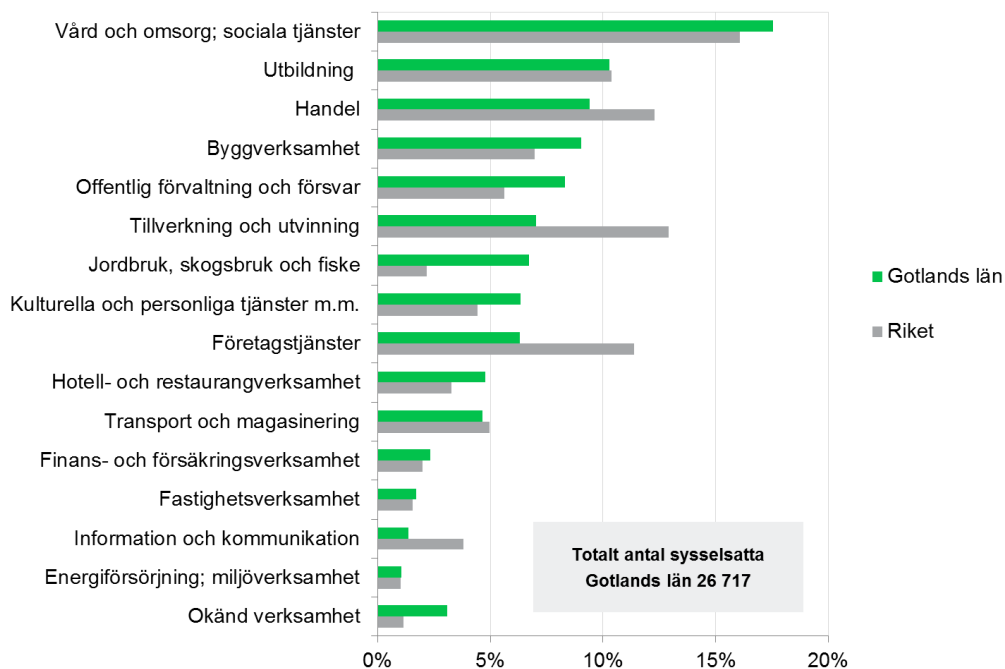
⁵⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

⁵⁷ Gotlands kommun (2010) ByggGotland – översiktsplan för Gotlands kommun 2010–2025.

2.3.5 Näringsgrenar

I Gotlands län fanns 26 717 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendlning på - 1 195 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁵⁸

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Gotlands län och i riket

Den största näringsgrenen i länet är vård, omsorg och andra sociala tjänster. Närmare 18 procent av samtliga sysselsatta, eller 4 689 personer, finns inom det området.⁵⁹ Inom området kommer det att ske många pensionsavgångar och därför finns det ett behov av många ersättningsrekryteringar på ett par års sikt.⁶⁰

Den privata tjänstesektorn blir allt större på Gotland. Den omfattar en mängd olika verksamheter som riktar sig till såväl företag som hushåll. Här finns handel, transport och magasinering, hotell och restaurang, information och kommunikation, finans- och försäkringsverksamhet, fastighetsverksamhet, företagstjänster, personliga och kulturella tjänster. Sysselsättningen har trendmässigt ökat ända sedan mitten av 1980-talet och väntas göra så även för 2014. I den privata tjänstesektorn arbetar nu drygt en tredjedel av de sysselsatta i länet. Besöksnäringen är väletablerad, såväl ekonomiskt som sysselsättningsmässigt. En viktig verksamhet inom området är hotell- och

⁵⁸ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

⁵⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014

restaurangbranschen. Sysselsättningen har ökat över tid, samtidigt som branschen har naturligt höga säsongvariationer.⁶¹

Även om sysselsättningen inom jordbruket i Sverige minskat till följd av stordrift har Gotland fortfarande förhållandevis många sysselsatta inom jordbruket och 2012 var 6,7 procent, eller 1 792 personer, av länets alla sysselsatta inom näringen. En större andel gotlänningar är sysselsatt i den areella näringsgrenen än nationellt.⁶²

Andelen sysselsatta inom industrin är betydligt mindre på Gotland än genomsnittet för Sverige. Det handlar om 1 881 personer, eller cirka 7 procent. För landet som helhet är motsvarande siffra 12,9 procent.

⁶¹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

⁶² Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

2.4 Gävleborgs län

2.4.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 10
Antal invånare: 277 970, varav 20-64 år: 154 663
Antal sysselsatta: 125 504, varav 60 år eller äldre: 19 007 (15 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, Utbildning
Nettopendling: - 1 896
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 222
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Data/IT
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.4.2 Inledning

Arbetsmarknaden i Gävleborg har historiskt dominerats av en stark basindustri inom stål-, skog- och träindustri samt av offentlig sektor. Dessa verksamheter har haft och har fortfarande stor betydelse för arbetsmarknaden och industrin producerar mer än någonsin. En strukturomvandling pågår från ren tillverkningsindustri till ett mer kunskapsintensivt arbetsliv. Strukturomvandlingen innebär att antalet anställningar inom industrin sjunkit kraftigt genom rationaliseringar och outsourcing, vilket medför att allt högre kompetens behövs ju mer automatiserad industrin blir.

Även nya kunskapsintensiva branscher utvecklas och växer. Genom samarbete mellan näringslivet, den offentliga sektorn och Högskolan i Gävle strävar länet efter att etablera sig som en stark aktör inom IT och kommunikation och inte minst GIS. Gävleborg har pekats ut som ett av landets främsta län för en stor etablering av vindkraft, vilket är en stor framtida möjlighet för länet.⁶³

2.4.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan⁶⁴

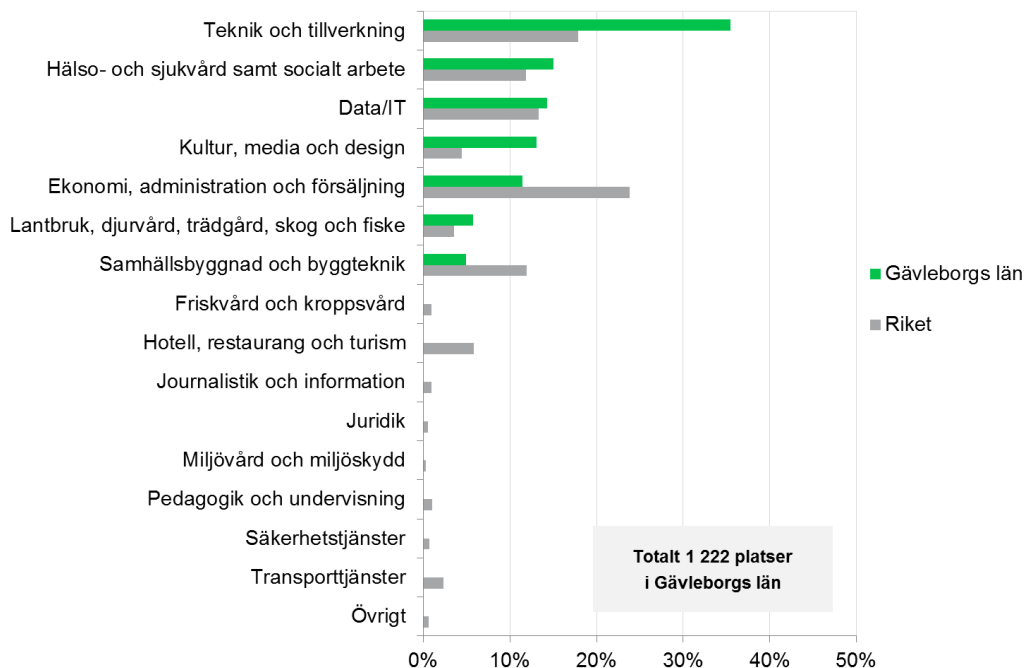
Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömning har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

⁶³ Region Gävleborg (2014) Kompetensprogram för Gävleborg 2014-2020.

⁶⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

Antalet beviljade utbildningsplatser i Gävleborgs län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 222. Av dessa är 35 procent inom Teknik och tillverkning, följt av Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och Data/IT med 15 respektive 14 procent. Andelen utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning är dubbelt så stor i länet jämfört med riket som helhet. Andelen utbildningsplatser inom Kultur, media och design är mer än dubbelt så stor som genomsnittet för landet. Det omvända gäller för andelarna inom Ekonomi, administration och försäljning samt Samhällsbyggnad och byggteknik.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Gävleborgs län

Eftersom antalet sökande inom de utbildningar som genomförs är gott och att antalet studenter som går till anställning är gott, ser regionen att dimensioneringen av antalet utbildningsplatser är tillfredställande. Däremot ser regionen ett allt högre tryck på att få till utbildningar inom ekonomi, administration och då speciellt utbildningar inom entreprenörskap.

Regionens basnäringars strukturella förändring fortgår med oförminskad intensitet. De globala koncernföretagen inom stål, verkstad, skog och trä eftersöker alltmer såväl bredd som specialkompetenser på alla nivåer. Även om antalet anställda minskar inom speciellt produktion, sker en stor nyrekrytering. På grund av generationsväxling ersätts och/eller nyrekryteras ett stort antal personer. Genom denna nyrekrytering sker en reell och planerad kompetenshöjning för att svara upp till nya krav. Här spelar yrkeshögskoleutbildningarna för tekniker inom produktion och process stor roll. Tillsammans med ingenjörsutbildningarna på högskola och universitet kan de ses som ryggraden i kompetensförsörjningen för industrin inom såväl stål som skog i länet.

En stor anledning till att antalet anställda inom produktion sjunker, beror på företagens så kallade outsourcing. Alla typer av tjänster utförs alltmer av externa företag inom IT, verkstadsteknik, administration etcetera. Här ses ett allt större behov av kompetens från administrativa tjänster till avancerad IT-teknik och automation.

Data/IT

I regionen finns flera klusterbildningar inom informations- och kommunikationsteknik som medverkar till expansion och därmed bidrar till att skapa ett ökat behov av kompetens. Just inom informations- och kommunikationsteknik finns ett ökat behov inom hela branschen såsom telekom och mjukvaruområdet. Behovet av IT-kompetens är stegrande när det gäller samtliga branscher. Det är många gånger IT-kompetensen som lyfter och konkurrensstärker företagen. Även informations- och kommunikationstekniksektorn har en pågående generationsväxling samtidigt som en mycket snabb utveckling pågår. Här sker både en framväxt av nya yrken *och* en nyrekrytering inom befintliga yrken.

Branschen utvecklas enormt snabbt och därmed kan det vara svårt att förutse vilka utbildningsinriktningar som kommer att växa fram. Viktigast är dock utbildningar med grundkunskaper inom programmering och systemutveckling. Arbetsgivare har haft problem med att hitta personer med rätt kompetens, bland annat finns det brist på erfarna IT-tekniker, systemutvecklare och programmerare.

Hotell, restaurang och turism

Upplevelsenäringsen växer nu stadigt och behovet av kvalificerad kompetens ökar. Strukturen inom besöksnäringen är varierad och det finns stora företag som behöver anställda som kan värdskap, kommunikation och service. Det finns även ett stort behov av underleverantörer som kompletterar med underhållning, aktiviteter, upplevelser, boende, handel och infrastruktur. Dessa är, inte sällan, småföretagare som behöver samma kompetens som ovan plus utvecklade kunskaper inom hållbart företagande.

En viss brist förväntas på personal med kvalificerad kockutbildning med specialkunskaper i olika internationella kök, bagare och servicepersonal inom hotell och restaurang.

Kultur, media och design

De kulturella och kreativa näringarnas utveckling går nu snabbt kanske som ett resultat av de satsningar som görs regionalt. Här ses behovet av kompetens inom Entreprenörskap som en grundbult. Gävleborg har ett starkt nätverk kring postproduktion av film och digitala medier, med ett stort antal professionella utövare, flera på den globala marknaden. För att fortsätta utveckla branschen regionalt finns det kompetens-försörjningsbehov som är viktiga att utveckla. Behovet av kompetens inom grafisk design har också varit påtagligt eftersom det i regionen finns globalt arbetande "spetsföretag"

inom branschen.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Gävlerregionen sägs vara Europas GIS-centrum och upplever ett mycket stort kompetensbehov. Här anger branschen just alla nivåer från enklare rutinarbeten till mer kreativa utvecklingskunskaper såsom inläggning av fakta, utformning av programvaror samt tjänsteutveckling. Branschen växer mycket starkt med både nyetableringar och utveckling av befintliga företag och helt nya områden som involveras i just GIS-användandet. Detta medför att man även här ser grundkunskaper som det viktigaste.

Teknik och tillverkning

Med tanke på basnäringens strategiska kompetenshöjning på alla nivåer ses de utbildningar inom automation, tillverkning, process, arbetsledning och planering som ges idag, som nödvändiga för branscherna.

Idag finns Norra Europas största vindkraftpark i regionen. Detta ger arbetstillfällen för befintliga lokala anläggnings- och byggnadsentreprenadföretag. På sikt ses att behovet av service av anläggningarna ökar. Expansionen står just nu still beroende på låga energipriser. Dock är man övertygad om att priserna inom en snar framtid kommer att öka vilket tvivelsutan betyder att produktionen kommer igång med oförminskad styrka. Även så den planerade offshoreparken utanför Söderhamn. En än större havsbaserad park planeras utanför Gävle.

Det finns ett växande behov av service- och underhållstekniker inom stål, verkstad, skogsindustrin, fastighetsbranschen och offentlig sektor, då just vindkraftsindustrin värvar befintlig kompetens från industrin.

Larm- och låstekniker efterfrågas också.

Produktion och förädling av närodlad mat har blivit en allt större bransch. Där vi ser allt större behov av kompetenshöjning inom i första hand livsmedelhantering och produktion.

Gävleborgs län är ett av de skogsrikaste länen i landet. Skogsnäringen står för en betydande del av exporten. Rationaliseringar inom branschen gör att allt högre kompetens behövs inom hela sektorn, från sådd till färdiga produkter såsom papper, virke och kemiska produkter.

2.4.4 Regional utveckling

Gävleborg är ett av de mest exportinriktade länen i Sverige. Således kommer stora satsningar att göras på utbyggnad av lager, logistik och omlastningsplatser. Vidare kommer stora satsningar inom infrastruktur att genomföras, bland annat på järnvägen

samt Gävle hamn.⁶⁵ Dessutom tillkommer start av dubbelspår sträckan Sundsvall-Gävle.⁶⁶ Stål- och verkstad- samt skog- och träbranscherna genomgår en stor strukturförändring i länet just nu. Detta medför att kompetenskraven ökar snabbt, inte bara för de nyanställda. Fortbildning av redan anställd personal måste till i allt högre grad.⁶⁷

Outsourcing sker i allt högre grad, detta gäller i synnerhet service och tjänstesidan. För att de transnationella stora exportföretagen inom regionen fortsatt ska vara konkurrenskraftiga globalt och med, som nu, tyngdpunkten av både produktion och forskning och utveckling förlagt inom landet anser regionen att samhället måste vara ytterst lyhört för branschernas behov av inte minst högre eftergymnasial utbildning inom den tekniska sektorn. Detta gäller såväl produktion och konstruktion som service.⁶⁸

En sektor under snabb tillväxt är Kultur, media och design. Bland annat har ett nätverk av cirka 30 företag inom postproduktion av film bildats och kompetensbehovet har identifierats som stort och är direkt avgörande för branschens tillväxt. Flera företag inom mediaproduktion ser kompetensbrist som starka begränsningar i tillväxt. Behovet av specialutbildningar inom sektorn påtalas inom hela sektorn.

2.4.5 Näringsgrenar

I Gävleborgs län fanns 125 504 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 1 896 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁶⁹ Gävleborg är av tradition ett industrilän och det återspeglas i nedanstående diagram. Andelen sysselsatta inom Tillverkning och utvinning är större än den genomsnittliga andelen för landet som helhet. Endast Vård och omsorg; sociala tjänster är marginellt större. Inom Handel, Företagstjänster samt Information och kommunikation är å andra sidan andelen sysselsatta mindre än motsvarande för hela landet.

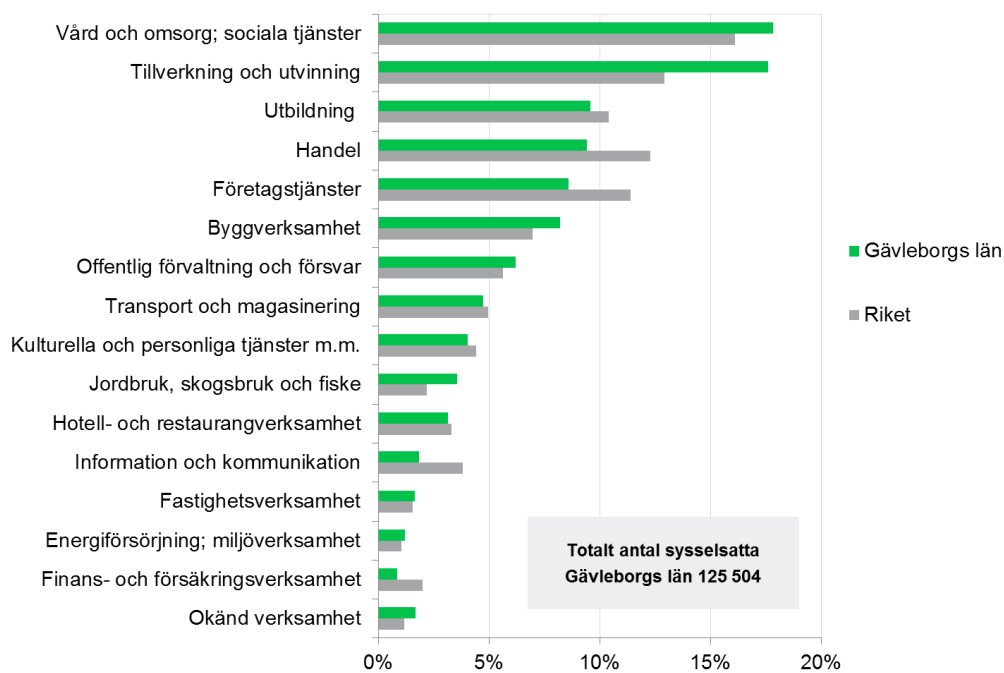
⁶⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁶⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

⁶⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Gävleborgs län och i riket.

2.5 Hallands län

2.5.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 6
Antal invånare: 306 840, varav 20-64 år: 170 867
Antal sysselsatta: 133 217, varav 60 år eller äldre: 19 164 (14 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Handel och Tillverkning och utvinning
Nettopendling: - 17 261
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 405
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggteknik, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.5.2 Inledning

Hallands län är Sveriges sjunde största län sett till antalet invånare. Länet har en fortsatt mycket god befolkningstillväxt, med en nettoinflyttning som motsvarar cirka 2 500 personer per år⁷⁰. Samtliga kommuner i Hallands län förväntas få en befolkningsökning till år 2025, dock med stora variationer mellan kommunerna. Den största befolkningsökningen förväntas i Kungsbacka kommun, där närheten till Göteborg är en bidragande orsak till kommunens relativt stora befolkningsökning. Hallands invånare har tillgång till en stor arbetsmarknad och näringslivet är i många avseenden integrerat med angränsade län och kommuner. Hallands län är ett av de största utpendlingslänen i riket och majoriteten av de sysselsatta pendlar till Västra Götaland.⁷¹

2.5.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan⁷²

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

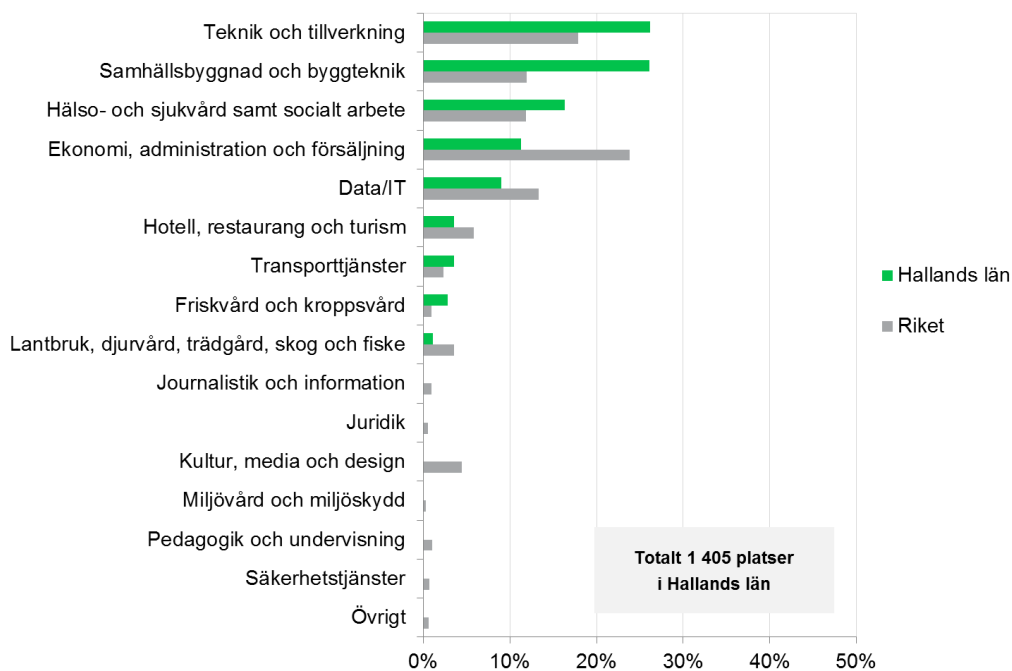
⁷⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

⁷¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Antalet beviljade utbildningsplatser i Hallands län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 405. Av dessa är 26 procent vardera inom Teknik och tillverkning och Samhällsbyggnad och byggteknik, följt av Hälso- och sjukvård samt socialt arbete på 16 procent. Andelarna utbildningsplatser för dessa tre områden är större än motsvarande andelar för landet som helhet. Det omvända gäller för områdena Ekonomi, administration och försäljning samt för Data/IT.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Hallands län

Näringslivet i Halland är uppbyggt av relativt små företag med en låg andel anställda med eftergymnasial utbildning. Regionen bedömer att yrkeshögskolan kan vara en viktig förändringskraft i regionen vid sidan av mer långsiktiga utvecklingsåtgärder.

Bedömningen är också att det finns en fortsatt efterfrågan på de yrkeshögskoleutbildningar som finns i länet.⁷³

Ekonomi, administration och försäljning

Inom detta område lyfts medicinska sekreterare och kvalificerade upphandlare fram som yrkesroller där det föreligger ett kompetensbehov. Antalet utbildningsplatser bör ligga kvar på befintlig nivå.

⁷³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Hotell, restaurang och turism

Sedan ett antal år har antalet anställda inom hotell- och restaurangverksamheten ökat. Enligt Statistiska Centralbyråns registerbaserade arbetsmarknadsstatistik har antalet sysselsatta ökat från 3 700 till närmare 4 600 personer från 2008 till 2012. Kockar nämns generellt som ett bristyrke. I Halland är livsmedel och matförädling en viktig näring och på riksnivå har företag som arbetar med egen livsmedelsförädling ökat med 56 procent mellan åren 2007 och 2011⁷⁴. Det finns utvecklingsprojekt i länet kring den besöksnäring som är kopplad till mat från regionen. Det finns behov av konceptutveckling, produktutveckling och företagarkunskaper.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Region Hallands bedömning är att det kommer att finnas ökande personalbehov inom vård och omsorg. Dels på grund av befolkningsstrukturen (generationsväxling), dels på grund av stor inflyttning. Specifika kompetensbehov som pekas ut särskilt de närmsta åren är tandsköterskor och akut- respektive geriatrikundersköterskor.

Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske

Enligt en branschanalys från 2013 finns en stabil tillväxt inom trädgårdsanläggning och entreprenad och ett behov av ett tjugotal nyutbildade inom det området varje år. Det pekas också på behov av kunskapshöjning i befintliga företag inom ekonomi, marknadsföring och organisation, gärna i kombination med relevanta branschkunskaper inom lantbruk, skogsbruk, maskinentreprenad och/eller trädgårdsanläggning.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Det finns åtminstone ett större infrastrukturprojekt i Halland som kommer att starta under den aktuella perioden. I Varberg kommer järnvägen få en ny sträckning och utökas med ett spår. En ny större järnvägstunnel samt nytt resecentrum kommer att byggas. Detta som en del i utbyggnaden av Västkustbanan. Halland är också ett av de län som har störst bostadsbyggande i förhållande till bostadsbeståndet, bland annat på grund av den snabba befolkningstillväxten i länet. Detta bidrar till en ökad efterfrågan av arbetskraft inom bygg, anläggning, bemanning, informationsteknologi, teknisk konsultverksamhet inklusive arkitektur, transport och tillverkning av material för bygg och anläggning.

En ny större anläggning för pappersmassatillverkning ska byggas vid Värö bruk i Varbergs kommun. Generella kompetensbehov vid liknande projekt berör bygg-, anläggning- och transportområdena.

⁷⁴ LRFs medlems- och marknadsregister MMR.

Teknik och tillverkning

Tillverkningsindustrin är inne i en stark omställningsfas och i Halland finns ett generellt behov av omställning med fokus på automation. I Halmstad har företag i branschen uppgett att de har svårt att rekrytera personer med rätt kompetens. Det behövs alltså ny kunskap och kompetens trots att antalet anställda i branschen minskar.

Transporttjänster

I Halmstad planeras investeringar för cirka 5 miljarder de närmsta åren, av företag kopplade till hamnen. Det sker också satsningar på logistik och dess kringtjänster. Den nya hamnanläggningen i Varberg skapar utrymme för etablering av nya företag inom området logistik. Även i Kungsbacka kommer expansion inom logistikområdet att ske. Regionen betonar att det behövs personal med rätt kompetens till dessa anläggningar och att det finns fortsatt behov av utbildning inom området.

2.5.4 Regional utveckling⁷⁵

Halland är i dag en av Sveriges främsta tillväxtregioner. Sedan 1950 har folkmängden i länet ökat med över 72 procent. Detta ställer ökade krav på individ- och hushållsinriktade tjänster, handel, transport och lager, bygg, fastighet, bemanning, med flera områden. Tillgänglig statistik kring sysselsättningsutvecklingen i Halland 2007–2012 visar att sysselsättningen inom IT-sektorn, produktion och tjänster kopplade till bygg och anläggning, handel, logistik och lager, hotell och restaurang samt konsult- och andra företagstjänster ökar. Tillverkningsindustrin minskar enligt samma statistik, men samtidigt behöver företagen, exempelvis inom automation, ny kompetens för att kunna modernisera sin verksamhet.

I Region Hallands utkast till ny tillväxtstrategi lyfts styrkeområdena hälsoinnovation, grön tillväxt och besöksnäring fram som särskilda styrkeområden att samlas kring i länet. Detta kan innebära att resurser och projekt bidrar till en positiv utveckling och ett ökat kompetensbehov inom närliggande branscher de kommande åren. Behovet av fler och växande internationella företag i Halland, och en ökad export, lyfts också fram som en utmaning och prioritering i tillväxtstrategin.

Ett antal större sportevenemang planeras under perioden, exempelvis Tall Ships Race 2017 och Bordtennis VM 2018. En ny strategi för destinationsutveckling kan komma att medföra att ett destinationsbolag bildas i Halland. Vilket i sin tur kan leda till att besöksnäringen utvecklas ytterligare under perioden.

I Halmstad kommer en utbyggnad av affärsområden göras med plats för cirka 35 nya aktörer. I Kungsbacka utökas handelsytan med cirka 13 500 kvadratmeter.

⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

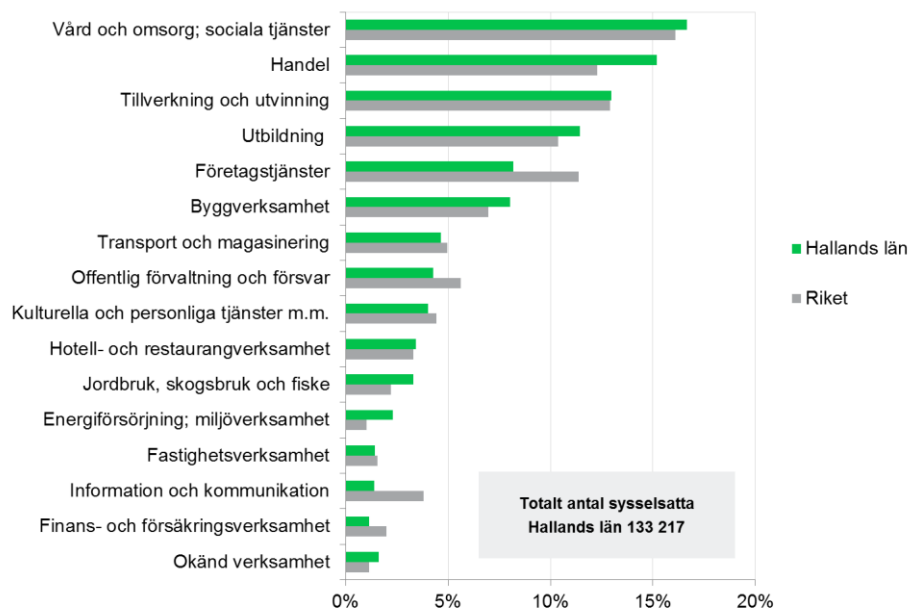
Förutom det allmänna byggande som är följden av den fortsatt höga befolkningstillväxten i länet, finns det ett större nybyggnadsprojekt som planeras. När järnvägsspåren i Varberg får en ny sträckning, som en del av utbyggnaden av Väst kustbanan, kommer en helt ny stadsdel att byggas upp på mark som frigörs – ”Västra Varberg”.

Ett annat utvecklingsprojekt i Varberg är att hamnen i sin helhet kommer att flyttas. Detaljplaneringen för detta är klar och byggstarten för etapp ett är planerad till 2016/2017, etapp två runt 2020.

2.5.5 Näringsgrenar

I Hallands län fanns 133 217 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 17 261 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁷⁶ Fördelningen av sysselsatta mellan olika näringsgrenar visar att Halland inte kommit lika långt i omställningen mot ett mer tjänstebaserat näringsliv som landet som helhet. Exempelvis näringsgrenen företagstjänster är underrepresenterad i länet. Däremot intar handeln en starkare position i Halland än i riket som helhet.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Hallands län och i riket

Det halländska näringslivet är diversifierat, men med en viss dominans av olika handelsbranscher, tillverkning och bygg.

Handel och bygg är branscher som växt kraftigt de senaste åren som ett resultat av en positiv befolkningsutveckling och växande lokala marknader. Däremot finns det inte på

⁷⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

samma sätt som i storstadsregionerna starka kluster i Halland med multinationella företag och stor forskning. Det innebär låga investeringar i forskning och utveckling, liten export och få sysselsatta i kunskapsintensiva företag.⁷⁷

I Tillväxtstrategi för Halland 2014–2020 konstaterar regionen att det behöver finnas flera regionala motorer i Halland som skapar en näringslivsutveckling baserad på kunskap och innovation. Ska Halland fortsätta att vara ett attraktivt län att bo i behövs det fler företag i Halland med internationell konkurrenskraft, som utnyttjar affärsmöjligheter på växande internationella marknader och erbjuder arbeten för högutbildade.⁷⁸

⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

⁷⁸ Region Halland (2014) Tillväxtstrategi för Halland 2014-2020.

2.6 Jämtlands län

2.6.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 8

Antal invånare: 126 461, varav 20-64 år: 70 767

Antal sysselsatta: 60 741, varav 60 år eller äldre: 10 126 (17 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Utbildning, Handel

Nettopendling: - 921

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 721

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Ekonomi, administration och försäljning, Teknik och tillverkning, Hotell, restaurang och turism

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.6.2 Inledning

Jämtlands län har en stark inriktning mot besöksnäringen. Den lyfts fram som en viktig faktor för länets framtida utveckling.⁷⁹ Den största utmaningen för länet på lång sikt är befolkningsutvecklingen. Den närmsta framtiden väntas pensionsavgångarna fortgå och öka medan påfyllnaden av ungdomar avtar. Detta skapar goda förutsättningar för många att komma in på arbetsmarknaden om man har rätt kompetens. Brist på rätt utbildad arbetskraft hämmar å andra sidan rekryteringar och sysselsättning. I förlängningen kan det få en avgörande betydelse eftersom det inte bara handlar om tillväxt och expansion i företag. Bristen omfattar även yrken som påverkar service, hälsa och välfärd för medborgarna.⁸⁰

2.6.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan⁸¹

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

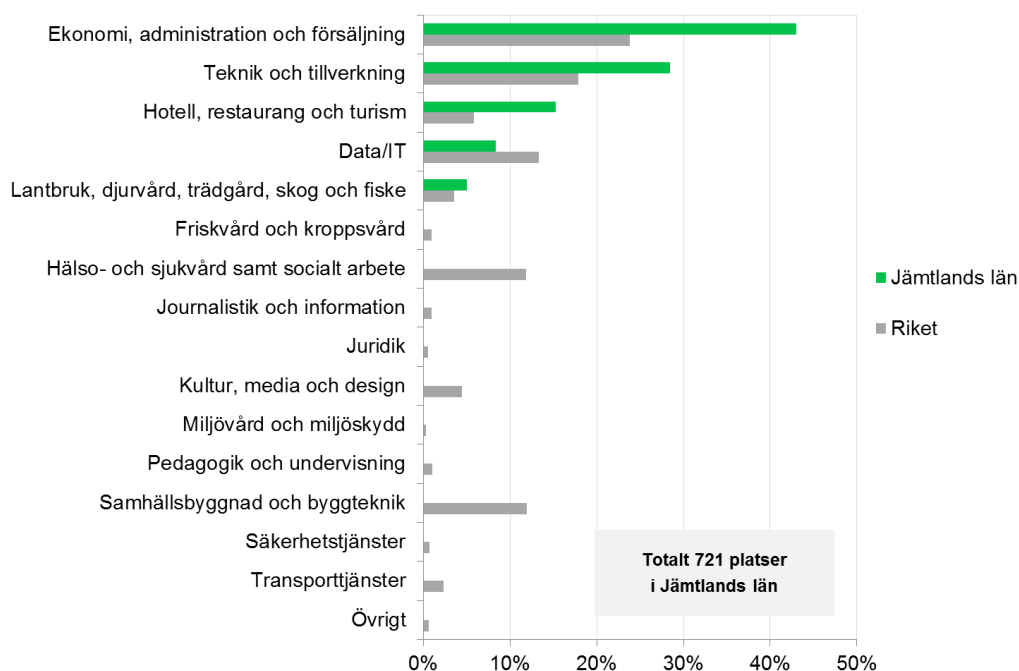
⁷⁹ Regionförbundet Jämtlands län (2013) Jämtland/Härjedalen 2030 - innovativt & attraktivt, Regional utvecklingsstrategi 2014-2030.

⁸⁰ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

⁸¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Antalet beviljade utbildningsplatser i Jämtlands län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 721. Av dessa är 43 procent inom utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning, följt av Teknik och tillverkning samt Hotell, restaurang och turism med 28 respektive 15 procent. Alla dessa områden har en betydligt större andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andelar för riket.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Jämtlands län

Regionen ser inget utbildningsområde där det råder ett överskott på antalet utbildningsplatser. Inom områdena Data/IT, Hälso- och sjukvård samt Hotell, restaurang och turism, behövs fler utbildningsplatser än befintligt utbud.

Data/IT

Branschen uttalar ett behov av programmerare/utvecklare med ett minimum på 30 personer per år för att hålla branschen igång. Branschen menar också att om ett långt större antal personer med denna yrkesinriktning fanns att tillgå, skulle fler företag vara intresserade av att etablera sig i Jämtland.

Ytterligare en yrkesinriktning som lyfts fram är Customer manager, för arbete med kundsupport och handläggning. Allt högre krav på IT-kompetens för support eller annat administrativt stöd, inklusive kundservice ställs. Efter en enkätförfrågan av Regionförbundet konstaterades att det finns 5 000 sysselsatta i länet med denna inriktning hos Försäkringskassan, Statens servicecenter och olika callcenters. Arbetsförmedlingen bekräftar också denna utveckling.

Driftekniker IT är ytterligare en kompetens som omnämns.

Ekonomi, administration och försäljning

Enligt Statens servicecenter som sköter ekonomi- och personaladministration åt andra statliga myndigheter samt andra företrädare för branschen, finns ett behov av utbildad personal inom framförallt löneadministration och redovisningsekonomi.

Med anledning av regionbildningen lyfts behovet av innovationsledare fram, personer som kan ge en struktur åt innovationsarbetet, som kan bistå med omvärldsbevakning och trendspaning samt inspirera och leda regionens arbetsliv i innovationsarbete. En nära koppling till den lokala arbetsmarknaden bör vara en framgångsfaktor för yrkesrollen.

Hotell, restaurang och turism

Besöksnäringen är en basnäring som vuxit starkt och kommer att utvecklas ytterligare. Målet är, enligt Jämtland Härjedalen Turism, att öka den årliga omsättningen inom besöksnäringen från 4,1 (2012) till 6,0 miljarder kronor år 2020. Sysselsättningen har ökat med 50 procent de senaste tio åren och målsättningen är att antalet årsarbeten ska öka från dagens 4 600 till 5 600 till 2020.

Efterfrågan på kompetens är stor inom framförallt eventområdet då regionen arrangerar och söker stora events kontinuerligt. Framförallt behöver regionen kompetens som kan utveckla en året runt-turism. En utvecklad året runt-turism möjliggör också att ha kvalificerad arbetskraft anställd året runt. Det handlar inte bara om projektledning och drift av själva eventen, utan också om utveckling och genomförande av alla de delar som följer med ett stort event såsom upplevelse- och destinationsutveckling, internationell sälj- och marknadsföring samt gastronomi. Omfattningen av efterfrågan ser ut på följande sätt: Ledare och projektledare 20–30 per år, Upplevelse- och destinationsutvecklare 20 per år, Event manager 10 per år samt Destinationsproducent. Restaurant manager och Gastronomisk kock med inriktning mot lokala råvaror efterfrågas också.

Ett generellt problem i Jämtland är att branschorganisationer ofta betonar vikten av eftergymnasial utbildning men att enskilda företag väljer att anställa billigare arbetskraft med lägre utbildning, något som är extra tydligt inom besöksnäringen i regionen.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Inom vård- och omsorg, som är Jämtlands läns största näringsgren, kommer cirka 3 500 personer att gå i pension från och med 2014 fram till och med 2024. Många av de nya nischerna inom området kräver mer specifika kunskaper än tidigare och antalet yrkeshögskoleutbildningar är inte tillräckligt. Det finns ett stort behov av boendestödjare, missbruksvård, demensvård samt personal inom stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och neuropsykiatri (där ibland socialpsykiatri).

Regionförbundet genomför en nulägesanalys av kompetensbehovet och har träffat regionens alla förvaltningschefer. En helt ny yrkestitel på eftergymnasial nivå som lyfts fram som särskilt efterfrågad är Stödpedagog med inriktning mot funktionshinder. Andra yrkesinriktningar som omnämns är Behandlingspedagoger med inriktningar såsom dubbeldiagnos, integrationskompetens och samordnarkompetens samt Specialistundersköterskor med inriktningarna beroendekompetens, psykisk ohälsa, neuropsykiatri samt geriatrik.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Utbyggnaden av vindkraft beräknas kunna ge många jobb såväl under projekterings- och byggtid som på längre sikt för drift och underhåll. En ny nationell genomgång av efterfrågan på kompetens 2014–2018 förväntas bli klar under 2014, men regionen ser i dagsläget inte några stora förändringar från tidigare prognoser.

Teknik och tillverkning

Enligt Z-Group, medlemsägd organisation inom tillverkningsindustrin i Jämtlands län med drygt 50 medlemmar, finns det en efterfrågan av framförallt CNC-operatörer med en omfattning av cirka 20 personer per år i dagsläget.

Med nuvarande utbyggnadstakt inom vindkraften (100 vindkraftverk 2014–2015 enbart i Jämtlands län samt ytterligare 100 vindkraftverk i intilliggande län) kommer det att behövas 17 vindkrafttekniker per år i Jämtlands län samt ytterligare 17 vindkrafttekniker per år i intilliggande län, pensionsavgångar ej inräknade. Enligt branschen går det 1 vindkrafttekniker på 6 vindkraftverk. Antalet utbildningsplatser anses vara i balans givet att de utbildningar som nu pågår i norra Sverige får förnyat förtroende.

2.6.4 Regional utveckling

Utbyggnaden av vindkraft fortsätter och det projekteras för ett stort antal vindkraftverk i länet. Enligt rapporten "Arbetskraft, kompetenser och faciliteter för storskaligt vindbruk" kommer det att uppföras 90 vindkraftverk per år under perioden 2011 – 2020.

Turismen är en betydelsefull del av näringslivet i Jämtlands län och personliga och kulturella tjänster samt hotell och restaurang sysselsatte 5 700 under 2012, nästan 10 procent av antalet sysselsatta.⁸² Besöksnäringen lyfts upp i länets utvecklingsstrategi som en basnäring som till 2030 ska ha gjort länet till en ledande Europadestination inom naturbaserade upplevelser.⁸³ Ett flertal större internationella events kommer att arrangeras i Jämtland under de närmsta åren. Åre kommer att stå värd för Alpina VM

⁸² Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

⁸³ Regionförbundet Jämtlands län (2013) Jämtland/Härjedalen 2030 - innovativt & attraktivt, Regional utvecklingsstrategi 2014-2030.

2019 och Skidskytte-VM 2019. Regionen har också sökt O-ringen 2018. Världscupen i Skidskytte arrangeras varje år i Östersund.

Enligt länsstyrelsen ökade flyktingmottagandet i regionen från 2012 till 2013 från tidigare cirka 300 personer per år till cirka 800. Dessutom etablerades asylboende samtidigt som Migrationsverket har öppnat ett kontor i Östersund. Regionen behöver matcha de här personerna med regionens arbetsmarknad vilket ofta kan kräva insatser från olika aktörer såsom kommuner, arbetsförmedling och utbildningsanordnare. Det kan handla om behov av valideringsinsatser, specifika utbildningsbehov samt anpassningar och stöd i anställningar.

Vid årsskiftet 2014–2015 bildar Jämtland-Härjedalen en region.

2.6.5 Näringsgrenar

I Jämtlands län fanns 60 741 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 921 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁸⁴

Utmärkande för länet är en förhållandevis liten andel sysselsatta inom näringsgrenen Tillverkning och utvinning, om man jämför med hur stor andel av samtliga sysselsatta i hela landet som återfinns inom den sektorn. Även handel och företagstjänster är mindre än genomsnittet för riket. Jordbruk, skogsbruk och fiske är däremot en större andel än i riket, även om det fortfarande är relativt få sysselsatta inom sektorn. Närmare 3 700 personer, 6 procent av samtliga sysselsatta återfinns där.

Inom Vård och omsorg; sociala tjänster samt Offentlig förvaltning och försvar är andelarna förhållandevis större än genomsnittet för riket.

Liksom på andra håll i Sverige är det den privata tjänstesektorn som ökat mest de senaste tio åren.⁸⁵ Där ingår bland annat näringsgrenar som personliga och kulturella tjänster, hotell och restaurang, handel och kommunikation samt information och kommunikation.

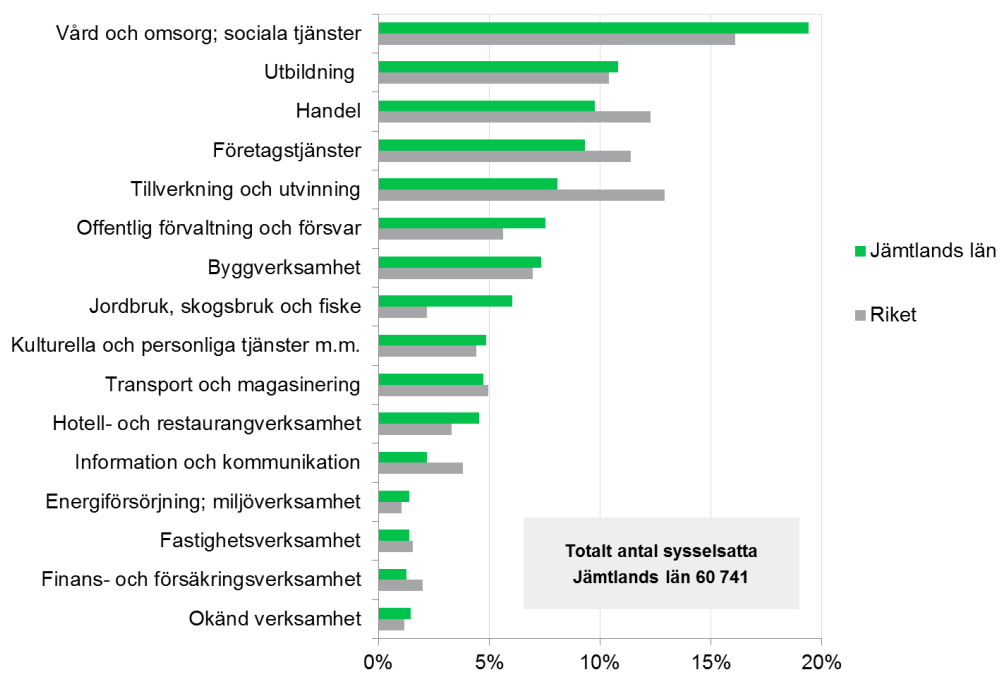
I den privata tjänstesektorn ingår besöksnäringen, en basnäring i länet som vuxit starkt och bedöms komma att utvecklas ytterligare. I Jämtland/Härjedalen har besöksnäringen i flera decennier haft en roll som tillväxtmotor⁸⁶.

⁸⁴ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

⁸⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁶ Regionförbundet Jämtlands län (2013) Jämtland/Härjedalen 2030 - innovativt & attraktivt, Regional utvecklingsstrategi 2014-2030.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Jämtlands län och i riket

2.7 Jönköpings län

2.7.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 13
Antal invånare: 341 235 varav 20-64 år: 191 540
Antal sysselsatta: 168 718, varav 60 år eller äldre: 23 674 (14 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Tillverkning och utvinning, Vård och omsorg; sociala tjänster, Handel
Nettopendling: 1 372
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 2 292
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Ekonomi, administration och försäljning, Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggteknik
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.7.2 Inledning

Jönköpings län har länge varit en av Sveriges ledande industriregioner.⁸⁷ Utöver många småföretag finns även många medelstora företag inom länet. Länet har olika plattformar för utveckling av och samverkan i näringslivet, bland annat genom befintliga nationella branschcentrum och klusterbildningar. Utbildningsmöjligheterna i länet bedöms som goda med Jönköpings högskola som bidrar med innovation och tekniskt kunnande. Trots detta är utbildningsnivån relativt låg.⁸⁸ Den goda tillgången på arbetstillfällen har medfört att det historiskt sett inte alltid har varit nödvändigt att fullfölja gymnasieutbildningen. Behovet av högre utbildningsnivå är nu påtaglig och är en av de största utmaningarna för länet.⁸⁹

2.7.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan⁹⁰

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

⁸⁷ Regionförbundet Jönköpings län(2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

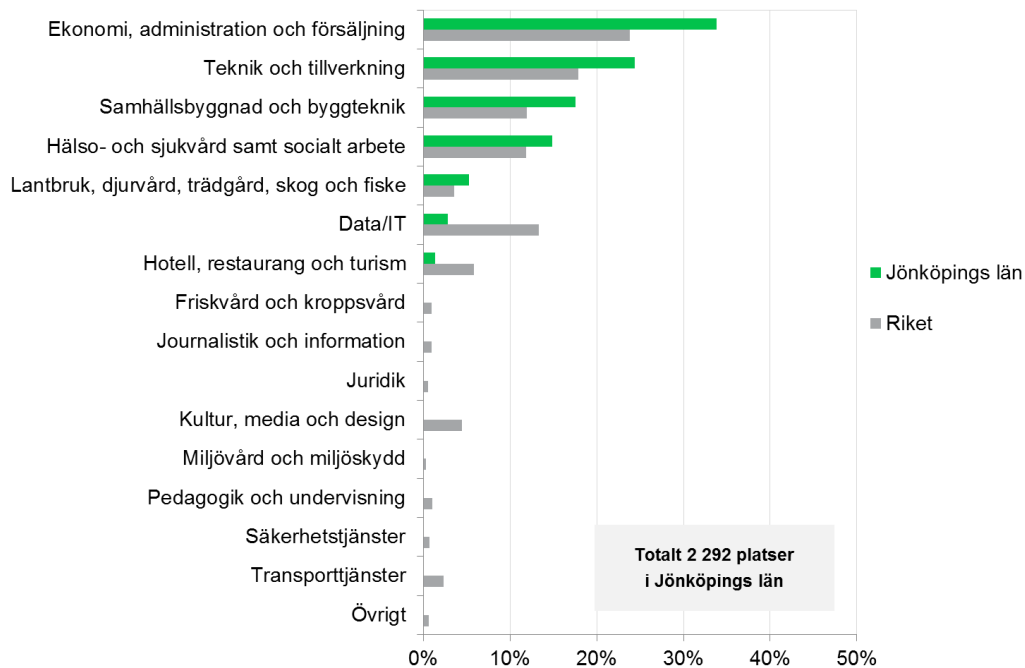
⁸⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁹ Regionförbundet Jönköpings län(2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

⁹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Antalet beviljade utbildningsplatser i Jönköpings län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 2 292. Av dessa är 34 procent inom Ekonomi, administration och försäljning följt av Teknik och tillverkning samt Samhällsbyggnad och byggteknik med 24 respektive 18 procent. Alla dessa områden har en större andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andelar för riket.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Jönköpings län.

Data/IT

Den digitala utvecklingen berör alla näringsgrenar och fler utbildningsplatser behövs inom området. Drift, underhåll och service är generella behov och som berör yrkesinriktningar såsom drifttekniker, IT-tekniker och supporttekniker. Även programmering, webb-, applikation- och systemutveckling ingår i behovsbilden.

I arbetet med länets regionala digitala agenda (ReDA) har det framkommit från många aktörer att behovet av tillgång till arbetskraft med rätt kompetens inom data/IT-området är stor. Region Jönköpings län behöver en betydligt ökad andel utbildningsplatser inom Data/IT.

Behov av digitala utbildningar återfinns också inom utbildningsinriktningarna Tillverkning och Samhällsbyggnad nedan. Kvalificerad arbetskraft inom visualisering, 3D, arkitektur, design, CAD, etc. efterfrågas ständigt.

Ekonomi, administration och försäljning

Inom ekonomi och administration väntas större pensionsavgångar som medför nya kompetensbehov. Inom försäljning och inköp krävs dessutom fördjupad kunskap om nya marknader. Även på detta område är därför en hög andel utbildningsplatser inom YH nödvändig för fortsatt tillväxt.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Länets demografiska utveckling med fler äldre, förändrade omsorgsbehov och förändrade vårdformer i kombination med stora pensionsavgångar, medför att det finns ett behov av specialistutbildade undersköterskor med inriktning på bland annat äldrevård. I takt med att allt mer vård av äldre sker i hemmet, ett arbete som ska utföras av vårdteam, finns också behov av kompetens inom vårdlogistik. Efterfrågan på tandsköterskor är fortsatt stor.

Behandlingspedagogik är ytterligare ett område som lyfts fram. Det finns ett stort antal behandlingshem för unga, äldre och funktionshindrade i länet.

Kultur, media och design

Utbildningar behövs för att stödja en fortsatt tillväxt och möta utvecklingen inom området. I dagsläget står det inte klart vilka yrkesroller det handlar om. En kartläggning för att lyfta fram vilka kompetenser som efterfrågas på yrkeshögskolenivå är initierad.

Lantbruk, skog och trädgård

Det finns behov av arbetskraft som kan vara med och ta fram nya innovativa gröna produkter och tjänster, samt behov av kvalificerad arbetskraft som kan bidra till att nya och befintliga företag får ett ökat hållbarhetsfokus med så låg miljö- och klimatpåverkan som möjligt. Branschen samverkar kring att identifiera långsiktiga nationella behov, därefter fördelas branschens YH-ansökningar på lämpliga utförare. Antalet utbildningsplatser bör därför bibehållas i länet.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Pensionsavgångar i kombination med uppdämda underhållsbehov kommer att kräva nyrekrytering och ny kompetens inom arbets- och projektledning, fastighetsförvaltning, miljö- och energiprojektering, lantmäteri/kartproduktion, besiktning och återvinning. Renovering och underhåll av nuvarande fastighetsbestånd kommer att kräva nya kompetenser inom projektering, planering, teknik, miljö, VVS och energieffektivisering samt återvinning.

Gruvnäringen har etableringsplaner i regionen vilket kan komma att kräva kvalificerad arbetskraft inom markprojektering.

Teknik och tillverkning

Tillverkningsindustrin har behov av kompetenshöjande insatser och kvalificerad arbetskraft för att klara en växande global konkurrens. Industrin är inne i en strukturomvandling mot en mer automatiserad och kunskapsintensiv produktion. De branscher som berörs särskilt är trä och möbel, metall, polymer och gjuteri. Även livsmedelsbranschen eller andra mindre delbranscher kan ha behov av YH-utbildad personal.

Utbildningsbehovet handlar framförallt om olika kategorier av tekniker samt produktionsutvecklare. En hög andel utbildningsplatser inom YH är därför nödvändig på detta område för fortsatt tillväxt.

Eftersatt underhåll inom spårbunden trafik (järnväg, signalsystem med flera) kommer att kräva kvalificerad arbetskraft under många år framöver. I Jönköpings län finns ett 30-tal aktörer med cirka 700 anställda som sysslar med järnvägsrelaterad verksamhet.

2.7.4 Regional utveckling⁹¹

Den 1 januari 2015 blir Jönköpings län en egen region. Då ombildas landstinget till en så kallad regionkommun och byter namn till Region Jönköpings län.

Den nya regionala utvecklingsstrategin – 2025 (RUS) betonar vikten av nya näringar, inte minst inom kreativa kulturella näringar.

2.7.5 Näringsgrenar

I Jönköpings län var 168 718 sysselsatta 2012. Länet hade en positiv nettopendling på 1 372 pendlare, vilket innebär att det är fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.⁹²

I Jönköpings län har näringslivet traditionellt dominerats av privat företagande och företagsandan är stark i länet. Drygt 80 procent av arbetskraften arbetar på arbetsställen med upp till 249 anställda. Utmärkande för länet är en stor industrisektor. Inom näringsgrenen Tillverkning och utvinning återfinns 24 procent av samtliga sysselsatta, nästan en dubbelt så stor andel som för riket som helhet. I Gnosjöregionen arbetar mer än hälften av de sysselsatta inom industrin.

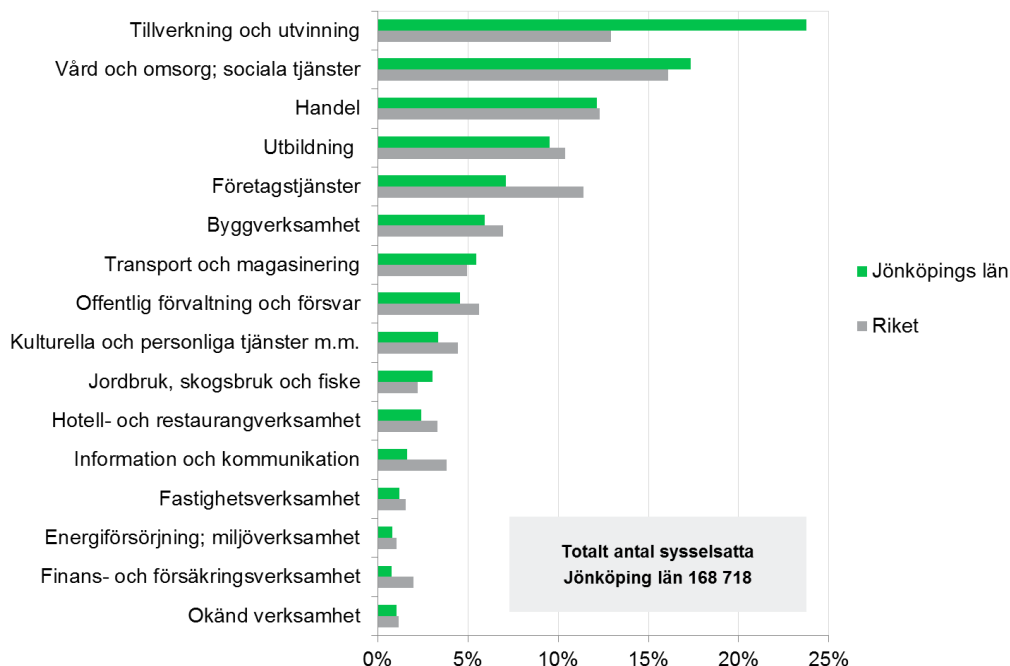
Ur ett sysselsättningsperspektiv är den privata tjänstesektorn mindre dominerande i Jönköpings län än i riket som helhet. Sektorn omfattar många delbranscher, som exempelvis handel, hotell och restaurang, transport, turism, information och kommunikation samt företagstjänster. Vid en jämförelse med hela landets genomsnitt är

⁹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

⁹² Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

det framför allt inom näringsgrenarna företagstjänster, finans- och försäkring samt information och kommunikation som Jönköpings län har låga andelar. Det finns dock en stor spridning bland länets kommuner i hur stor andel av arbetstillfällena som återfinns inom den privata tjänstesektorn. Av länets tretton kommuner är det endast en, Jönköpings kommun, som ligger i nivå med riksgenomsnittet.⁹³

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Jönköpings län och i riket.

Vid en analys av regionens kompetensbehov konstaterades att delbranscher med en tydlig trend på en sysselsättningsökning i Jönköpings län var jord- och skogsbruk, energi- och vatten, bygg, hotell- och restaurang samt reklam och media. Delbranscher som visade en tydlig trend på en sysselsättningsminskning var däremot tillverkande industri inom trä, massa och papper samt maskin och möbel. Även elproduktion samt turism visade en minskning. Som nämnts tidigare håller branscherna inom Teknik och tillverkning på att omvandlas till att bli mer kunskapsintensiva.⁹⁴ Därför bör man inte glömma att även i branscher som minskar antalet anställda, krävs vid all ny- och ersättningsrekrytering kvalificerade kunskaper inom yrket.

På uppdrag av regionförbunden i Småland och Blekinge genomförde OECD studien Territorial Reviews Småland-Blekinge⁹⁵ som en genomgång av regionernas förutsättningar för tillväxt och utveckling. OECD kom fram till att regionen är en paradox i

⁹³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

⁹⁴ Regionförbunden i Blekinge, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län samt Arbetsförmedlingen (2011-2012) Analys av kompetensbehov inom Småland och Blekinge.

⁹⁵ OECD (2012) OECD Territorial Reviews Småland – Blekinge 2012.

och med att den till stor del består av tillverkningsindustri och till skillnad från andra regioner i OECD har man fortfarande tillväxt i denna sektor. För en fortsatt utveckling anser dock OECD att det krävs förnyelse och innovation i företagen och fler kunskapsintensiva företag. Detta kräver koppling mellan universitet och näringsliv samt starkare forskningsmiljöer.⁹⁶

⁹⁶ Regionförbunden i Blekinge, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län samt Arbetsförmedlingen (2011-2012) Analys av kompetensbehov inom Småland och Blekinge.

2.8 Kalmar län

2.8.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 12

Antal invånare: 233 874, varav 20-64 år: 129 149

Antal sysselsatta: 106 994, varav 60 år eller äldre: 16 847 (16 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Tillverkning och utvinning, Vård och omsorg; sociala tjänster och Utbildning

Nettopendling: - 2 929

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 446

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan:

Teknik och tillverkning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete samt Kultur, media och design

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.8.2 Inledning

Kalmar län är en stark industriregion och flera stora industriföretag har verksamhet i regionen. Besöksnäring – hotell, restaurang och turism har också stor betydelse för Kalmar län och stora investeringar görs inom området. I Kalmarregionen finns även en koncentration av företag inom E-handelsområdet.⁹⁷

Som många mindre regioner i landet har Kalmar län upplevt en minskande befolkning. Trenden har dock vänt och de senaste befolkningsuppgifterna är positiva för länet⁹⁸.

2.8.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan⁹⁹

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

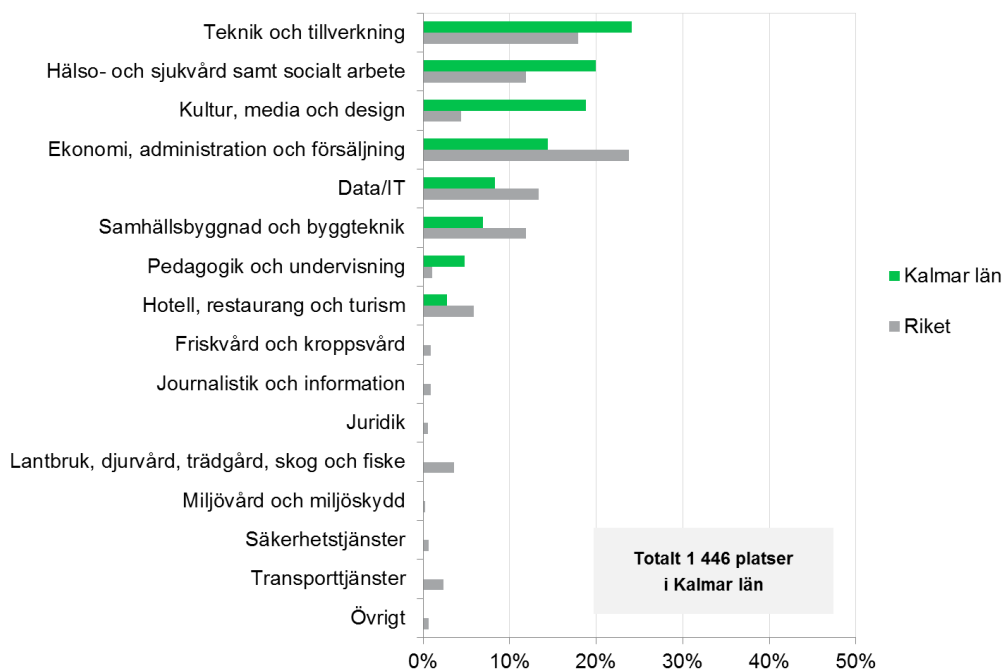
⁹⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

⁹⁸ SCB Befolkningsstatistik 1:a halvåret 2014.

⁹⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428). Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981). Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014, Kalmar län, Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015 samt Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013. Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Antalet beviljade utbildningsplatser i Kalmar län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 446. Av dessa är 24 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning följt av Kultur, media och design och Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete med 20 respektive 19 procent. Dessa tre utbildningsområden samt Pedagogik och undervisning har en betydligt större andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andelar för riket. Det område som är mest utmärkande är Kultur, media och design. Det omvända förhållandet gäller områdena Ekonomi, administration och försäljning, Data/IT och Samhällsbyggnad och byggteknik.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Kalmar län

Data/IT

I Kalmarregionen finns en koncentration av företag inom e-handelsområdet. Bland dessa har cirka 15 identifierats som tillväxtföretag. Tillväxtföretagen har cirka 300 anställda i länet och växer omsättningsmässigt med cirka 19 procent om året och cirka 16 procent när det gäller arbetstillfällen. För tillväxtföretagen är två utmaningar viktigare än de flesta andra. 1) Hur ska man få tag i kvalificerad och erfaren personal inom områden som digital marknadsföring, webbt teknik, internationell expansion, logistik och inköp? 2) Vilka lösningar kan göras för att inte det geografiska läget ska vara ett hinder i den allt viktigare jakten på snabba och effektiva leveranser till e-handelskunderna? Företagen vill att universitetets utbildningar bättre matchas mot de behov som finns och det bör finnas fler yrkeshögskoleutbildningar inom området.

I Kalmar planeras även stora satsningar på att utveckla IT-infrastrukturen i länet. Detta leder till ett ökat behov av utbildningar inom området Data/IT.

Hotell, restaurang och turism

Besöksnäringen är stark i länet och utvecklas med en breddning och fördjupning av utbudet och här kan kompetensbrist uppstå. Andelen utbildningar inom området är avsevärt mindre än andelen på riksnivå. Kalmar län ligger på tredje plats i antalet gästnätter efter storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Länet ligger i samma skikt som Skåne, Dalarna och Halland. Eventdriven destinationsutveckling är också en växande sektor inom området. Länet har ett flertal nationella och internationella destinationer såsom Öland och Astrid Lindgrens Värld. Populära destinationer utvecklas till att kunna ta emot fler gäster under högsäsong men också till att skapa nya säsonger över året.¹⁰⁰ Det sker ett antal investeringstunga etableringar inom området av vilka några är i miljardklassen, bland annat i Västervik, Oskarshamn och Ekerum på Öland. Det handlar om ett flertal turismanläggningar som omfattar hotell- och konferensanläggningar. De nya och utvecklade anläggningarna kommer ha ett stort rekryteringsbehov utöver ett redan stort behov som finns i besöksmål som Öland, Astrid Lindgrens Värld, Glasriket och Kalmar Slott. Behovet av medarbetare som kan leda och ta en ledande funktion bedöms öka inom alla delar: service, destination och restaurang/mat. Inom restaurangsidan är behovet av kockar mycket stort. Hela regionen har ett stort behov av kvalificerade kockar, både för arbetsledning och för matlagning med specifik inriktning.

På lång sikt uppger arbetsgivare inom personliga och kulturella tjänster en ökad efterfrågan. Regionen pekar också på det stora behovet av kompetens kopplat till besöksnäringen och den gröna sektorn. Det finns dock inga utbildningar inom Hotell, restaurang och turism, som också kan ha anknytning till den gröna sektorn. Här kan behovet handla om personer med kompetens inom både turism/besöksnäring och jordbruk/livsmedel. Konkret kan kopplingen bestå i att använda närproducerad mat, affärsutveckling av produkter för turister med naturupplevelser, affärsutveckling av skogs- och jordbruk så att de företagen har fler ben att stå på, till exempel att bo på lantgård, driva gårdsbutik, älgparker med mera.

Sammantaget gör regionen bedömningen att behovet av utbildningsplatser inom besöksnäringens område – hotell, restaurang och turism är mycket stort.

¹⁰⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Regionen bedömer att det beviljade utbildningsutbudet stämmer överens med efterfrågan inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och bör fortsättningsvis hålla samma nivå.¹⁰¹

Samhällsbyggnad och byggteknik

I Kalmar planeras för flera stora satsningar inom infrastrukturområdet de kommande åren. Det handlar bland annat om stora satsningar inom järnväg, väg, hamnar och flygplatser. Detta leder till ett ökat behov av utbildningar inom bygg, samhällsbyggnad och byggledning. Dessutom är flera stora byggprojekt på gång i länet. I Kalmar projekteras 400 nya bostäder. Linnéuniversitetet bygger nya lokaler i centrala Kalmar de närmaste fem åren. Hotellbyggen planeras på Öland och även andra fastighetsprojekt kopplat till besöksnäringen.

Teknik och tillverkning

Bristyrken inom området är till exempel maskintekniker, svetsare, produktionsledare, tekniska säljare, fordonselektriker och CNC-operatörer.¹⁰² Regionen bedömer att det beviljade utbildningsutbudet stämmer överens med efterfrågan inom området och bör bibehållas på samma nivå.

Övrigt

Utbildningarna inom Kultur, media och design är viktiga regionalt men har sin grund i en nationell efterfrågan.

2.8.4 Regional utveckling

Kalmars läge vid Östersjön blir allt intressantare och utbytet ökar i hela Östersjöområdet, inte bara med de baltiska staterna. Det pågår ett arbete som syftar till att stärka de öst-västliga kommunikations- och handelsförutsättningarna runt Östersjön, vilket kommer att påverka länet på sikt.¹⁰³

Med koppling till Kalmar län som besökslän, bedöms att det utvecklas ett marknadsdrivet behov inom området kultur, media och film där satsning på produktion av film ingår med

¹⁰¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁰² Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁰³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

Öland som bas. I nuläget är detta ingen stor industri, men det finns en positiv utveckling inom området.¹⁰⁴

Slutförvar av använt kärnbränsle kommer att finnas i Östhammars kommun i Uppsala län men arbetet med förvaring, inkapsling och hantering av uttjänt bränsle har Oskarshamn som bas. Redan i dag finns en omfattande verksamhet inom området som förväntas skapa efterfrågan på olika kompetenser inom byggnation, konstruktion och logistik samt drift av nya system.¹⁰⁵ Nya system kan exempelvis handla om inkapslingsanläggning, system för hantering av material och logistiksystem¹⁰⁶.

I den regionala utvecklingsstrategin för Kalmar län finns ett mål om att regionen ska bli fossilbränslefri till 2030. En rad aktiviteter och initiativ genomförs mot bakgrund av uppsatta mål och vindkraftsutbyggnaden är stor i Kalmar län med nya etableringar både i inlands- och kustområden. På sikt kan det också bli aktuellt med havsbaserad vindkraft som byggs med anslutningspunkter i regionen. Det finns även ett flertal kommersiella anläggningar inom biogasproduktion och fortsatt utökning av dessa utreds och testas inom en rad projekt.¹⁰⁷

2.8.5 Näringsgrenar

I Kalmar län fanns 106 994 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 2 929 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in. Antalet sysselsatta i länet är störst inom Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, och Utbildning. De två förstnämnda näringsgrenarna har en större andel sysselsatta i länet än genomsnittlig andel för riket. Jord- och skogsbruk sysselsätter drygt 4 procent av samtliga sysselsatta i länet, vilket är en dubbelt så hög andel jämfört med motsvarande andel för riket.¹⁰⁸

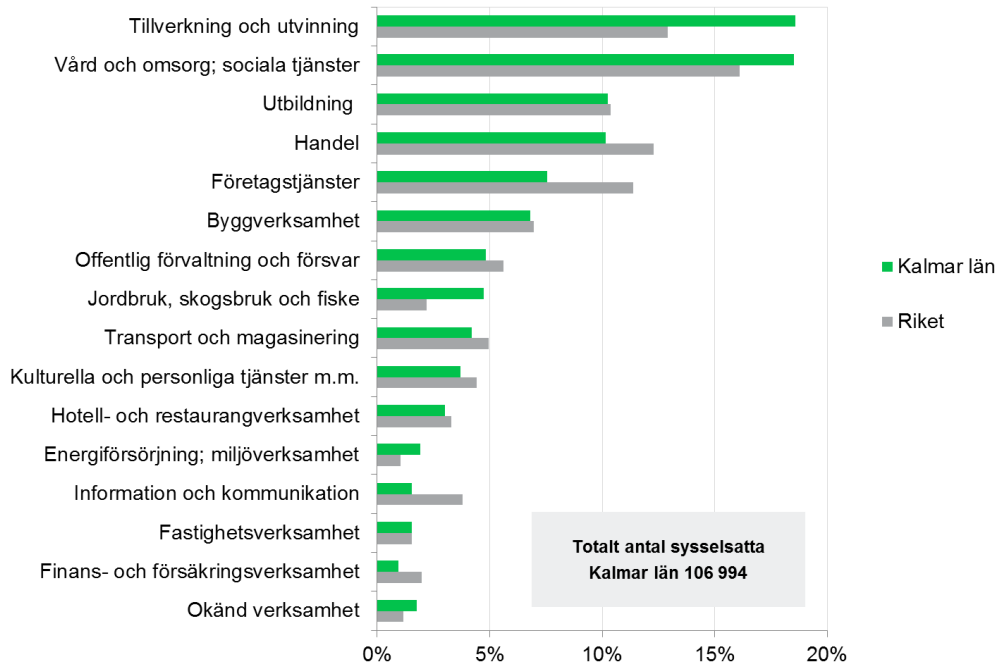
¹⁰⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁰⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁰⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

¹⁰⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁰⁸ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Kalmar län och i riket

Vård- och omsorgssektorn i länet står inför stora utmaningar då landets äldsta befolkning finns i länet.¹⁰⁹

Kalmar län har ett flertal nationella och internationella besöksmål som omfattas av både nationella och regionala strategier för utveckling och tillväxt.¹¹⁰ Många av länets arbetsgivare inom besöksnäringarna arbetar för att öka attraktiviteten för regionen¹¹¹ och turismen och besöksnäringen utgör viktiga inslag i länets arbetsmarknad.¹¹²

Industrin är stark i Kalmar län och andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin uppgick 2012 till att motsvara cirka 19 procent. Viktiga delbranscher inom industrin är trävaruindustrin, transportmedelsindustrin samt metallvaru- och maskinindustrin.¹¹³

Branschen har som helhet en hög känslighet för konjunktursvängningar och har sedan början av 2000-talet påverkats av rationaliseringar och strukturförändringar. Ett exempel på detta är inom gjuteriindustrin där man under de senaste åren flyttat enklare

¹⁰⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹¹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹¹¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹¹² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹¹³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

arbetsuppgifter till utlandet och försökt att behålla mer avancerade arbeten i länet.¹¹⁴ Det finns dock stora utvecklingsmöjligheter för industrin inom nya tillväxtområden som till exempel energi, IT, hälso- och sjukvård och miljöteknik.¹¹⁵

Länet har en stor och växande grön sektor som blir allt viktigare både som del av livsmedelsförsörjningen men också inom energi- och miljöområdet.¹¹⁶

Varje år sedan 2000, förutom under 2004, har antalet sysselsatta inom byggbranschen ökat och utgör idag nästan 6 procent av länets samtliga sysselsatta. Den utvecklingen väntas fortsätta.¹¹⁷

¹¹⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹¹⁵ Regionförbundet i Kalmar län (2012) Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2012-2020.

¹¹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹¹⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013., Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014 samt Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014, Kalmar län, Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

2.9 Kronobergs län

2.9.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 8
Antal invånare: 187 156, varav 20-64 år: 105 382
Antal sysselsatta: 93 646, varav 60 år eller äldre: 14 030 (15 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Tillverkning och utvinning, Vård och omsorg; sociala tjänster, Handel
Nettopendling: 3 408
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 168
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Ekonomi, administration och försäljning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.9.2 Inledning

Kronobergs län är en gammal bruksregion som i dag är en stark industriregion. En fjärdedel av befolkningen arbetar inom tillverkningsindustrin. Länet är relativt litet befolkningsmässigt men befolkningen väntas växa, till stor del genom Växjös positiva befolkningsstillväxt. Utanför Växjö minskar dock länets befolkning och en utglesning sker i många av kommunerna. Länet har i dag en stark industri och ekonomin är väldigt exportinriktad. På senare år har även flera kunskapsintensiva näringar tillkommit i länet. Linnéuniversitetet, lokaliserat i Växjö, är en viktig del i länets strävan efter att öka attraktionskraften och utvecklingspotentialen i regionen.¹¹⁸

2.9.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan¹¹⁹

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

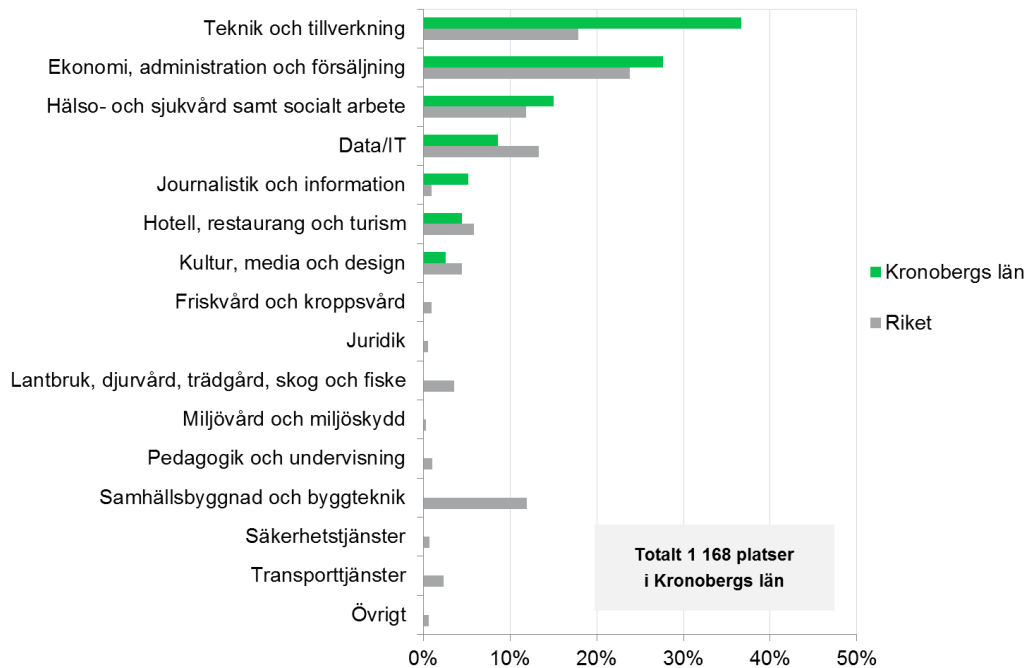
Antalet beviljade utbildningsplatser i Kronobergs län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 168. Av dessa är 37 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning följt av Ekonomi, administration och försäljning och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

¹¹⁸ Linnéuniversitetet (2011) Ett modernt, internationellt universitet i Småland.

¹¹⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

med 28 respektive 15 procent. Andelen utbildningsplatser inom området Teknik och tillverkning är dubbelt så stort i länet jämfört med motsvarande andel för riket som helhet. Även andelarna inom Ekonomi, administration och försäljning och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete är större i länet än i riket.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Kronobergs län

Enligt arbetsgivarna finns det ett behov av att öka antalet utbildningsplatser då yrkeshögskolan, och tidigare de kvalificerade yrkesutbildningarna, har en stark roll och ett gott anseende hos många arbetsgivare i regionen.

Inom teknikutbildningarna har utbildningsanordnare haft svårt att hitta studerande, detta kan delvis bero på att industrin har fått ett uppsving igen och många går direkt ut till arbete snarare än att vidareutbilda sig. Kompetenskraven ökar dock och en kompetenshöjning hos arbetskraften behövs.

Vård och omsorgscollege har arbetat mycket med karriärvägar, vilket har medfört att arbetsgivarna ser yrkeshögskolan som en allt viktigare utbildningskälla för till exempel specialistundersköterskor. Här är det ett enormt stort söktryck till de fåtal platser som finns.

Data/IT

Kronoberg (Växjö) är en av de regioner som växer mest i Sverige när det gäller IT-företag och här säger sig företagen ha svårt att hitta rätt kompetens. Dataspecialister inom flertalet olika områden som till exempel programmering, webb med mera är efterfrågat.

Bedömningen är att denna sektor har en stor efterfrågan på kompetens då branschen som helhet har haft en stark tillväxt under de senaste åren. Efterfrågan på ny personal, med en utbildning inom Data/IT, bedöms vara fortsatt hög då dessa branscher är att betrakta som stabila tillväxtnärings. Därför behöver antalet utbildningsplatser öka. Enbart i Växjö, där tillväxten varit som störst, har det tillkommit cirka 400 nya jobb och cirka 250 nya företag de senaste fem åren. Företagen efterlyser IT-utbildningar på yrkeshögskolenivå.

Ekonomi, administration och försäljning

E-handel växer snabbt och specialutbildningar relaterade till logistik och e-handel behövs. Nya etableringar är Strålfors/Cdon med 100 nya arbetstillfällen i Ljungby samt följande tre större etableringar i Växjö: Outnorth, Furniture Box och Abena Finess med både lager och huvudkontor.

Det finns indikationer om behov av kvalificerade säljare inom olika områden. I dagsläget finns dock inga rapporter eller underlag som stödjer behovet.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Behovet av utbildad arbetskraft inom vård- och omsorg är mycket stor. Det kommer att vara stor brist på specialiserade undersköterskor i länet på 3–5 års sikt.

Förväntade pensionsavgångar 2013-2017 respektive 2013-2022 i Kronobergs län.

Yrke	Förväntade pensionsavgångar			
	2013-2017		2013-2022	
	Antal	i % av yrkesgruppen	Antal	i % av yrkesgruppen
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	456	11.00%	1024	24.60%
Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	288	10.30%	551	19.70%
Skötare och vårdare	155	8.60%	404	22.40%
Tandsköterskor	43	17.80%	93	38.60%
Övrig vård- och omsorgspersonal	52	13.70%	88	23.20%

Mellan 2013–2017 uppgår de förväntade åldersavgångarna inom yrkesgruppen undersköterskor till drygt 450 personer, och under tidsperioden 2013–2022 förväntas var fjärde av dagens sysselsatta undersköterskor att inträda i pension. Stora åldersavgångar väntas även för vårdbiträden, skötare, vårdare samt tandsköterskor; under tidsperioden 2013–2022 förväntas nästan 40 procent av tandsköterskorna att inträda i pension. Parallellt med de stora pensionsavgångarna visar statistiken att inflödet av vård- och omsorgspersonal på arbetsmarknaden är mycket hög, vilket indikerar en stark efterfrågan på och ett stort ersättningsbehov av sådana kompetenser. Det finns även starka skäl till att förvänta en ökad efterfrågan på vårdpersonal i länet, då vårdbehoven lär öka i och

med att antalet äldre prognosticeras att öka med drygt 5 200 (13,5 procent) personer mellan 2013–2022.

Samhällsbyggnad och byggt teknik

Kronoberg saknar i dagsläget utbildningar inom området trots att många stora byggprojekt i regionen ställer krav på kompetens. Branschen är dock mycket konjunkturkänslig och företagen upplever många gånger att det kan vara svårt att förutsäga behovet av kompetens på 3–5 års sikt. Men även med hänsyn till konjunkturen har branschen byggverksamhet utvecklats starkt även under lågkonjunkturen, och senaste sysselsättningsstatistiken visar att antalet anställda inom branschen i länet ökade mer än i riket. Efterfrågade kompetenser som omnämns av branschen är till exempel driftschefer med kunskap inom el och projektledning. Största andelen nyetablerade på länets arbetsmarknad är de som har utbildning inom bygg.

Teknik och tillverkning

Trots att Kronoberg var ett av de mest drabbade länen i landet i samband med lågkonjunkturen 2012/2013, ser regionen ett stort behov av kompetens inom tillverkning. Enligt Svenskt Näringsliv och Företagarnas undersökningar, är ett av företagets största tillväxtproblem att hitta individer med rätt kompetens. Det räcker i dag inte längre att gå in och arbeta i industrin utan en kvalificerad utbildning. Här ser regionen stora behov inom plast och trä. En analys som gjorts i Småland/Blekinge visar på stora kompetensbehov i trärelaterade branscher och här spelar yrkeshögskolan en viktig roll. Inom plastområdet har det skapats ett nätverk för plastföretagen och kompetenser som de efterfrågar är bland annat inom automation/ställare.

Behoven av tekniskt utbildad arbetskraft ökar än mer som en följd av att pensionsavgångarna inom denna yrkesgrupp är bland de större i länet de närmaste fem åren. Närmare 1 400 personer med teknisk eller industriell utbildning på gymnasie-, yrkes- eller högskolenivå väntas lämna arbetsmarknaden under 2013–2017¹²⁰. Särskilt stora utbildningsgrupper som försvinner från arbetsmarknaden i och med de förväntade åldersavgångarna, är personer som har gått någon form av två- eller treårig gymnasial utbildning alternativt yrkeshögskoleutbildning med inriktning mot industri (närmare 1000 personer). En annan stor grupp som under nämnd period förväntas att inträda i pension är gymnasieingenjörer (189 personer). Det stora utträdet innebär ett stort tapp av både formell och informell kompetens och förstärker industri- och teknikföretagens efterfrågan på personal med adekvat utbildning.

¹²⁰ Statistiska centralbyrån 2011. Trender och prognoser.
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/UF0515_2012A01_BR_AM85BR1201.pdf Utbildningsgrupper: 55K, 55L, 53R, 53A, 54PH, 54PL, 53X, 55E, 55G, 55F, 55Q, 55C, 55D, 55B, 53I, 55X, 55I, 55H, 55J (se s. 152 ff. för kodförteckning):

Sett till inflödet på arbetsmarknaden under de senaste åren bekräftas denna efterfrågan då personer med eftergymnasial utbildning inom teknik och tillverkning är en av de utbildningsgrupper i länet som haft den starkaste arbetsmarknadsetableringen. Återigen är det viktigt att understryka att industrin som helhet har minskat med anledning av lågkonjunkturen, men det finns ett stort behov av personal med hög kompetens inom området för att stödja företagen i deras omställning.

Det är inte helt enkelt att identifiera vilka specifika yrkesroller som efterfrågas av regionens industri- och teknikföretag som en följd av förväntade åldersavgångar, då kompetenskraven inom sektorn successivt ökar. De största åldersavgångarna förväntas ske inom yrkesgrupperna montörer och operatörer. En stor efterfrågan råder, enligt Arbetsförmedlingens bristindex, på civil- och högskoleingenjörer med inriktning mot teknik och maskin. Utbildningsgruppen högskoleingenjörer med inriktning mot maskinteknik hade under 2012 en sysselsättningsgrad på 97,1 procent, vilket indikerar den höga efterfrågan i länet på mer utvecklad teknisk kompetens inom sektorn.

Utöver de behov som har lyfts ovan ser regionen ett stort behov av arbetskraft inom tunga fordonsindustrin. Det finns kompetensbrist inom det området som drabbar företag både inom och utanför regionen.

2.9.4 Regional utveckling

Inom regionen är det många byggprojekt igång både vad det gäller bostadsområden men även andra stora byggen såsom World Trade Center med mera.¹²¹ Den positiva befolkningstillväxten i Växjö har medfört nybyggnation av bostäder. Nybyggda handelsområden väntas skapa nya arbetsmöjligheter och då främst inom handeln, samtidigt kommer detta innebära infrastruktuursatsningar. Växjö har som mål att bli Europas grönaste stad och arbetar bland annat med grön teknik.¹²²

Länsstyrelserna i Kalmar och Kronobergs län har regeringens uppdrag att genomföra insatser för industriell utveckling och stärkt besöksnäring i Glasriket. Insatserna syftar till att samordna och stärka regionens kompetens och resurser och därmed skapa bättre förutsättningar för företagande och investeringar framöver.¹²³

E-handeln växer snabbt med ett antal nya etableringar (se avsnitt under Ekonomi, administration och försäljning).

¹²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

¹²² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

¹²³ Näringsdepartementet (2012) Pressmeddelande, Regeringen beslutar om insatser för Glasriket.

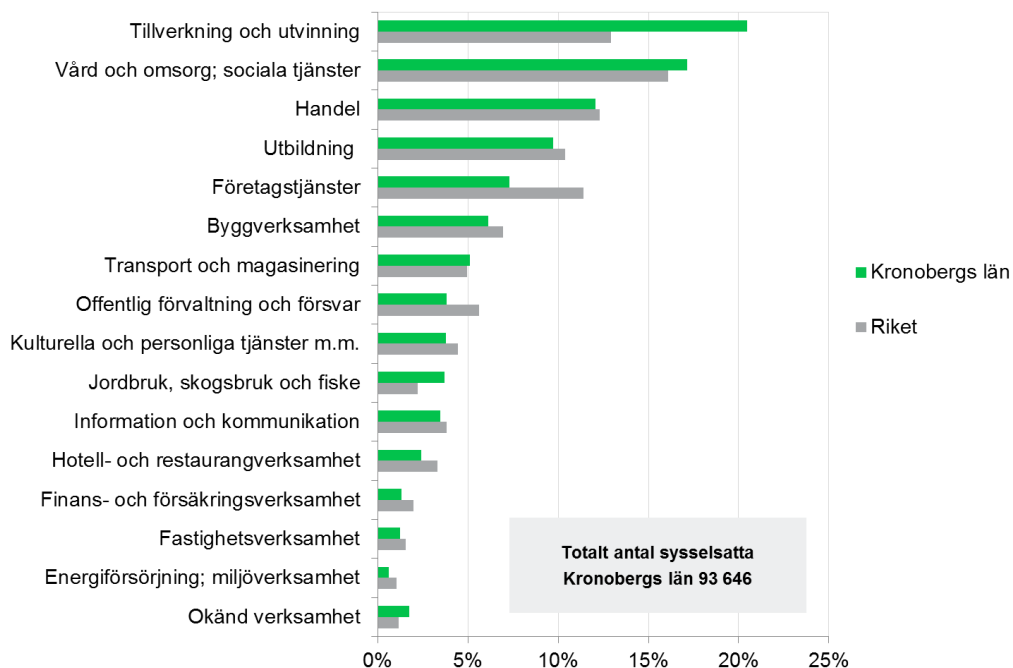
2.9.5 Näringsgrenar

I Kronobergs län fanns 93 646 sysselsatta 2012. Länet hade en positiv nettopendling på 3 408 pendlare, vilket innebär att det är fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.¹²⁴

Branschstrukturen i Kronobergs län har, framförallt från 1990-talet och framåt, förändrats något där sysselsättningen i industrisektorn har minskat samtidigt som andra sektorer, främst tjänstesektorn, har växt. Ett mönster som återfinns även på nationell nivå.¹²⁵

Trots det har länet fortfarande en stark industriprägel. I nedanstående diagram syns skillnaden tydligast på näringsgrenarna Tillverkning och utvinning samt Företagstjänster. Där är det tydligt att industrisektorn upptar en större andel av sysselsättningen i Kronobergs län än i riket. För Företagstjänster gäller det omvända. Länet har även en något större andel sysselsatta inom Vård och omsorg; sociala tjänster, samt Jordbruk, skogsbruk och fiske.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Kronobergs län och i riket

En näringsgren som, framförallt under senare år, ökat sin sysselsättning är information och kommunikation som ökat med drygt 480 personer sedan 2008¹²⁶. År 2012 var 3 245 personer sysselsatta inom det området i länet¹²⁷.

¹²⁴ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹²⁵ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹²⁶ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

Information och kommunikation har tillsammans med Företagstjänster haft en stark utveckling under större delen av 2000-talet. Snabb teknisk utveckling, innovativa IT-lösningar samt att det blivit vanligare att outsourca kringtjänster som lokalvård och bokföring ligger bakom branschernas frammarsch. De bedöms också tillhöra de mer expansiva på länets arbetsmarknad.¹²⁸

På uppdrag av regionförbunden i Småland och Blekinge genomförde OECD studien Territorial Reviews Småland-Blekinge¹²⁹ som en genomgång av regionernas förutsättningar. OECD kom fram till att regionen är en paradox i och med att den har en näringslivsstruktur som till stor del består av tillverkningsindustri och till skillnad från andra regioner i OECD fortfarande har tillväxt i denna sektor. För en fortsatt utveckling anser dock OECD att det krävs förnyelse och innovation i företagen och fler kunskapsintensiva företag. Detta kräver koppling mellan universitet och näringsliv samt starkare forskningsmiljöer.¹³⁰

¹²⁷ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹²⁸ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹²⁹ OECD (2012) OECD Territorial Reviews Småland – Blekinge 2012.

¹³⁰ Regionförbunden i Blekinge, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län samt Arbetsförmedlingen (2011-2012) Analys av kompetensbehov inom Småland och Blekinge.

2.10 Norrbottens län

2.10.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 14

Antal invånare: 249 436, varav 20-64 år: 141 789

Antal sysselsatta: 121 075, varav 60 år eller äldre: 17 446 (14 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, Utbildning

Nettopendling: - 106

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 975

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan:
Teknik och tillverkning, Ekonomi, administration och försäljning samt Hotell, restaurang och turism

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.10.2 Inledning

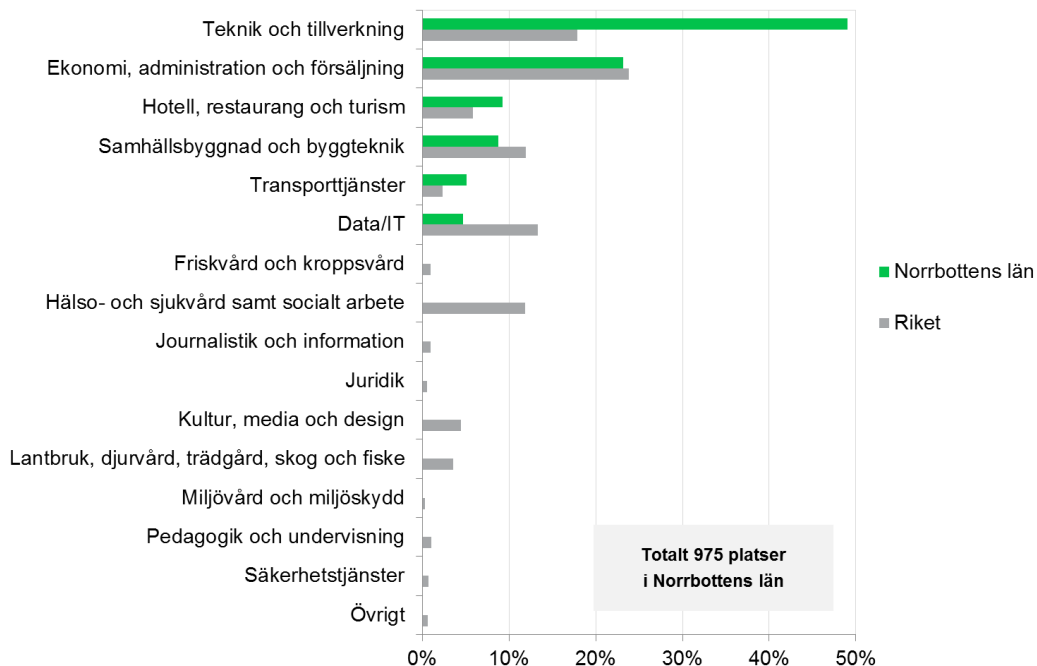
Norrbotten har de senaste åren haft en positiv sysselsättningsutveckling. Den främsta tillväxtfaktorn i länet är den expanderande gruvindustrin i kombination med stora investeringar i infrastruktur och miljardinvesteringar i olika anläggningar. Investeringarna har medfört att privata företagstjänster har fått en mycket gynnsam utveckling i länet.

2.10.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan¹³¹

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Norrbottens län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 975. Av dessa är 49 procent inom Teknik och tillverkning, följt av Ekonomi, administration och försäljning samt Hotell, restaurang och turism med 24 respektive 9 procent. Andelen utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning är mer än dubbelt så stor i länet jämfört med områdets andel i hela landet. Även andelen inom Hotell, restaurang och turism är större än i riket, medan andelen inom Ekonomi, administration och försäljning är ungefär lika stor som genomsnittet för hela Sverige.

¹³¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014). Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691)

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Norrbottens län

Antalet beviljade utbildningsplatser bör öka för att möta den efterfrågan på arbetskraft som finns i regionen. Strategiskt viktiga områden inom regionen är IT, gruvnäring, byggverksamhet, tillverkningsindustri, universitet, besöksnäring, sjukvård samt vård och omsorg. Behov av ökad kompetens finns även inom integration, såsom personal till boenden för ensamkommande barn. En väl fungerande integration är avgörande för regionens befolkningsökning och tillväxt.

Data/IT

Etableringen av Facebooks serverhallar i Luleå har skapat en ny industribransch: Datacenter. Just nu pågår byggandet av etapp två. Även KnC Miner i Boden bygger just nu sitt andra megadatacenter. De nya etableringarna kommer att ha behov av service- och datatekniker samt supporttekniker.

Ekonomi, administration och försäljning

Utbildningar med inriktning mot handel efterfrågas i regionen.

Hotell, restaurang och turism

Det kommer att behövas ett betydande tillskott av arbetskraft inom branschen. Fler utbildningar inom området efterfrågas i regionen. Det finns stora behov av kockar, entreprenörer och produktutvecklare inom turism.

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Ett stort behov av specialistutbildningar finns inom området. Ett sådant exempel är undersköterskor och personer inom äldreomsorg och demensvård. Det finns även behov av tandsköterskor och medicinska sekreterare/vårdadministrativa sekreterare. Kompetensbehovet är påtagligt på grund av generationsväxlingen. Därtill tillkommer effekterna av gruvnäringens expansion, vilket i synnerhet påverkar kompetensförsörjningen inom vårdsektorn. Gruvnäringen attraherar arbetskraft från vårdsektorn med högre löner och bättre anställningsvillkor.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Regionen går nu in i en fas där effekterna av gruvetableringarna börjar verka och därför behöver yrkeshögskoleutbildningar relaterade till bostadsmarknaden öka. Bostadsbristen utgör en flaskhals för länets befolknings- och sysselsättningsutveckling och hotar regionens framtida tillväxt. De stora samhällsprojekten som finns i länet, med bland annat Kiruna stadsomvandling och Gällivares samhällsomvandling, medför stor efterfrågan på arbetskraft. I kölvattnet av projekteringarna kommer behovet av platschefer, bygg- och produktionsledare, VVS-ingenjörer, kalkylerare inom bygg och fastighetsförvaltare sannolikt att öka. Även arbetsledare inom el, VVS och ventilation berörs.

Teknik och tillverkning

I närtid kvarstår problemet att hitta tillräckligt många berg- och gruvarbetare, personal med mekanisk-elektrisk och geologisk kompetens. Enligt den prognos av arbetsmarknadsläget i Norrbotten som Arbetsförmedlingen presenterade i början av 2014 har hälften av de tillfrågade företagen i undersökningen upplevt svårigheter att finna den kompetens som eftersöks. Den övervägande konsekvensen av kompetensbristen är att befintlig personal fick arbeta mer. Ytterligare en konsekvens har varit att företagen köpt in tjänster eller hyrt in personal istället för att anställa. Antalet inhyrd personal det senaste halvåret och året har legat stabilt på totalt cirka 350 personer. Yrken och kompetenser på eftergymnasial nivå som gruvnäringen under det senaste halvåret haft svårigheter att rekrytera inom är:

- Gruv- och bergarbetare
- Industrielektriker-elmontörer-elreparatörer-eltekniker
- Motorfordonsmekaniker, -reparatörer
- Maskinmekaniker, -montörer och repareratörer
- Mekaniker tunga grävmaskiner
- Processtekniker/processoperatör inriktning gruvnäring (AF har avropsutbildningar mot stål men inte mot gruva)
- Underhåll av strategiska verksamheter, ex. pelletsverk och anrikningsverk
- Operatörer, malmförädling

Byggandet av Europas största vindkraftspark i Piteå med sammanlagt 1 101 vindkraftverk är under etablering och efterfrågan på vindkrafttekniker bedöms kvarstå om utbyggnaden

fortskridet som planerat. Första delen av 48 verk står nu på plats. Även om låga elpriser i nuläget har påverkat investeringstakten i Piteå för 2015, finns ett fortsatt behov av servicetekniker/elektriker med certifikat för arbete på höga höjder. Den yrkesgruppen jobbar med drift och underhåll av vindkraftverken. Exempel på andra energiföretag som har behov av kvalificerad personal inom energiproduktion, eldistribution, vatten- och vindkraftverk är Vattenfall och EON. Gällande länets stora pappersindustri finns behov av processtekniker/processoperatörer med inriktning mot pappersindustrin (Umeå universitet har tidigare haft en 2-årig utbildning till processoperatör).

Transporttjänster

Fler utbildningar inom området efterfrågas av regionen. Gruvnäringens expansion är en stor påverkande faktor. Behov finns av både yrkesförare och transportledare.

2.10.4 Regional utveckling¹³²

År 2010 startade en tioårig satsning där 180 miljarder kronor ska investeras i Norrbotten. De verksamheter där kapital ska investeras i är främst industrin, gruvindustrin och energiproduktionen. Med anledning av de framtida gruvbrytningarna planeras både Kiruna och Malmberget att flyttas vilket skapar goda affärsmöjligheter inom fastighets- och anläggningsindustrin. LKAB kommer att göra investeringar i miljardklassen i anriknings- och pelletsverk i Kiruna och Gällivare. Boliden planerar att genomföra större investeringar, bland annat i koppargruvan Aitik i Gällivare. Vidare kommer det ske investeringar i gruvindustrin i Pajala. Med stabiliserade malmpriser förväntas gruvdriften i Pajala fortsätta på samma nivå och tidigare investeringsbeslut genomförs. I Pajala sker investeringar både direkt kopplade till gruvnäringen i form av infrastruktur som exempelvis förstärkning av befintliga vägar och nya vägbyggen mellan gruvan i Kaunisvaara och järnvägsförbindelsen i Svappavaara. Här krävs utbildad kompetens i form av maskinförare, men också arbetsledare och transportledare. Det sker också indirekta investeringar genom ökat bostadsbyggande i kommunen, som är den största flaskhalsen för gruvproduktionen just nu. Pajala kommun har till dags datum på entreprenad uppfört cirka 160 bostäder och planerar för en årlig produktion på 150 bostäder. Detta kräver utbildad arbetskraft som kalkylerare, plantekniker, byggnadsarbetare, elektriker, VVS-tekniker, svetsare och mattläggare.

Upprustning av vattenkraftverksanläggningar och utbyggnad av olika handelsområden i länet sker kontinuerligt. Detta tillsammans med framtida stadsomvandlingen i bland annat Kiruna kommer med största sannolikhet att öka trycket och behovet av arbetskraft inom hela bygg- och anläggningsbranschen under ett flertal år framåt i tiden.

¹³² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

Till detta skall noteras att ett betydande antal konsultföretag etablerat sig i Norrbotten. Många av dessa har kraftigt utökat personalstyrkan för att klara de projekteringsuppdrag som är en konsekvens av gruvnäringens expansion och berörda kommuners mer betydande stadsomvandling.

Bostads- och anläggningsbyggande pågår i relativt stor omfattning i länets gruv- och kustområden. Hushållens möjligheter till ROT-avdrag håller de mindre bygghantverkarnas efterfrågan runt om i länet på en oförändrad hög nivå.

Anläggningsinvesteringarna fortsätter på en hög nivå tack vare de miljardprojekt som pågår och planeras inom länets gruvindustri. På allt fler orter planeras gruvbrytningar att starta, de som senast tillkommit är Jokkmokk och Älvsbyn.

Vid sidan om gruvnäringen kommer stora satsningar på grön energi att genomföras. Det främsta exemplet är projektet med Europas största vindkraftspark som byggs upp i Markbygden utanför Piteå med sammanlagt 1 101 vindkraftverk har kommit igång igen efter en tid av lägre verksamhet. I nuläget finns ett 30-tal uppbyggda vindkraftverk och det finns tillstånd för att bygga ytterligare 400. I Piteå pågår en omfattande forskning kring och fullskaletest om grönt bränsle som produceras av restprodukter från pappers- och massaindustrin.

Några hundra bygg- och anläggningsarbetare kommer att sysselsättas med nybyggnation av bland annat Facebooks serverhallar i Luleå. Samarbetsprojektet mellan Luleå, Boden och Piteå, "The Node Pole" jobbar för att marknadsföra Norrbotten som etableringsort för elitintensiv verksamhet och stödja bolag som investerar i regionen. En ny strategi¹³³ har fastställts av det regionala partnerskapets tillväxtutskott, för att skapa en världsledande teknikregion i Norrbotten för klimatsmarta datacenter. Datacenterbranschen förväntas växa med det dubbla fram till år 2020 och en uppskattning indikerar att 200 nya megadatacenter behöver byggas i Europa under perioden 2014–2020. Visionen för regionen i norra Sverige är att kunna åstadkomma en kraftig tillväxt på uppåt 20 stora datacenter fram till 2020, vilket kan medföra upp till 3 000 nya arbetstillfällen.

Även turistnäringen, upplevelser och kreativa näringar har stora förutsättningar att utvecklas. Länets besöksnäring marknadsför sig under namnet Swedish Lapland och här finns en stor potential och efterfrågan på destinationen från kunder i hela Europa. Exempelvis Treehotel i Harads lockar besökare från hela världen utöver en rik natur- och kulturтуризм i regionen. Tillväxtverket har valt ut Kiruna som ett område i Sverige med goda förutsättningar att utvecklas till en hållbar destination. Vid sidan av Stockholm är Kiruna i dag Sveriges starkaste turistmagnet med attraktioner som snö, kyla och norrsken, Icehotel i Jukkasjärvi, den samiska kulturen, besöksgruvan och den växande rymdturismen.

¹³³ Strategi för att skapa en världsledande teknikregion i Norrbotten för klimatsmarta effektiva datacenter, Länsstyrelsen Norrbotten

2.10.5 Näringsgrenar

I Norrbottens län fanns 121 075 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 106 pendlare, vilket innebär att det var något fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.¹³⁴ Det är dock stor skillnad mellan kommuner och arbetsmarknadsregionerna. Inpendlingen har ökat kraftigt till Gällivare, Kiruna och Pajala.¹³⁵

De största näringsgrenarna i Norrbottens län är Vård och omsorg; sociala tjänster, samt Tillverkning och utvinning.¹³⁶ När det gäller Tillverkning och utvinning är förstås gruvdriften en starkt bidragande orsak till att näringen är stor i länet.

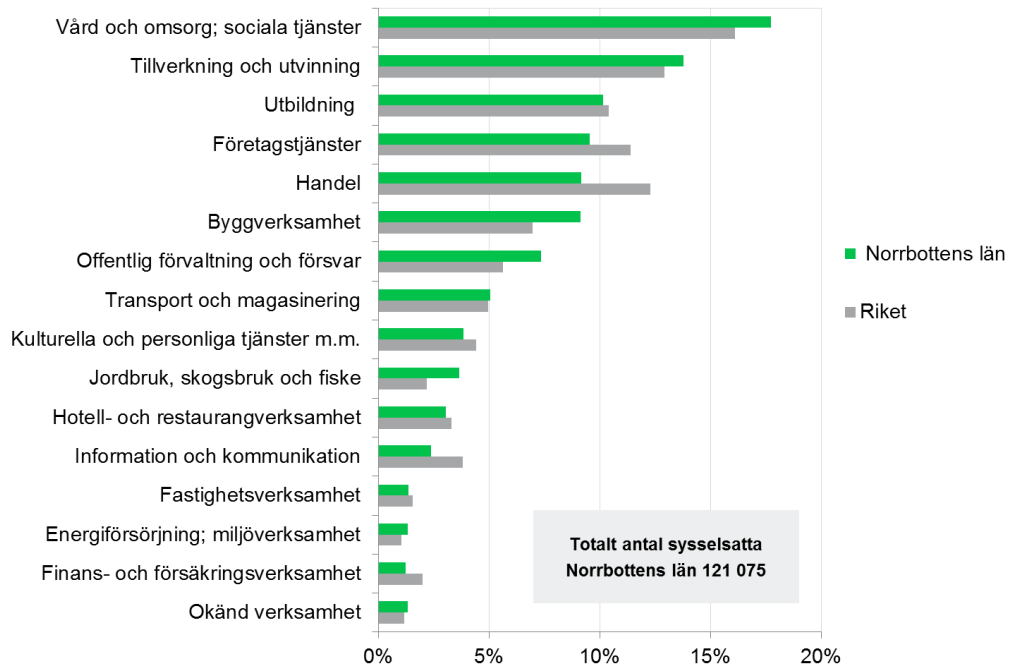
Den privata tjänstesektorn omfattar en stor mängd olika näringsgrenar, exempelvis handel, transport, företagstjänster, information och kommunikation, kulturella och personliga tjänster med mera. Det är också den sektor som har expanderat kraftigast och stått för en stor del av länets sysselsättningsökning de senaste åren. En ökad användning av olika företagstjänster, bemanningsföretag, resande, konsumtion, privatisering av offentliga verksamheter och möjlighet till RUT-avdrag (rengöring, underhåll och tvätt) med mera är några bidragande skäl till de senaste årens sysselsättningsökning i länet. Andelen förvärvsarbetare inom privata tjänster i länet ligger dock tio procent lägre än den gör i riket som helhet (länet cirka 34 procent och riket cirka 44 procent).¹³⁷ Störst är skillnaden inom näringsgrenarna Företagstjänster, Handel, samt Information och kommunikation. I och med utvecklingen och tillväxtpotentialen inom gruvnäringen förväntas dock en tillväxt för alla typer av underleverantörer till gruvindustrin.

¹³⁴ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹³⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹³⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹³⁷ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Norrbotten. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Norrbottens län och i riket

Den planerade expansionen inom gruvnäringen kommer att bidra till sysselsättningsutvecklingen inom Tillverkning och utvinning, men också inom exempelvis Byggverksamhet, Transport och magasinering liksom inom Företagstjänster.

Data/IT-sektorn förväntas också växa i länet, framför allt genom etableringen av de serverhallar som byggts i Luleå. Läs mer om detta under rubriken Regional utveckling.

En utmaning att hantera i länet är generationsväxlingen som orsakar brist på arbetskraft. Den är påtaglig inom såväl den offentliga som den privata sektorn. Det visar sig i höga bristnivåer på arbetskraft med rätt kompetens. Bristnivåerna är bland de högsta i riket. Rekryteringsproblemen bedöms bestå och förvärras under de närmaste åren.¹³⁸

¹³⁸ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Norrbotten. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

2.11 Skåne län

2.11.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 33
Antal invånare: 1 274 069, varav 20-64 år: 739 599
Antal sysselsatta: 555 905, varav 60 år eller äldre: 73 171 (13 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Handel, Företagstjänster
Nettopendling: - 9 475
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 9 136
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Ekonomi, administration och försäljning, Data/IT, Samhällsbyggnad och byggteknik
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.11.2 Inledning

Skåne utgör tillsammans med Stockholm och Västra Götaland Sveriges tre storstadsregioner. Skåne har under de senaste två decennierna successivt ökat sin andel av rikets befolkning och sysselsättning. Länet har sedan slutet av 1990-talet haft en stark befolkningstillväxt och utmärks idag av att ha en större andel unga människor i befolkningen än många andra regioner. Sysselsättningsgraden tillhör de lägsta i landet, vilket är en utmaning för länet. Under den senaste tioårsperioden har en betydande omstrukturering av näringslivet i Skåne ägt rum. Sysselsättningen inom industrin har minskat betydligt medan företagstjänsterna har expanderat kraftigt. Samtidigt är de inomregionala skillnaderna stora.¹³⁹

2.11.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan¹⁴⁰

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

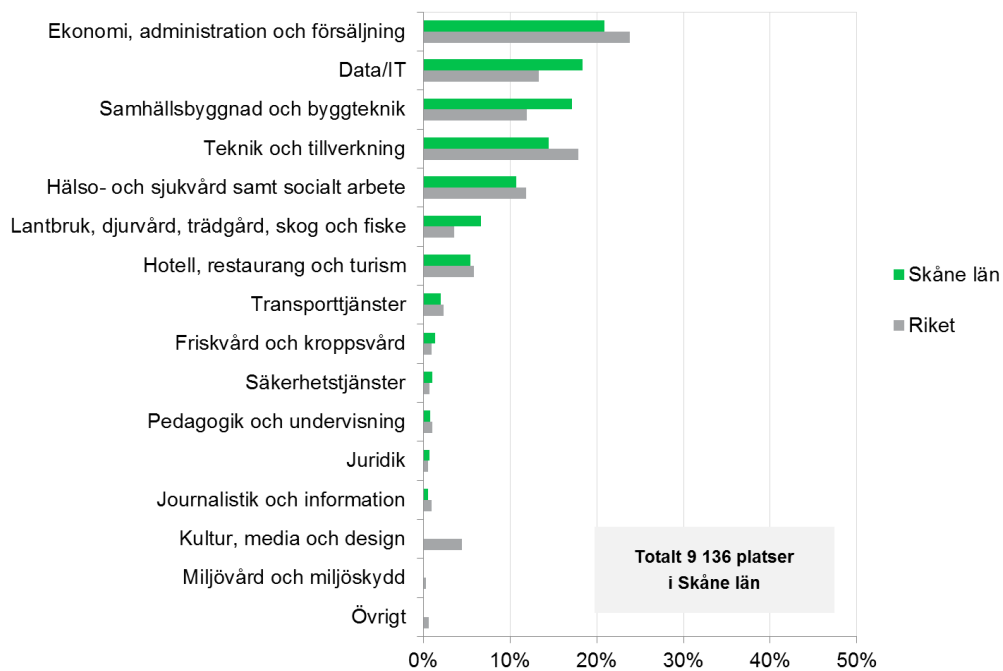
Antalet beviljade utbildningsplatser i Skåne län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 9 136. Av dessa är 21 procent inom utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning följt av Data/IT samt Samhällsbyggnad och byggteknik med 18 respektive 17

¹³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

¹⁴⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

procent. Andelarna utbildningsplatser inom Data/IT, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske är större än motsvarande andelar i riket som helhet. Det omvända gäller för områdena Ekonomi, administration och försäljning och Teknik och tillverkning.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Skåne län

Data/IT

Informations- och kommunikationsteknik är ett av Skånes särskilda styrkeområden, inte minst inom området mobil kommunikation. Flera stora satsningar inom området görs i Skåne. Den nya digitala tekniken är något som i allt högre grad påverkar flertalet branscher och sektorer vilket också gör att det finns ett ökat behov av olika former av IT-kompetenser inom flertalet branscher. Data/IT var det område som fick beviljat flest nya utbildningsplatser 2014. Det ligger i linje med den utveckling som går att utläsa i sysselsättnings- och yrkesstatistiken samt de prognoser som är gjorda för Skåne. Antalet utbildningsplatser inom Data/IT-området skulle behöva öka ytterligare eftersom dessa kompetenser efterfrågas inom många branscher och yrken. Här kan nämnas områden som sjukvården, internethandel, logistik och transport.

Ekonomi, administration och försäljning

Flera bransch- och näringslivsorganisationer säger att företagen efterfrågar kompetenser motsvarande redovisningsekonomer. De prognoser som gjorts tyder på att efterfrågan på

yrkesgruppen kommer att ligga fast fram till 2020. Detta tack vare att näringsgrenarna företagstjänster och handel bedöms växa under perioden. Antalet utbildningsplatser bör bibehållas på nuvarande nivå.

Region Skånes sjukvårdsansvariga påtalar ett långsiktigt behov av medicinska sekreterare. Inom landstinget pågår ett utvecklingsarbete med fokus på att bredda och ändra kompetensområdena för olika yrkesgrupper. Mycket talar för att behovet av medicinska sekreterare kommer vara konstant men att innehållet i yrket kommer behöva utvecklas mer mot koordinering, logistik, planering och IT-ansvar. I nuläget görs bedömningen att befintliga utbildningsplatser ej behöver bli fler men måste bibehållas på nuvarande nivå. I dessa bedömningar ingår dock ej de privata vårdgivarna som sannolikt också efterfrågar gruppen medicinska sekreterare.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Utbildningsutbudet behöver bibehållas på befintlig nivå men sannolikt kommer behoven öka i takt med befolkningsutvecklingen. En utveckling som lyfts fram både från kommuner och från sjukvården inom Region Skåne ett ökat behov av vidareutbildning av undersköterskor inom kvalificerad sjukvård. Det finns behov av ökad medicinsk kompetens hos undersköterskor generellt. Det behövs för att förbättra samverkan mellan landstinget och kommunerna gällande gruppen äldre multisjuka. Avancerad hemsjukvård är ett framväxande område som kommer att öka kraven på de medicinska kompetenserna hos undersköterskor. Från Nordvästra Skåne har det framförts ett behov av fler utbildningsplatser för tandsköterskor.

Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske

Branschföreträdare och utbildningsanordnare har påtalat att det finns en brist på naturbruksutbildade. I viss mån stöds detta av att personer med en gymnasial utbildning inom lantbruk-, skogsbruk/djurvård har en relativt hög sysselsättningsgrad (cirka 84 procent av befolkningen 20–64 år under 2012) samt en relativt genomsnittlig arbetslöshet (cirka 7,5 procent av befolkningen 20–64 år enligt Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik). Detta talar för att det kan finnas behov av att utöka antalet utbildningsplatser inom detta område. Behoven finns i synnerhet inom kvalificerad trädgårdsodling.

Miljövård och miljöskydd

Experter inom miljö och hållbar utveckling lyfts fram från kommunalt håll och bedöms kunna vara ett nytt framtida yrke.

Samhällsbyggnad och byggteknik

I Region Skånes prognos för 2020 bedöms även byggbranschen växa på längre sikt. I Skåne är hållbart samhällsbyggande ett prioriterat område inom närings- och innovationsstrategin. Det finns därför behov av förstärkta utbildningsinsatser inom inriktningar mot hållbart byggande och samhällsplanering.

Under de kommande åren kommer det att ske mångmiljardinvesteringar i Skåne. Forskningsanläggningen MAX IV är redan under uppförande och snart förväntas beslut om byggandet av den sameuropeiska forskningsanläggningen i Lund (ESS-anläggningen).

På Själland planeras start av ett stort antal infrastrukturprojekt under kommande år. Det handlar om byggandet av ett antal nya sjukhus, bostadsområden, vägar samt "Fehmarn Bält"-förbindelsen till Tyskland. Det sistnämnda är en ny fast förbindelse över Fehmarn Bält mellan Danmark och Tyskland. Förbindelsen beräknas vara klar 2021 vilket innebär betydligt bättre tillgänglighet för skånska företag till norra Tyskland och därmed nya affärsmöjligheter. Sammantaget antas detta ge en ökad efterfrågan på personal inte minst inom byggsektorn, både av kvalificerade byggarbetare och tekniker och ingenjörer inom bygg och anläggning. En del av denna efterfrågan kan även innebära rekrytering av personal och underleverantörer i Sverige och Skåne. Däremot är det svårt att bedöma om antalet utbildningar behöver öka eller kan ligga kvar på nuvarande nivå. Rent generellt är bedömningen att det finns ett utbildningsbehov. Ett specialbeställt statistikunderlag från SCB visar att antalet YH-utbildade med inriktning mot ingenjörer och tekniker ökar inom byggindustrin. Byggbranschen är dock svårbedömd eftersom den dels är konjunkturkänslig och dels utsatt för en stor internationell konkurrens.

Teknik och tillverkning

Antalet sysselsatta inom tillverkningsindustrin minskar och bedöms minska ytterligare under kommande år. Men industrin i Skåne genomgår en omstrukturering och statistik från Statistiska Centralbyrån visar att trots att industrin minskar antalet anställda totalt så ökar antalet med en teknisk utbildning från yrkeshögskolan. Region Skåne har tagit del av de branschsamtal som Teknikcollege Skåne fört under våren 2014. Företagen pekar på ett långsiktigt utbildningsbehov inom automation, ständiga förbättringar (produktionstekniker/lean) samt avancerad svets. Flera företag påtalar behovet av deltidsutbildningar för att kunna kompetensutveckla befintlig personal. I nuläget är bedömningen att det handlar om att bibehålla YH-utbudet på nuvarande nivå. Industrin i Skåne har flera utmaningar. Produktivitetens utveckling är lägre än i riket och de andra två storstadsregionerna. Även utbildningsnivåerna är jämförelsevis lägre vilket riskerar att påverka förmågan till omställning och innovation. Det kan också vara en förklaring till att produktiviteten är förhållandevis låg jämfört med genomsnittet för riket.

Företag i branschen ser också ett behov av att i Skåne etablera utbildningar för tekniker med kompetens inom bioteknikområdet.

Behovet av olika tekniska kompetenser finns även inom offentlig sektor. Både Region Skånes egen regionsservice och från kommunerna påtalas behovet av fler tekniker för att klara framtidens utmaningar inom områden som värme, vatten, avlopp, återvinning, förvaltning med mera. Det finns bland annat behov av rörtekniker gällande vatten och avlopp.

2.11.4 Regional utveckling¹⁴¹

Skåne har en geografisk fördel av att vara en del av Öresundsregionen. Det finns vissa försiktiga tecken på en ökad tillväxt i den danska ekonomin vilket kan komma att öka efterfrågan på arbetskraft från Skåne. Den planerade "Fehmarn Bält"-förbindelsen till Tyskland kommer innebära betydligt bättre tillgänglighet för skånska företag till norra Tyskland och därmed nya affärsmöjligheter.

Forskningsanläggningen MAX IV och byggandet av den sameuropeiska forskningsanläggningen (ESS-anläggningen) förväntas öka efterfrågan inom byggsektorn, delar av tillverkningsindustrin och konsultbranschen. På sikt förväntas även indirekta effekter i form av ökad etablering av forskningsintensiva företag i anslutning till forskningsanläggningarna vilka i sin tur kommer generera en ökad efterfrågan på varor och tjänster. Men det finns stora osäkerheter i bedömningen av dessa indirekta effekter.

Samtidigt finns påtagliga inomregionala skillnader i Skåne. Sydvästra Skåne har haft den kraftigaste tillväxten av sysselsättning och befolkning. Utbildningsnivåerna i näringslivet är generellt sett höga samtidigt som det finns ett stort utanförskap som också utmärks av låga utbildningsnivåer. Östra Skåne har haft en mer ogynnsam branschstruktur och drabbats hårt efter finanskrisen 2008, vilket resulterat i en svagare sysselsättningsstillväxt. Nordöstra Skåne präglas av en relativt stor andel tillverkningsindustri. Utbildningsnivåerna inom näringslivet är relativt låga och behovet av ökad omställningsförmåga är stort. Nordvästra Skåne har haft en stark tillväxt av befolkning och sysselsättning, om än inte riktigt samma nivåer som sydvästra Skåne. Tillverkningsindustrin har minskat relativt kraftigt de senaste åren, men regionen har haft en snabb tillväxt inom bland annat handel och bygg.

En kontinuerlig pågående strukturomvandling gör att efterfrågan på välutbildad och kvalificerad arbetskraft stadigt ökar. Samtidigt uppvisar flera branscher i Skåne lägre utbildningsnivåer än rikssnittet. De långsiktiga prognoserna pekar på risk för ökade kompetensgap på den skånska arbetsmarknaden. Den pågående strukturomvandlingen,

¹⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

den lägre produktiviteten i flera branscher och den låga sysselsättningsgraden pekar sammantaget på ett stort behov av utbildningssatsningar i Skåne.

2.11.5 Näringsgrenar

I Skåne län fanns 555 905 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 9 475 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.¹⁴² Under 2012 pendlade 15 100 arbetstagare från Skåne till Östdanmark (Själland och huvudstadsregionen inklusive Bornholm). Därtill kommer 4 200 pendlare som har sin huvudförvärvsinkomst i Skåne, men en bisyssla i Östdanmark – så kallade övriga inkomsttagare. I denna grupp ingår också personer som har en tidsbegränsad anställning, exempelvis feriearbetande ungdomar.¹⁴³

Under den senaste tioårsperioden har en betydande omstrukturering av näringslivet i Skåne ägt rum. Sysselsättningen inom industrin har minskat betydligt – i synnerhet vid konjunkturedgången kring åren 2007–2009, medan företagstjänsterna har expanderat kraftigt.¹⁴⁴ Det innebär att fördelningen av sysselsättningen mellan näringsgrenarna mer har antagit karaktären av ett storstadslän. Som diagrammet visar har Skåne en mindre andel sysselsatta inom Tillverkning och utvinning än riket som helhet. Skillnaden mellan Skåne och riket är dock marginell när det gäller företagstjänster. Däremot är det en något större andel sysselsatta inom handel i Skåne än i riket som helhet.

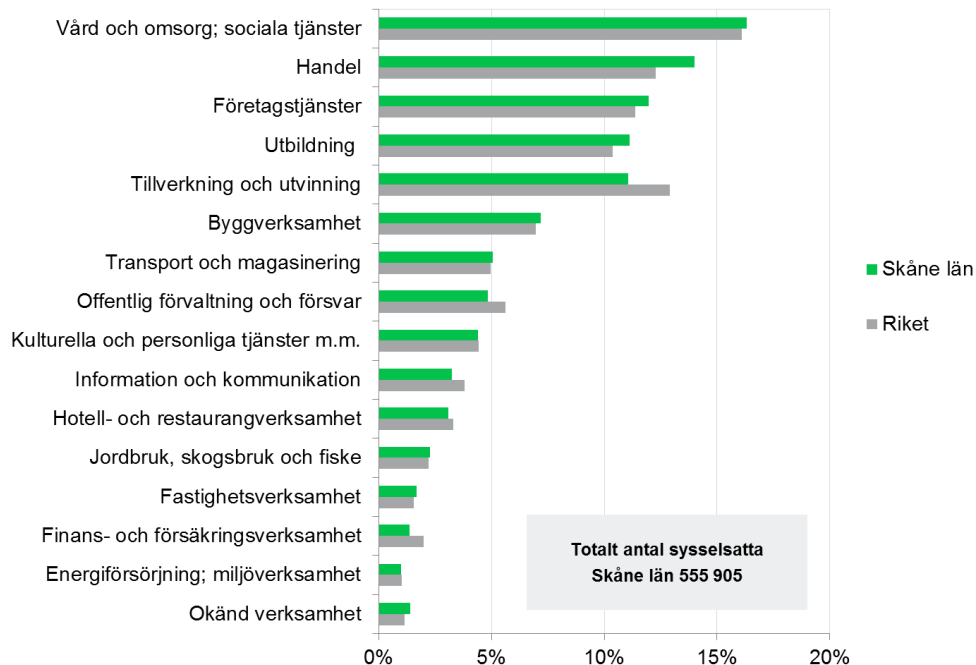
Tillverkningsindustrin är fortfarande av strategisk betydelse för Skånes utveckling. Industrin svarar direkt för 20 procent av Skånes bruttoregionprodukt, men svarar indirekt för betydligt större värden genom den efterfrågan som industrin genererar i andra branscher.

Skåne har en påtaglig koncentration och specialisering inom områden som informations- och kommunikationsteknik, transport/logistik, life science, livsmedel och delar av tillverkningsindustrin, inte minst inom miljöteknikområdet med fokus på värmeteknik, vattenrening, ventilation, avfallsåtervinning och konsultverksamhet inom miljöteknik.

¹⁴² Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012

¹⁴³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁴⁴ Region Skåne (2014) Skåne 2022 Ekonomi och sysselsättning.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Skåne län och i riket

Enligt Region Skånes senaste prognos som sträcker sig fram till 2022, fortsätter omstruktureringen av näringslivet. Vid prognosperiodens slut bedöms sysselsättningen inom tillverkningsindustrin ha minskat ytterligare, medan sysselsättningen beräknas fortsätta öka inom företagstjänster. Parti- och detaljhandel liksom byggindustrin beräknas också fortsätta växa under prognosperioden. I prognosen görs inte beräkningar på någon mer detaljerad branschindelning inom företagstjänster. Men, sett till den senaste femårsperioden är det främst konsulter inriktade mot företagsorganisation, PR och kommunikation, samt FoU-institutioner som har vuxit mest. Inom parti- och detaljhandeln har främst partihandel med maskiner, livsmedelsbutiker samt internethandeln ökat mest i sysselsättning. De offentligt dominerade näringsgrenarna växer i takt med demografin. Eftersom befolkningen enligt Region Skånes prognos fortsätter växa under perioden fram till år 2022, beräknas även antalet sysselsatta inom vård och omsorg, utbildning och offentlig administration att öka. Ökningstakten är dock inte lika snabb som för företagstjänster, byggindustrin och handeln.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Region Skåne (2014) Skåne 2022 Ekonomi och sysselsättning.

2.12 Stockholms län

2.12.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 26

Antal invånare: 2 163 042, varav 20-64 år: 1 309 052

Antal sysselsatta: 1 134 570, varav 60 år eller äldre: 123 275 (11 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Företagstjänster, Handel, Vård och omsorg; sociala tjänster.

Nettopendling: 61 596

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 14 723

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Ekonomi, administration och försäljning, Data/IT, Samhällsbyggnad och byggteknik

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.12.2 Inledning

I Stockholms län sker storskaliga satsningar och projekt som i stor utsträckning kan påverka tillväxten och näringslivet i övriga landet. Befolkningstillväxten är fortsatt hög under 2014, motsvarande 38 procent av hela rikets.¹⁴⁶ Stockholms läns landstings prognos visar på en genomsnittlig ökningstakt fram till år 2022 på 37 000 personer per år¹⁴⁷. Den starka befolkningstillväxten leder i sin tur till stora kapacitetsbrister, inte minst för bostadsförsörjningen och infrastrukturen. Tillväxten driver också på efterfrågan av varor och tjänster. Arbetsmarknaden är förhållandevis stark med en relativt låg andel arbetslösa.

2.12.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan¹⁴⁸

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Stockholms län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 14 723. Av dessa är 26 procent inom utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning, följt av Data/IT samt Samhällsbyggnad och byggteknik med 25 respektive 12 procent. De utmärkande dragen när det gäller fördelningen av utbildningsplatser i

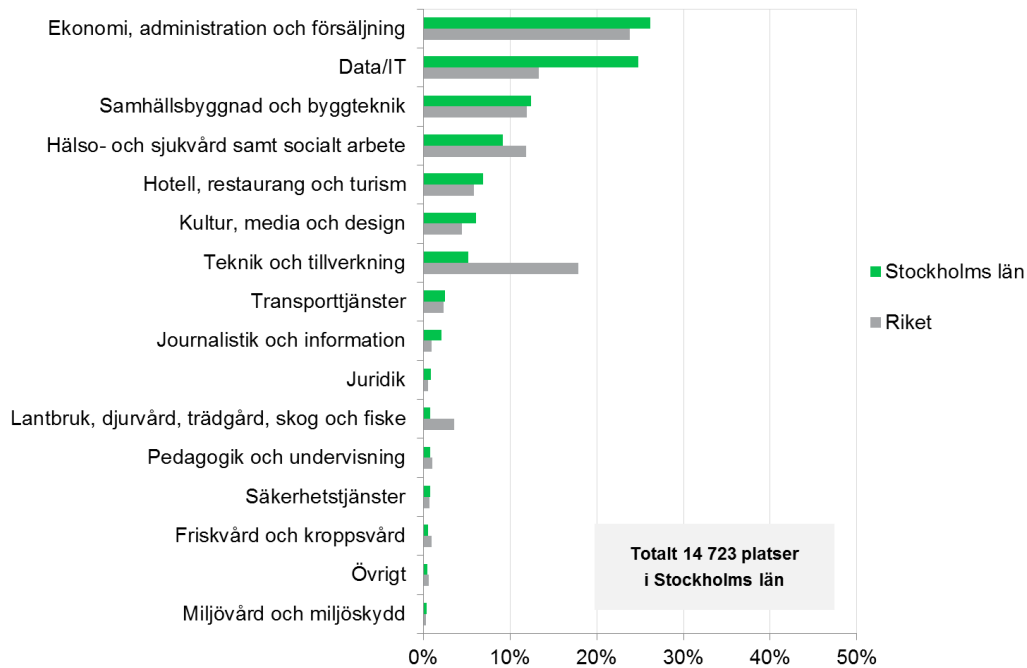
¹⁴⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

¹⁴⁷ <http://www.tmr.sll.se/Global/Dokument/Statistik/Befolkningsprognoser/2013-09.pdf>

¹⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

länet är att andelen platser inom Data/IT-området är nästan dubbelt så stor jämfört med landets genomsnitt, samtidigt som andelen inom Teknik och tillverkning är mycket mindre i Stockholms län.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Stockholms län

Efterfrågan på eftergymnasialt utbildade är stor i Stockholmsregionen och yrkeshögskoleutbildade är en eftertraktad grupp. Fördelningen av utbildningsplatser motsvarar i huvudsak den näringslivsstruktur som finns i regionen. Sett till efterfrågan på kompetens skulle regionen kunna tilldelas fler platser inom bland annat nedanstående områden.

Data/IT

IT-sektorn är fortsatt stark. 50–60 procent av den totala omsättningen i den svenska IT-branschen är koncentrerad till Stockholmsregionen och efterfrågan på kompetens är fortsatt hög.

Kompetens inom Data/IT-området efterfrågas inom alla sektorer och branscher, inte sällan i kombination med annan kompetens, till exempel marknadsföring och kommunikation.¹⁴⁹

¹⁴⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Enligt Arbetsförmedlingen råder det framför allt brist på kvalificerad IT-personal såsom exempelvis IT-arkitekter, testare och testledare, erfarna mjukvaru- och systemutvecklare¹⁵⁰.

Länets bedömning är att efterfrågan kommer att vara fortsatt stark även på några års sikt. Med tanke på branschens storlek i länet/nationellt och i relation till antalet beviljade utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och antalet antagna studerande inom högskolan bör bristen kvarstå och kan till och med öka, då det förutom kvalificerad arbetskraft även ställs krav på erfarenhet.

Hotell, restaurang och turism

Efterfrågan på personal är fortsatt hög inom hotell och restaurang. Fler utbildningsplatser behövs inom besöksnäringen i vid bemärkelse. Besöksnäringen i länet har en stor potential och skulle kunna utvecklas vidare. Ökade kompetenser krävs för mer ledande positioner inom hotell och restaurang som till exempel hotel management och food and beverage management. En annan yrkesroll skulle kunna vara destinationsutvecklare.

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Det väntas bli en stor brist på arbetskraft inom hälso-, sjukvårds- och omsorgsområdet och stora förändringar kommer att ställa andra och högre krav på kompetens även inom verksamheter som stödjer kärnverksamheten, bland annat administration och IT.¹⁵¹ Utvecklingen inom området går till stor del att förklara med befolkningsstrukturen i Stockholms län, då befolkningen kommer att öka samtidigt som andelen äldre kommer att göra detsamma.¹⁵² För närvarande är dock de äldsta, vårdkrävande åldersgrupperna relativt små och de stora ökningarna av vårdbehovet väntas komma först om några år.¹⁵³ En särskild kompetens som i framtiden kan komma efterfrågas är omsorg av funktionshindrade¹⁵⁴. Utbildningar inom yrkeshögskolan inom utbildningsområdet Hälso- och sjukvård samt socialt arbete skulle kunna vara stödpedagog, tandsköterska, medicinsk sekreterare, ambulansförare och specialistutbildade undersköterskor.

¹⁵⁰ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁵¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

¹⁵² Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Stockholms län 2012.

¹⁵³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁵⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Samhällsbyggnad och byggteknik

Arbetsmarknaden inom byggindustrin väntas öka för första gången på sju kvartal (maj 2014). Den starka befolkningsökningen i länet leder till stora kapacitetsbrister, bland annat gällande infrastruktur och tillgång till bostäder. Enligt Arbetsförmedlingen pågår ett antal större byggprojekt av bostäder. Dessa kommer att pågå ytterligare ett antal år¹⁵⁵.

I regionen finns flera miljonprogramsområden där stora renoveringsbehov finns. Ny teknik kommer att användas i ombyggnationen av dessa fastigheter. Samtidigt leder ökade krav från EU på miljö och energi till att nya kompetenser krävs för personal inom fastighetsbranschen. Länet ser ett ökat behov av att utbilda fastighetstekniker för att möta dessa krav.

Stora infrastrukturinvesteringar är beslutade och arbeten har inletts, ombyggnationen av Slussen är ett exempel. 2013 års Stockholmsförhandling resulterade i en mycket stor utbyggnad av tunnelbanan till Stockholm, Nacka, Solna och Järfälla, som kan komma att påverka efterfrågan på kompetens. I förhandlingen ingår även byggnation av 78 000 nya bostäder. Stockholmsförhandlingen 2013 är en förhandlingsprocess mellan svenska staten, Stockholms läns landsting och vissa kommuner i Stockholms län, om en utbyggnad av Stockholms tunnelbana.

Teknik och tillverkning

Inom tillverkningsindustrin förväntas en fortsatt kraftig ökning av arbetskraften. Den snabba tekniska utvecklingen och automatiseringen av många yrken kräver nya kompetenser och uppdaterad kunskap. Ett exempel på yrke som efterfrågas är formbestämmare.

Enligt Arbetsförmedlingen ökar bristen på arbetskraft inom industrin¹⁵⁶.

2.12.4 Regional utveckling

Den starka befolkningstillväxten leder till ökade behov av bostäder och krav på en bättre infrastruktur. Den driver även på efterfrågan på varor och tjänster. Stora infrastrukturinvesteringar är beslutade och arbetet har inletts, ombyggnationen av Slussen och 2013 års Stockholmsförhandling med tunnelbaneutbyggnaden är två exempel.¹⁵⁷ Bland större projekt i framtiden utmärker sig Förbifart Stockholm med en beräknad byggtid på cirka tio år¹⁵⁸. Dessa projekt kan komma att påverkas av politiska

¹⁵⁵ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁵⁶ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁵⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

¹⁵⁸ Trafikverket.se

beslut som en följd av valresultatet 2014. I dagsläget finns dock ingen ytterligare information kring detta.

Ett antal större projekt på bostadssidan har startat, däribland Liljeholmen – Årstadal – Lövholmen (beräknat slutdatum under 2020), Västra Kungsholmen (2020), färdigställandet av Hammarby Sjöstad (2020), Norra Djurgårdsstaden (2025) och Söderstaden (2025).¹⁵⁹

Stockholmsregionen tillhör de absolut främsta regionerna i Europa i internationella rankinglistor över innovationsförmåga och konkurrenskraft. Regionen har flera styrkeområden. Särskilda spjutspetsmiljöer är sedan länge informations- och kommunikationsteknik och life science. Men även sektorer som cleantech har goda förutsättningar i Stockholm, inte minst mot bakgrund av miljöprofilerade stadsutvecklingsprojekt som Hammarby Sjöstad och Norra Djurgårdsstaden där miljöteknikföretagen är starka.¹⁶⁰

2.12.5 Näringsgrenar

I Stockholms län fanns 1 134 570 sysselsatta 2012. Länet hade en positiv nettopendling på 61 596 pendlare, vilket innebär att det är fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.¹⁶¹

Utmärkande för Stockholms län är den stora andelen sysselsatta i den privata tjänstesektorn. Av samtliga sysselsatta under 2012 återfanns 57 procent i den sektorn. Privat tjänstesektor är bred och omfattar näringsgrenarna handel, transport, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster, fastighetsverksamhet samt personliga och kulturella tjänster.¹⁶² Den största näringsgrenen i länet är företagstjänster och det är bara i Stockholms län den intar förstaplatsen. Utmärkande för länet är också en stor andel av landets anställda inom information och kommunikation. Det är en tudelad näringsgren som består av arbetsgivare inom både media och IT. Stockholms län är hemvist för ett av Europas största kluster inom IT och är därtill centrum för Sveriges mediearbetsgivare. En majoritet av branschens sysselsatta verkar dock inom IT.¹⁶³ Närmare hälften av landets alla anställda i branschen, eller 83 946 personer, återfinns i Stockholms län.

¹⁵⁹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁶⁰ Länsstyrelsen i Stockholms län (2011) Stockholmsregionens framtida tillväxtarbete.

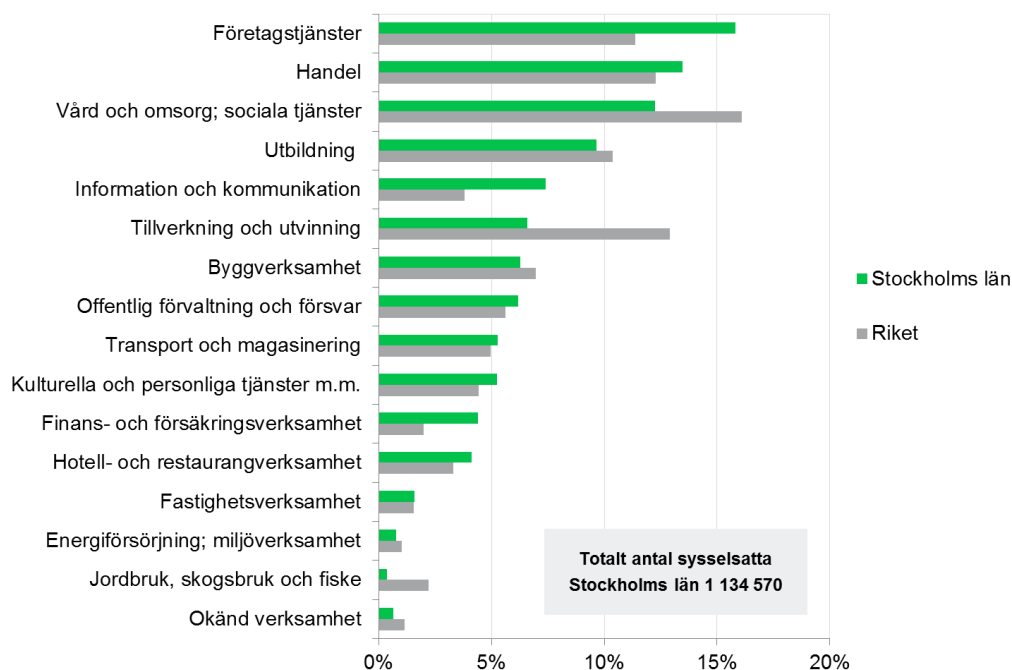
¹⁶¹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹⁶² Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹⁶³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

Näringsgrenen tillverkning och utvinning är å andra sidan jämförelsevis liten i länet. Endast 7 procent av länets sysselsatta återfinns där, medan genomsnittet för hela landet är 13 procent. På grund av länets storlek mätt i antal invånare är det bara Västra Götaland som har fler personer sysselsatta inom tillverkningsindustrin.¹⁶⁴ Inom länet finns stora industrier och därtill underleverantörer, som verkar både regionalt, nationellt och internationellt.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Stockholms län och i riket

Den snabbt ökande befolkningen i Stockholms län väntas framöver öka efterfrågan på varor och tjänster ytterligare.¹⁶⁵

Strukturomvandlingen från varu- till tjänsteproduktion kommer att fortsätta, enligt prognosen Stockholm 2020 en utbildnings- och arbetsmarknadsprognos¹⁶⁶. Av storstadsregionerna Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län har Stockholm kommit längst i denna omvandling. Fördelningen av sysselsättning mellan olika näringsgrenar i Stockholms län skiljer sig fortfarande väsentligt åt från de övriga storstadsregionerna. Strukturomvandlingen innebär även att utbildningslängden hos de förvärvsarbetande successivt ökar. Allra längst i detta avseende har stockholmsregionen kommit. Tydligast sker omvandlingen i de kunskapsintensiva branscherna. Dessa snabbt växande branscher har dessutom en högre andel sysselsatta inom yrken som kräver

¹⁶⁴ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹⁶⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

¹⁶⁶ Länsstyrelsen i Stockholms län (2011) Stockholm 2020 en utbildnings- och arbetsmarknadsprognos.

teoretisk specialistkompetens. Den fortsatta utvecklingen med omvandling från varu- till tjänsteproduktion ställer tydliga krav på kompetensförsörjningen.¹⁶⁷

¹⁶⁷ Länsstyrelsen i Stockholms län (2011) Stockholmsregionens framtida tillväxtarbete.

2.13 Södermanlands län

2.13.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 9

Antal invånare: 277 569, varav 20-64 år: 153 272

Antal sysselsatta: 112 411, varav 60 år eller äldre: 16 399 (15 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, och Handel

Nettopendling: - 12 309

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 197

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Ekonomi, administration och försäljning, Samhällsbyggnad och byggteknik

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.13.2 Inledning

Södermanlands arbetsmarknad är starkt kopplad till angränsande län¹⁶⁸. Delar av länet ingår i Stockholmsregionens arbetsmarknad, medan andra delar av länet kopplas mot Linköping/Norrköping, Örebro samt mot Västerås.¹⁶⁹ Länet har genomgått och genomgår fortfarande en kraftig strukturomvandling, där nya näringar och marknader växer fram, men näringslivet domineras fortfarande av tillverkningsindustrin. Privata tjänstenärings har expanderat mest under de senaste åren samtidigt som tillverkningsindustrin har minskat.¹⁷⁰ Fram till och med 2025 väntas länets befolkning öka med 28 000 personer och av dessa väntas befolkningen i åldern 65 år och äldre stiga med 14 000 personer,¹⁷¹ medan en svag minskning av antalet personer i arbetsför ålder, 16–64 år, kommer att ske.

¹⁶⁸ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmland 2030. En utbildnings- och arbetsmarknadsprognos.

¹⁶⁹ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmlands handlingsprogram för ett hållbart näringsliv och en hållbar arbetsmarknad 2013-2017.

¹⁷⁰ Regionförbundet Sörmland (2012) Omvärldsrapport 2012. Vilka förändringar i omvärlden påverkar Sörmlands utveckling de närmaste 10 åren.

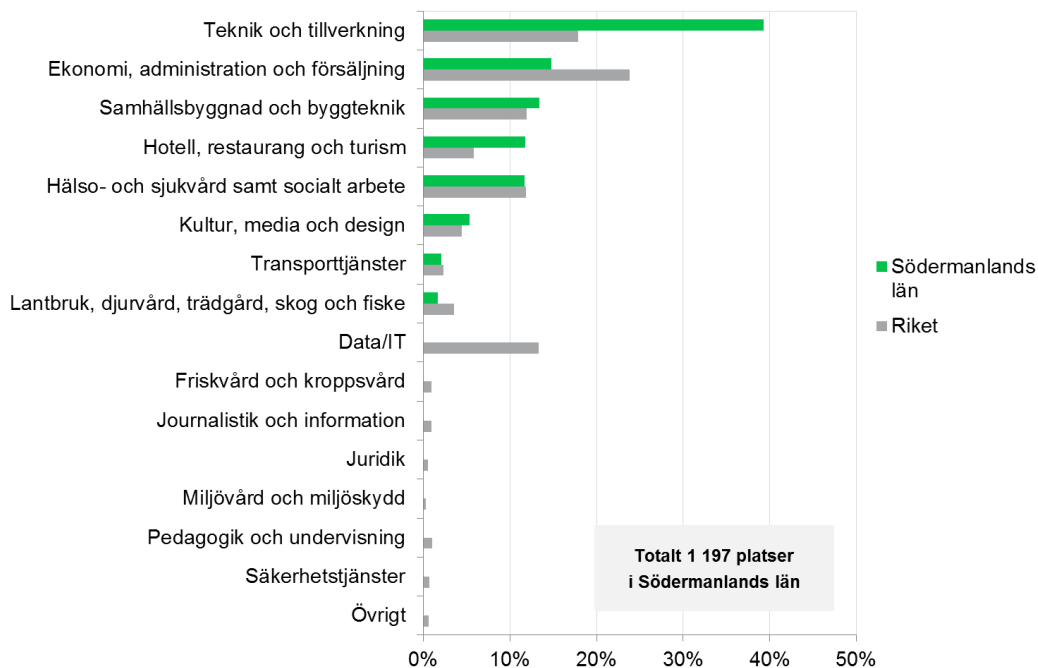
¹⁷¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

2.13.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan¹⁷²

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Södermanlands län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 197. Av dessa är 39 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning, följt av Ekonomi, administration och försäljning och Samhällsbyggnad och byggteknik med 15 respektive 13 procent. Andelen utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning är dubbelt så stor i länet som i landet som helhet. Detsamma gäller inom Hotell, restaurang och turism. Andelen utbildningsplatser inom Ekonomi, administration och försäljning är däremot avsevärt mycket mindre än genomsnittet för landet. Utbildningar inom Data/IT saknas helt.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Södermanlands län

Data/IT

Det finns stor efterfrågan på specialister inom data och IT. I Sörmland gäller behovet av kompetens främst tekniska konsulter inom IT och infrastruktur, programmerare av mobila applikationer, nätverkstekniker med inriktning mot systemintegration samt server- och virtualiseringsspecialist.

¹⁷² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Hotell, restaurang och turism

Besöksnäringen ses som en strategiskt viktig bransch som via destinationsutveckling ska utvecklas ytterligare¹⁷³ och där tillgång till personal med rätt kompetens är betydelsefull för näringen och länet.¹⁷⁴ Yrkeskategorier som det råder stor eller mycket stor brist på idag och som i vissa fall ökar 3–5 år framåt är kökspersonal, primärt kockar och arbetsledare/köksansvariga. Behov finns också av utbildning av företagare inom småbolag med inriktning på turismverksamhet.

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

En verksamhet inom området vård och omsorg som är stor i Södermanland, är behandlingshem. Det gäller bland annat behandlingshem för missbrukare eller för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. Behandlingsassistenter är därför en stor yrkesgrupp i Södermanland jämfört med riket och fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan skulle kunna möta det kompetensbehov som finns i denna bransch.¹⁷⁵

Efterfrågan på tandsköterskor kommer att vara oförändrad under de närmaste åren. Kommande stora pensionsavgångar i kombination med att det i dag saknas tandsköterskeutbildning i Sörmland förväntas dock leda till att en bristsituation uppstår på sikt.¹⁷⁶

Samhällsbyggnad och byggteknik

Arbetet med Ostlänken sätter nu igång på allvar. Satsningen möjliggör snabbare tågförbindelser mellan Linköping och Stockholm. Regeringen beslutade i april om Nationell transportplan 2014–2025 vilket inkluderar finansieringsbeslut av Ostlänken. Projekteringsarbete har redan startat. Det kommer skapa stora behov av kompetent arbetskraft. Flest antal årsarbeten när det gäller uppförande av spåren kommer att behövas inom projektledning, projektering, betongarbetare och anläggningsarbetare. Det kommer även vara stort behov av bland annat eltekniker. Sammantaget bedömer regionen att antalet utbildningar inom Samhällsbyggnad och byggteknik behöver öka.

Nybyggnation av bostäder samt renovering av miljonprogrammen kommer att ta fart de närmaste åren eftersom bristen på bostäder är akut. Detta beräknas få stor positiv påverkan på företag som verkar i byggbranschen. Efterfrågan är stor på bland annat

¹⁷³ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmlands handlingsprogram för ett hållbart näringsliv och en hållbar arbetsmarknad 2013-2017.

¹⁷⁴ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmlands strategi för en hållbar besöksnäring 2013-2023.

¹⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH2012/981).

¹⁷⁶ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmland 2030. En utbildnings- och arbetsmarknadsprognos.

ventilationstekniker/ingenjörer, byggproduktionsledare/projektledare, fastighetstekniker och kyl- och värmepumpstekniker.¹⁷⁷

Teknik och tillverkning

Utbildningsvolymen i regionen skulle behöva ökas inom Teknik och tillverkning. Kompetenskraven inom industrin ökar till följd av en hög utvecklingstakt, men även de stora pensionsavgångarna som väntas de kommande åren, medför att efterfrågan på arbetskraft ökar. På 3–5 års sikt finns behov av bland annat produktionstekniker, maskinoperatörer, teknisk säljare, underhållstekniker, CNC-tekniker och verktygsmakare.

Transporttjänster

I Eskilstuna, Nyköping, Strängnäs och Katrineholm sker satsningar inom lager och logistik. Men det är ett långsiktigt arbete med ojämn utvecklingstakt. Under hösten 2013 förlorade Eskilstuna lagerverksamhet som berörde cirka 150 personer. Ytterligare ett företag i branschen har meddelat att man har för avsikt att under 2015 flytta verksamhet till utlandet som berör cirka 150 personer.¹⁷⁸

Samtidigt har DHL beslutat att etablera sig i Eskilstuna och siktar på att öppna under 2016, Preliminärt beräknas satsningen generera 200–250 arbetstillfällen och yrkeshögskoleutbildade inom logistik bedöms vara bland de efterfrågade kompetenserna, enligt Eskilstuna logistiknätverk. Regionalt bedöms efterfrågan på sikt öka på logistikutvecklare, logistiksamordnare, leverantörsutvecklare, produktionsplanerare, säljare av logistik och transporttjänster samt transportledare.

2.13.4 Regional utveckling

Regeringen satsar 30 miljarder kronor på Ostlänken som möjliggör snabbtåg mellan Stockholm och Linköping via Nyköping-Skavsta. Satsningen kommer att påverka länet i hög utsträckning, inte minst som en direkt effekt av det omfattande arbete som krävs för att bygga banan. Förutom byggandet av själva spåren kommer satsningen att ge ökat bostadsbyggande, påverka övrig samhällsplanering, byggnation av nya resecentrum med mera. Även på längre sikt kommer effekterna för arbetsmarknaden bli betydande, som en följd av att Ostlänken på ett kraftfullt sätt bidrar till regionförstoring. Hela Ostlänken ska vara färdig senast 2028 och arbetet ska påbörjas 2017. Projekteringsarbete har redan startat.¹⁷⁹

¹⁷⁷ Sammanställning av företagsbesök inom "Samhällsbyggnad och Byggt teknik" – i Sörmland och Västmanland 2014 (YHM 2014).

¹⁷⁸ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Betydande satsningar görs även med utgångspunkt i länets strategi för att utveckla besöksnäringen. Här spelar flygplatsen Stockholm Skavsta en viktig roll och det sker en stor satsning på att utveckla besöksnäringen via destinationsutveckling vilket omfattar en bred samling aktörer i länet.¹⁸⁰

2.13.5 Näringsgrenar

I Södermanlands län fanns 112 411 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på - 12 309 pendlare, vilket innebär att det var många fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.¹⁸¹

Tillverkningsindustrin är en dominerande del av näringslivet i Södermanland. Inom näringsgrenen tillverkning och utvinning återfinns 16 procent av alla sysselsatta i länet, eller 18 000 personer. Motsvarande siffra för riket är 13 procent. Många av industriföretagen köper i stor utsträckning tjänster från företag i andra branscher, vilket innebär att industriföretagens betydelse för den totala sysselsättningen underskattas i statistiken.¹⁸² Det är exempelvis vanligt att tjänster hos bemanningsföretag köps av industriföretag.¹⁸³

Den största näringsgrenen i länet är vård och omsorg; sociala tjänster. I Sörmlands län står den för närmare 19 procent av sysselsättningen. Motsvarande siffra för riket är 16 procent.

Många väljer att bo i länet även om arbetet finns på annan ort¹⁸⁴ och Södermanlands län förser även omgivande regioner med arbetskraft. Störst betydelse för Södermanland har Stockholms arbetsmarknad där delar av Södermanland redan är helt integrerade. Arbetsmarknaden i Östergötland och Västmanland har också stor betydelse för delar av regionen.¹⁸⁵

Privata tjänster är en sektor som består av flera olika näringsgrenar och branscher som till exempel handel, hotell och restaurang, transport och turism, företagstjänster samt finansiell verksamhet. Denna sektor sysselsätter 36 procent av samtliga sysselsatta i

¹⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Sörmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁸¹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

¹⁸² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

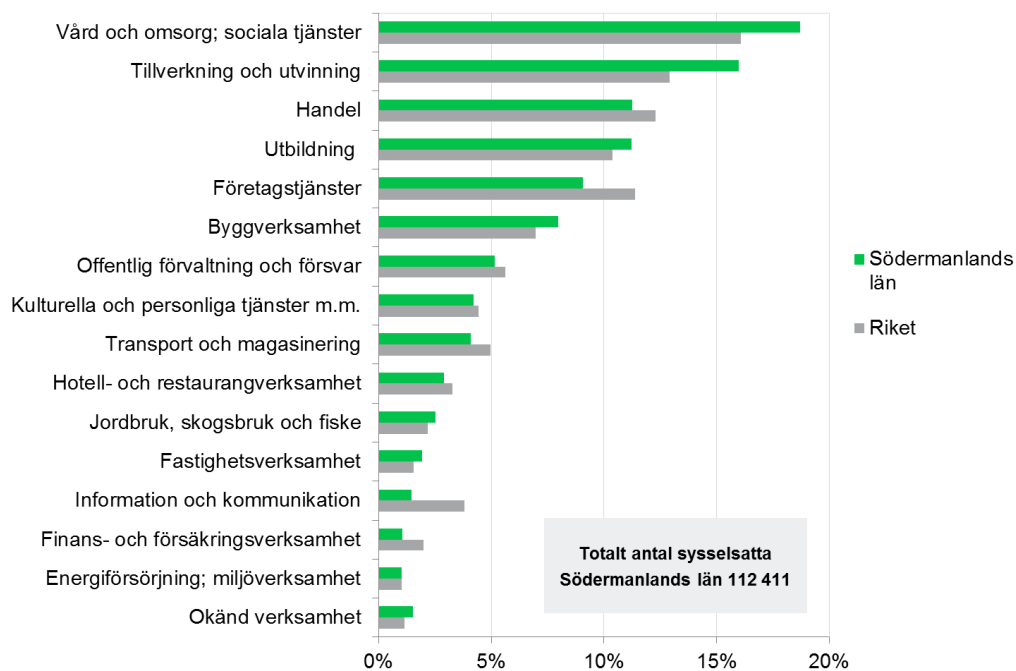
¹⁸³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Södermanlands län 2012.

¹⁸⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁸⁵ Regionförbundet Sörmland (2013) Sörmlandsstrategin 2020.

länet. Det är en betydligt mindre andel än i många andra län.¹⁸⁶ Många av framtidens arbeten kommer dock att återfinnas inom tjänstesektorn.¹⁸⁷

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Södermanlands län och i riket

¹⁸⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁸⁷ Regionförbundet Sörmland (2013) Sörmlandsstrategin 2020.

2.14 Uppsala län

2.14.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 8
Antal invånare: 345 481, varav 20-64 år: 205 011
Antal sysselsatta: 145 837, varav 60 år eller äldre: 20 685 (14 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Utbildning och Företagstjänster
Nettopendling: - 21 937
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 191
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Ekonomi, administration och försäljning, Teknik och tillverkning
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.14.2 Inledning

Den allt mer integrerade arbetsmarknadsregionen Stockholm-Uppsala (länen) är motor i den nationella utvecklingen. Uppsala län utvecklas starkt inom tjänstesektorn. Tillverkningsindustrin fortsätter att minska i direkt sysselsättning, men är av fortsatt stor betydelse för länets näringsliv och en viktig katalysator för utvecklingen inom företagstjänster.¹⁸⁸ Uppsala län har en mycket stor utpendling av arbetskraft, störst i landet. Nästan var fjärde länsbo som arbetar pendlar till ett jobb i ett annat län. Det är framför allt till Stockholm pendlingen sker. Sedan 2007 har befolkningen ökat med i genomsnitt omkring 3 700 personer varje år. Åldersstrukturen är gynnsam med förhållandevis stor andel personer i yrkesverksamma åldrar.¹⁸⁹ Den största befolkningstillväxten till 2030 kommer dock att ske i åldrarna 65 år och äldre¹⁹⁰.

¹⁸⁸ Regionförbundet Uppsala län (2014) 50 000 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2025.

¹⁸⁹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

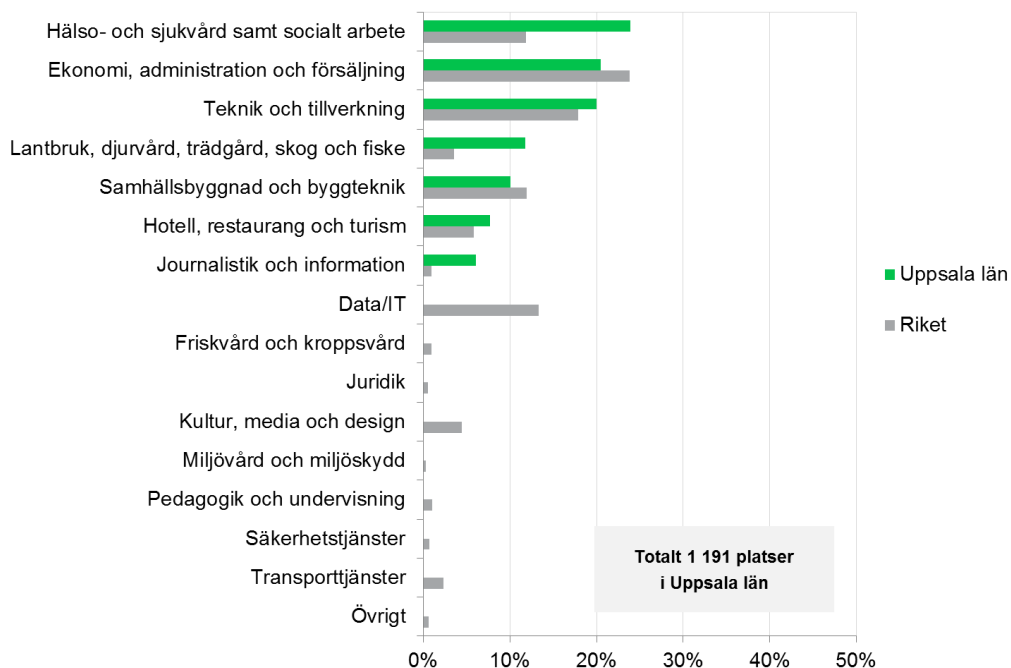
¹⁹⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

2.14.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan¹⁹¹

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Uppsala län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 191. Av dessa är 24 procent inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, följt av Ekonomi, administration och försäljning, och Teknik och tillverkning med 20 procent av platserna vardera. Andelarna utbildningsplatser inom områdena Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske, samt inom Journalistik och information är mycket större än motsvarande andelar i riket som helhet.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Uppsala län

Regionen bedömer att antalet studerande inom yrkeshögskolan behöver mer än fördubblas för att bli ett synligt alternativ och motsvara arbetsmarknadens behov av yrkeskompetens. De yrkeshögskoleutbildningar som redan finns i länet behöver fortsätta. Utöver det gör regionen följande bedömning av regionens behov av utbildningar.

¹⁹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Ekonomi, administration och försäljning

Enligt den uppdaterade prognosen "50 000 nya jobb fram till 2025" finns det ett fortsatt behov av bland annat redovisningsekonomer, företagsekonomer, administrativa assistenter och övrig kontorspersonal. Upp till 3 000 personer behöver rekryteras inom dessa yrkesgrupper fram till 2025, vilket innebär i snitt 250 personer per år.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Fram till 2025 kommer ett stort antal personer att behöva anställas inom vård- och omsorgsområdet i Uppsala län. Det beror dels på en ökande andel äldre i befolkningen, dels beror det på att de som pensioneras behöver ersättas med ny arbetskraft. I dag finns yrkeshögskoleutbildningar till olika former av specialkompetens för undersköterskor. Regionen bedömer att det behövs fler utbildningar för vård- och omsorgsspecialister inom demens, hälso- och sjukvård, samt funktionsstöd.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Då Uppsala läns befolkningstillväxt beräknas vara fortsatt stark de kommande åren förväntas denna även skapa många nya arbeten inom byggsektorn. Bland annat efterfrågas byggnadshantverkare samt byggnadsingenjörer med inriktning produktion, som ger drift- och verksamhetschefer. Regionen bedömer att antalet utbildningar inom området behöver öka. Inom fastighetsbranschen behövs fler utbildningar inom drift- och fastighetsteknik.

Teknik och tillverkning

Tillverkningsindustrin fortsätter att vara viktig för länets näringsliv och en viktig katalysator för utvecklingen inom företagstjänster. Därför är kompetensförsörjningen en viktig fråga även där för att inte utvecklingen ska hämmas. Det finns ett fortsatt behov av bland annat ingenjörer och tekniker. Exempel på yrkesroller är produktions- och processtekniker, CNC-operatör, drifttekniker med flera. Industrierna i de norra länsdelarna står inför rekryteringsbehov på grund av kommande pensionsavgångar.

Övrigt

Inom tjänstesektorn beräknas ett stort behov av personal finnas i framtiden. Exempel på växande områden och branscher som i vissa fall helt saknar yrkeshögskoleutbildningar idag är data/IT, transporttjänster, hotell och restaurangverksamhet, lant- och skogsbruk, samt administration och företagstjänster.

2.14.4 Regional utveckling

Regionens tillväxt skapar cirka 20 000 nya jobb och cirka 30 000 personer behöver ersättas på grund av pensionsavgångar 2013–2025. Det motsvarade 36 procent av

länets arbetsmarknad år 2012. Behoven återfinns till stor del inom dagens volymyrken, däribland vård-/omsorgspersonal, försäljare inom detaljhandeln, fordonsförare, ingenjörer och tekniker, yrken inom tjänsteverksamheterna, byggnadshantverkare med flera.¹⁹²

Flera stora projekt och satsningar planeras i Uppsala län de kommande åren, vilka kan skapa flera nya arbetstillfällen och som kan komma att påverka näringslivsstrukturen i länet. Framför allt kommer stora satsningar att ske inom bygg- och infrastruktursektorn, bland annat stora upprustningar av järnvägsnätet. Då Uppsala upplever en stark tillväxt planeras det för fortsatt bostadsbyggande. Utöver bostadsbyggandet planeras även nya arenor för sport- och nöjesevenemang.¹⁹³

Slutförvar av använt kärnbränsle kommer förmodligen att ske i Östhammars kommun. Det kommer att innebära en 25-procentig ökning av bygginvesteringarna i länet och cirka 600 årsarbeten under 50 år.¹⁹⁴

I december 2013 antogs en Digital agenda för Uppsala län 1.0, en Strategi för hållbar besöksnäring i Uppsala län fram till 2020 samt en Länsplan för regionaltransport infrastruktur i Uppsala län 2014–2025. Dessa dokument ligger till grund för fortsatt utveckling inom de olika sektorerna och som en konsekvens av den utveckling som sker efterfrågas även kompetens inom dessa yrkesområden. Inom Vård- och omsorgscollege Uppland sker ett arbete med att ta fram formella karriärvägar som ska ge specialiserad kompetens med nya titlar inom de olika verksamhetsområdena hälso- och sjukvård, äldre, demens, funktionsstöd och psykiatri. Eftergymnasial nivå motsvarande yrkeshögskola ses av arbetsgivarna som önskvärd kompetens för dessa vård- och omsorgsspecialister.¹⁹⁵

2.14.5 Näringsgrenar

I Uppsala län fanns 145 837 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 21 937 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.¹⁹⁶ Näringsgrenarna Vård och omsorg; sociala tjänster och Utbildning är förhållandevis stora i Uppsala län. En förklaring är att det är en region med två universitet och ett universitetssjukhus. Tillverkning och utvinning står för en mindre andel av sysselsättningen i länet om man jämför med riket. I diagrammet nedan visas fördelning mellan näringsgrenarna i länet och motsvarande andelar för riket.

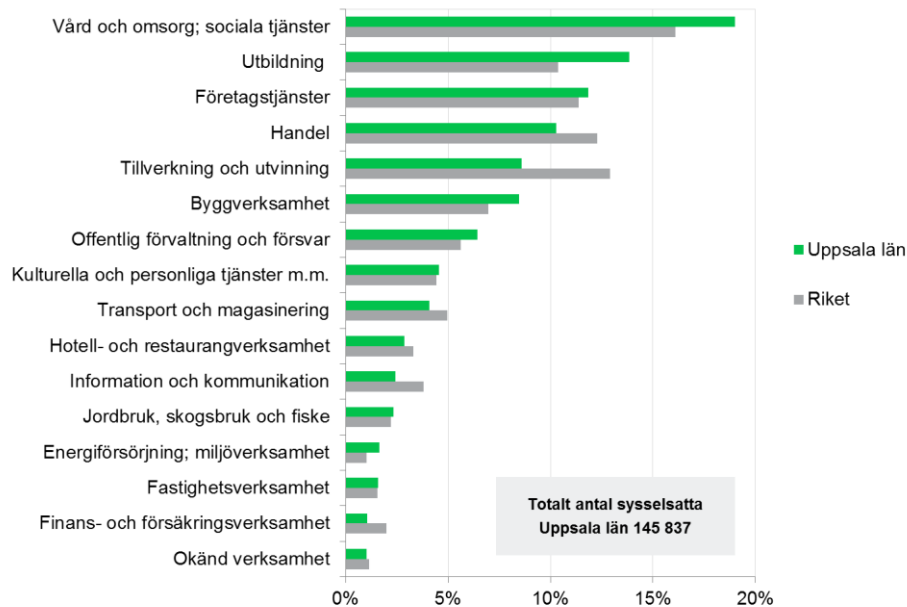
¹⁹² Regionförbundet Uppsala län (2014) 50 000 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2025.

¹⁹³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

¹⁹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Uppsala län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

¹⁹⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Uppsala län och i riket

Under perioden 2013-2025 väntas en stark utveckling inom den privata tjänstenäringen¹⁹⁷. Här återfinns handel, hotell- och restaurang, finansiell verksamhet, uthyrningsverksamhet, transport och kommunikation, dataverksamhet och andra företagstjänster, där bemanningsföretagen ingår. Näringen har vuxit mycket starkt under senare år med endast mindre avbrott under lågkonjunkturerna.¹⁹⁸

Data/IT-branschen är stor och förväntas fortsätta att expandera de kommande åren¹⁹⁹ och i länet finns ett växande kluster kring informations- och kommunikationsteknik, bland annat inom spelutveckling och animation.²⁰⁰

Inom industrisektorn finns de flesta jobben i Uppsala kommun samt i länets norra delar.²⁰¹ I länets norra delar finns kunskapsintensiva industriföretag inom områden som massatillverkning, kärnkraft, verktygstillverkning, specialgjutning, pulvermetallurgi och specialkablage.²⁰² De fem största företagen i denna delregion planerar stora investeringar under kommande år. Sammantaget innebär expansionen inom industrisektorn och de väntade pensionsavgångarna att kompetensförsörjningen inom teknik- och energiområdet är en avgörande faktor för företagens och därmed regionens fortsatta

¹⁹⁷ Regionförbundet Uppsala län (2014) 50 000 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2025.

¹⁹⁸ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

¹⁹⁹ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

²⁰⁰ Regionförbundet Uppsala län (2013) Uppländsk drivkraft 3.0. Regional utvecklingsstrategi.

²⁰¹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

²⁰² Regionförbundet Uppsala län (2013) Uppländsk drivkraft 3.0. Regional utvecklingsstrategi.

tillväxt och utveckling. Stora satsningar görs även inom life science-industrin. En annan tillväxtdrivande bransch är energibranschen. Exempel på satsningar som görs inom energisidan är Svensk Kärnbränslehanterings utbyggnad av mellanlagret samt renovering, underhåll och säkerhetsarbete inom Forsmarks kraftgrupp.²⁰³

Näringslivsservice i Enköpings kommun har kartlagt utvecklingen i de olika branscherna. Kartläggningen visar att byggsektorn och IT är de branscher som växer mest. I Uppsala kommun växer de flesta av branscherna, men hotell och restaurangverksamhet, fastighetstjänster och byggverksamhet har stuckit ut under de senaste åren.²⁰⁴

²⁰³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²⁰⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

2.15 Värmlands län

2.15.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 16

Antal invånare: 273 815, varav 20-64 år: 153 705

Antal sysselsatta: 121 481, varav 60 år eller äldre: 19 173 (16 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, och Handel

Nettopendling: - 3 262

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 572

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan:

Teknik och tillverkning, Kultur, media och design samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.15.2 Inledning

Verkstadsindustri samt pappers- och massaindustri är viktig för Värmlands län. Utöver dessa verksamhetsområden är även telekom- och IT-industrin viktig för regionen.²⁰⁵

Närheten till Norge har stor betydelse för både näringslivsstrukturen och arbetsmarknaden i länet.²⁰⁶ Det sker en omfattande utpendling till Norge, främst från de kommuner som gränsar till grannlandet.²⁰⁷ Den norska gränshandeln och turismen sysselsätter över 2 000 personer i Värmland och närheten till Norge bidrar med 7 500 sysselsättningstillfällen för boende i Värmland. Utbildningsnivån ser olika ut i länets kommuner. Karlstads och Hammarö kommun har en utbildningsnivå som ligger högre än riksgenomsnittet när det gäller eftergymnasial utbildning.²⁰⁸

²⁰⁵ Region Värmland (2012) Utvecklingen i Värmlands län – fakta och statistik 2011.

²⁰⁶ Region Värmland (2011) 23 949 jobb lediga i Värmland... om alla pensionsavgångar återbesätts fram till 2020.

²⁰⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

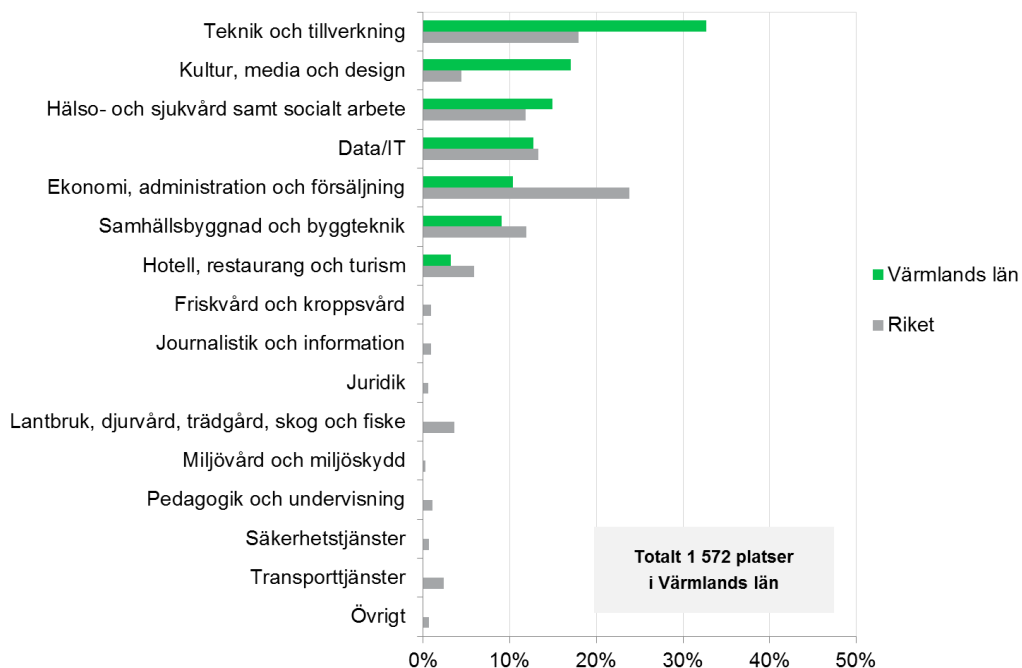
²⁰⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

2.15.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan²⁰⁹

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Värmlands län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 572. Av dessa är 33 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning följt av Kultur, media och design och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 17 respektive 15 procent. De två förstnämnda områdena har en betydligt större andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andelar för riket. Det omvända förhållandet gäller för Ekonomi, administration och försäljning.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Värmlands län

Data/IT

Det finns en ökande framtida efterfrågan inom Data/IT. Klustret Compare verkar för affärsutveckling, kompetensförsörjning och etableringar/investeringar i regionen och har gjort stora satsningar i osloregionen.²¹⁰ Detta påverkar företagen i länet eftersom de är verksamma i osloregionen. Data/IT branschen växer 6–7 procent per år i regionen till följd av satsningarna. Enligt Arbetsförmedlingen finns behov av IT-arkitekter och mjukvaru-

²⁰⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²¹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

och systemutvecklare.²¹¹

Ekonomi, administration och försäljning

Det finns mycket stora pensionsavgångar inom vårdadministration och redan i dag är bristen stor på vårdadministratörer. Regionen bedömer att det finns ett stort behov av utbildning till denna yrkesroll de närmaste åren. Det finns en yrkeshögskoleutbildning i Kristinehamn men ytterligare utbildningar behövs i Värmland för att täcka behovet på 3–5 års sikt.²¹²

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Inom offentlig sektor är det främst verksamheter inom vården som bedömer att de kommer att vara fler anställda om fem år. Detta på grund av att befolkningen blir allt äldre och därmed ökar behovet av vård och omsorg. En ökad medelålder bland länets befolkning leder till ett ökat behov av service, omsorg och vård.²¹³ Inom hälso- och sjukvård samt socialt arbete ser Region Värmland en mycket stor brist på tandsköterskor på grund av mycket höga pensionsavgångar. Det råder också brist på specialutbildade skötare inom psykiatri-, demens-, funktionshinderområdet samt barnundersköterskor. Utifrån utvecklingen inom hälso- och sjukvårdsområdet samt socialt arbete behövs flera vårdutbildningar med en stark koppling till teknikkompetenser.²¹⁴

Teknik och tillverkning

Det är främst företag inom industrin som anger att de behöver ersätta dem som går i pension med personal som har en högre kompetens. Den tekniska utvecklingen innebär rationaliseringar av verksamheten vilket gör att de till viss del inte behöver ersätta all personal som slutar.²¹⁵ Samtidigt finns ett ökande behov av specialistkompetens generellt inom teknik och tillverkning i regionen. Stora pensionsavgångar väntas inom området. Regionen lyfter fram ett flertal yrkesroller som efterfrågas, såsom till exempel automationstekniker, maskinkonstruktör/plant design, hydromekaniktekniker, anläggningselektriker, produktionstekniker med CNC, processoperatörer, programvarutestare, digitaltryckare och flexotryckare, servicetekniker inom förnybar energi, elektroniktekniker, industrirörmontör och maskintekniker samt olika typer av ingenjörer främst inom maskin och el.

²¹¹ Arbetsförmedlingen (2014) Jobbmöjligheter, yrkeskompass för Värmlands län 2014.

²¹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²¹³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²¹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²¹⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

Övrigt

Det finns behov av utbildningar inom entreprenörskap och företagande eftersom detta är en central utvecklingsfråga för regionen.

2.15.4 Regional utveckling²¹⁶

Det finns tre kluster i Värmland som uppfyller kriterierna för att vara så kallade Värmlandskluster. Det är The Paper Province, Stål och Verkstad samt Compare. Samtliga kluster arbetar med entreprenörskap, kompetensutveckling, forskning och innovation och affärsutveckling. Visit Värmland är en nyetablerad klusterorganisation men uppfyller för närvarande inte alla klusterkriterier²¹⁷.

Klusterbildningen The Paper Province verkar inom pappers- och massaindustrin och är framför allt inriktad mot att stödja de 90 medlemsföretagen med marknadsföring, projektutveckling och kompetensutveckling. I klustret Compare ingår drygt 100 medlemsföretag med i huvudsak industriell IT och telekommunikation som bas. De verkar för affärsutveckling, kompetensförsörjning och etableringar/investeringar i regionen och det senaste året med stora satsningar i osloregionen. Stål och verkstadsklustret med över 100 medlemsföretag arbetar för att vara regionens viktigaste tillgång för hållbar tillväxt inom stål- och verkstadsindustrin med fokus på entreprenörskap, affärsutveckling, industrinära forskning och utveckling samt utbildning och kompetensförsörjning. The Packaging Arena är en öppen innovationsplattform för förpackningsutveckling med ett flertal forsknings- och utvecklingsmiljöer och över 40 företag är medlemmar.

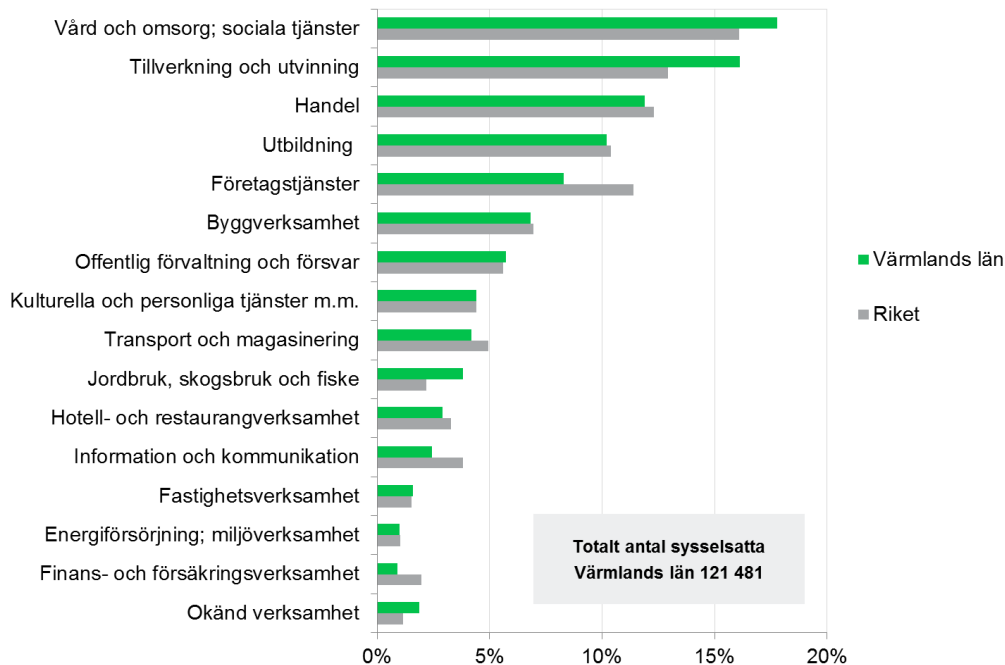
2.15.5 Näringsgrenar

I Värmlands län fanns 121 481 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 3 262 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in. Antalet sysselsatta i länet är störst inom Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, och Handel. De två förstnämnda näringsgrenarna har en större andel sysselsatta i länet än genomsnittlig andel för riket. Det omvända förhållandet gäller för Företagstjänster.²¹⁸

²¹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²¹⁷ <http://www.regionvarmland.se/arbetar/naringsliv-forskning/innovativa-kluster/klusterstrategin/varmlandsmodellen>

²¹⁸ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Värmlands län och i riket

Värmlands näringslivsprognos visar att strukturomvandlingen i länet kommer att fortsätta och gå från industri till tjänster. Näringslivet kommer att öka efterfrågan både på högutbildad arbetskraft och på arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning. Värmland har komparativa fördelar i delar av stål- verkstadsindustrin, IT-sektorn, delar av pappersindustrin och delar av den grafiska industrin. Värmland har även utvecklat ett innovationssystem kring dessa branscher med bland annat Karlstad universitet, inkubatorn Inova, och klusteraktörerna i Compare, The Paper Province samt Stål och Verkstad.²¹⁹

För byggbranschen finns möjlighet till större arbeten med bland annat den etappvisa utbyggnaden av Centralsjukhuset i Karlstad och renovering av skolor. Bostadsproduktionen däremot ligger på en låg nivå i länet. Närheten till Norge utgör stora möjligheter för länet, möjligheter i form av bland annat ökad handel.²²⁰

²¹⁹ Region Värmland (2009) *Näringslivsprognos för Värmlands län 2005-2030*.

²²⁰ Arbetsförmedlingen (2014) *Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015*.

2.16 Västerbottens län

2.16.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 15
Antal invånare: 261 112, varav 20-64 år: 151 526
Antal sysselsatta: 125 883, varav 60 år eller äldre: 18 207 (14 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Utbildning, Tillverkning och utvinning
Nettopendling: - 1 953
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 169
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Ekonomi, administration och försäljning
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.16.2 Inledning

Västerbottens län är landets näst största län till ytan och ungefär lika stort som Västra Götaland, Skåne, Stockholm och Östergötland tillsammans. Avstånden är stora i länet: från fjäll till kust är det 40 mil och från norr till söder 25 mil. Mellan de tre största orterna Umeå, Skellefteå och Lycksele, är det 10–15 mil. Övriga tolv kommuner är små och i Västerbottens län återfinns 6 av landets 10 minsta kommuner. Umeås arbetsmarknadsregion har utvidgats genom satsningar på infrastruktur, däribland Botniabanan, och arbetspendlingen har ökat i regionen.²²¹

2.16.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan²²²

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

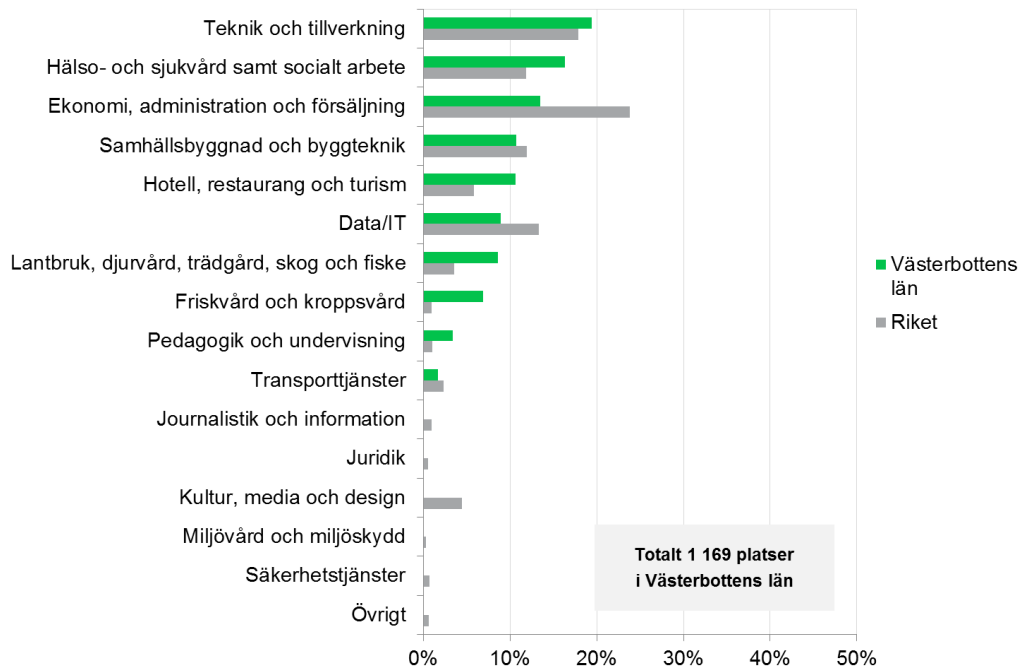
Antalet beviljade utbildningsplatser i Västerbottens län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 169. Av dessa är 19 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning, följt av Hälso- och sjukvård samt socialt arbete samt Ekonomi, administration och försäljning med 16 respektive 13 procent. Andelen utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning

²²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²²² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete är större än områdenas andel på riksnivå. Däremot är andelen utbildningsplatser inom Ekonomi, administration och försäljning avsevärt mindre än i riket som helhet.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Västerbottens län

Region Västerbotten gör bedömningen att antalet utbildningar inom yrkeshögskolan i Västerbotten inte bör minska inom något utbildningsområde. Regionen har som ambition att öka antalet yrkeshögskoleutbildningar då yrkeshögskolan är en utbildningsform som bidrar till att möta de kompetensbehov som regionen har, en ambition som finns uttryckt i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) och i den regionala handlingsplanen för socialfonden. Umeå universitet lägger nu också ner kortare mer yrkesinriktade utbildningar. De är bland annat högskoleprogrammet med inriktning mot psykiatrisk omvårdnad, 120 hp, Spa-programmet, 120 hp (programmet bedrevs i dess helhet i Örnsköldsvik) och Företagarprogrammet, 120 hp (programmet bedrevs i dess helhet i Skellefteå). Något eller några av dessa kan vara lämpliga att ersättas av yrkeshögskoleutbildningar. För att förverkliga de regionala utvecklingsstrategierna finns behov av yrkeshögskoleutbildningar inom kultur, media och design samt miljövard och miljöskydd.

De första resultaten av en uppdaterad prognos för rekryteringsbehovet för länet presenterades i början av juni på en konferens i Lycksele. Resultaten bygger på pensionsavgångar till och med 2025. Det totala rekryteringsbehovet under perioden är drygt 40 000 personer. Cirka en tredjedel av dagens sysselsatta går i pension under perioden. De största åldersavgångarna (i antal av de sysselsatta i branschen) sker inom

vård och omsorg, utbildning, tillverkning, jord- och skogsbruk, fastighetsverksamhet, samt offentlig förvaltning. Yrken med stor andel pensionsavgångar är: jordbrukare, verksamhetschefer inom utbildning (rektorer, skolchefer), undersköterskor och yrkesförare. Under hösten 2014 kommer allt material att sammanställas och kompletteras med tillväxtuppgifter för olika branscher.

Data/IT

Branschen uttrycker ett stort behov av kompetens och näringen är prioriterad i regionala strategier. De beviljade utbildningarna inom området är betydelsefulla för länets utveckling. Näringslivskontoret i Umeå ska under hösten kartlägga behoven inom Umeåregionen och inom GIS-klustret kommer IGIS²²³ att kartlägga kompetensbehoven via en enkät till alla medlemsföretag under hösten 2014 och där IT-företaget Cartesia försöker få fram GIS-utbildningar på distans.

Ekonomi, administration och försäljning

Tjänstesektorn har vuxit de senaste åren och en stark tjänstesektor är en nyckelfaktor för länets utveckling. De utbildningar som finns inom området är relevanta för utvecklingen i länet. Enligt en rapport som Cerum²²⁴ har gjort är pensionsavgångarna stora i gruppen redovisningsekonomer, administrativa assistenter med flera (SSYK 343) till och med 2020. Säljare, inköpare, mäklare (SSYK 341) är yrken i tillväxt med ökande rekryteringsbehov. Handelskammaren lyfter behovet av internationella säljare.

Friskvård och kroppsvård

Underlag för att bedöma efterfrågan på badmästare de närmaste åren saknas, men är ett exempel på en breddad yrkesroll som passar små arbetsplatser/kommuner.

Hotell, restaurang och turism

Efterfrågan på välutbildade kockar är stor och där fyller den senast beviljade utbildningen ett behov. Region Västerbotten saknar underlag för att bedöma efterfrågan av resekonsulter de närmaste åren.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Rekryteringsbehoven inom vård och omsorg är stora fram till 2020. Omkring hälften av länets 300 tandsköterskor går i pension fram till och med 2020. Cerums rapport visar ett rekryteringsbehov av cirka 500 personer inom omvårdnad, främst undersköterskor. Yrkehögskoleutbildningen i Skellefteå är efterfrågad, de studerande får jobb och utbildningen har lett till en ny karriärväg för undersköterskor. I den senaste

²²³ Innovativa Geografiska Informationssystem (IGIS) är ett innovationssystem som verkar för att stimulera utveckling av produkter och tjänster inom GIS/GIT. Se www.igis.se.

²²⁴ Umeå universitet, Centrum för regionalvetenskap (2011) 39 000 anställningar till och med 2020.

ansökningsomgången har utbildningen utvecklats till Demens- och äldrepsykiatrispecialiserad undersköterka. Styrgruppen för Vård- och omsorgscollege diskuterar stadigvarande hur olika utbildningar ska möta arbetsgivarnas behov av kompetens. De två yrkeshögskoleutbildningar som finns i Västerbotten, Demens- och äldrepsykiatrispecialiserad undersköterska och Tandsköterska är båda initierade av Vård- och omsorgscollege.

Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske

Det är stora pensionsavgångar inom jordbruket. Cirka hälften av de yrkesverksamma i yrkesgrupperna växtodlare (SSYK 611) och djuruppfödare och djurskötare (SSYK 612) går i pension fram till 2020.

Träindustrin är i stort behov av personal på alla nivåer, 200 per år enligt Träbransch norr. Jord- och skogsbruket är den bransch som har högst antal pensionsavgångar i länet till och med 2025. I Skellefteå planerar branschen och några kommuner en Träarena på Skellefteå campus. Det blir en utbildningsmiljö inom trä från gymnasieutbildning till och med forskarutbildning. Ett stort behov av skogsmaskinförare lyfts också fram.

Skogstekniska klustret gjorde en kartläggning våren 2014 och visar på de kompetenser som behövs inom 3–5 år. Totalt kommer cirka 80 personer att behövas ojämnt fördelat över de olika yrkena. Nedan redovisas yrken (inte bara yrkeshögskolenivån) som Skogstekniska klustrets kartläggning visar behov av:

Area Sales Manager	Marknads-/försäljningsperson
Avancerad service och montage	Marknads-/försäljningspersoner i ledande befattning
CAD support	Marknadsfolk (projektledare och marknadsförare)
Civilingenjörer	Marknadsförare
Civilingenjörer inom olika kategorier	Maskinförare
Designers	Maskinoperatörer
Ekonom/marknad	Montörer
Ekonomi	Mättekniker
Elektroingenjörer	NC-operatörer
Förmän	Produktionsplanerare
Konstruktör i ledande befattning	Produktionstekniker
Konstruktörer	Programmerare inbyggda system
Konstruktörer elkonstruktion	Projektledare
Konstruktörer hydraulik	Servicetekniker
Konstruktörer maskin	Städare
Konstruktörer mekanik	Svetsare (robot- och/eller manuellsvets)
Konstruktörer mjukvara	Tekniker

Ledare	Tekniska Säljare
Logistik	Utbildare

Pedagogik och undervisning

Region Västerbotten saknar underlag för att bedöma efterfrågan på trafiklärare de närmaste åren. Enligt Arbetsförmedlingens yrkeskompass är arbetsmarknaden för yrkesgruppen i balans i Norr- och Västerbotten, vilket indikerar att nuvarande utbildningsvolym ligger på lämplig nivå.

Samhällsbyggnad och byggt teknik

En fortsatt tillväxt inom gruvnäringen påverkar behoven av infrastrukturinvesteringar (vägar, järnvägar, transportsystem och terminalfunktioner) och näringar kopplade mot bygg-, anläggningsarbete med mera. Byggandet har ökat på flera orter i regionen, men särskilt i Umeå. För att undvika att investeringar och byggprojekt bromsas upp krävs kompetens i hela byggkedjan från handläggning av bygglov till färdigt objekt. Behovet av kompetens inom området har förts fram av näringslivet och i dagsläget ges ett antal utbildningar i länet.

Teknik och tillverkning

Basnäringarna kopplade till länets tillgångar av skog, mineraler och vattenkraft är fortsatt viktiga i länet. Att arbeta för en ökad vidareförädling är prioriterat i den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Det talar för ett ökat behov av yrkeshögskoleutbildningar. Nuvarande utbildningar inom området stödjer också denna utvecklingsinriktning. En kompetensförsörjningsplan för gruvnäringen ska presenteras för regeringen 2016 för de fem länen Norrbotten, Västerbotten, Örebro, Västmanland och Dalarna²²⁵.

Transporttjänster

Antalet utbildningsplatser till tågförare behöver kvarstå eller utökas eftersom nästan 120 lokförare ska rekryteras till och med 2020. Behovet kan antas vara ännu högre eftersom det pågår flera satsningar på tågtrafik i länet med tågtrafiken på Botniabanan samt pendeltrafiken mellan Lycksele-Umeå, mellan Vännäs-Umeå samt mellan Luleå-Umeå. Behovet av logistik och transportledare är också stort. Satsningar på transportsystem och olika terminalfunktioner har skett i Umeå, Skellefteå och Storuman.

²²⁵ Regeringen har gett utvecklingsansvariga myndigheter i Norrbotten, Västerbotten, Örebro, Västmanland och Dalarna i uppdrag att ta fram kompetensförsörjningsplaner för gruvnäringen, dels en plan för respektive region och dels en plan som är gemensam för de fem regionerna. Arbetet påbörjades våren 2014 och ska slutredovisas till regeringen våren 2016.

2.16.4 Regional utveckling²²⁶

Den långsiktiga förskjutningen mot mer tjänsteinriktade näringar förväntas fortsätta.

Regionen står inför ett antal industrinedläggningar och totalt kommer cirka 1 000 industriarbeten att försvinna de närmaste åren. Det är genomgående orternas största arbetsplatser som antingen lägger ner eller gör drastiska förändringar.

En ny regional utvecklingsstrategi (RUS) har antagits. En av åtgärderna i RUS är att öka antalet utbildningar inom yrkeshögskolan. En regional innovationsstrategi (RIS) har också framtagits. Fokusområdena är:

- Hållbar energi- och miljöteknik
- Digitala tjänstenärings för smart region
- Life science
- Innovationer inom hälso- och sjukvård
- Upplevelsenärings och kreativa näringar
- Testverksamhet
- Teknik- och tjänsteutveckling inom industrin

En del av fokusområdena har företagsgrupperingar och kluster kopplade till dem såsom Infotech, Biotech samt Kulturella och kreativa näringar. En klusterallians finns där fem företagsnätverk och kluster har påbörjat ett samarbete. Dessa är GIS-klustret, Skogstekniska klustret, Georange, Process IT samt Kulturella och kreativa näringar. Klustren arbetar främst med innovationsprocesser, men klusteralliansen arbetar även med kompetensförsörjningsfrågor och satsningar på fokusområdena kan innebära behov av yrkeshögskoleutbildningar.

Fortsatta satsningar inom turismen i fjällvärlden, i Hemavan, Tärnaby, Kittelfjäll och Borgafjäll.

2.16.5 Näringsgrenar

I Västerbottens län fanns 125 883 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 1 953 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.²²⁷

Offentlig sektor står för den dominerande delen av arbetsmarknaden i länet. Branscherna offentlig förvaltning och försvar, utbildning, vård och omsorg och sociala tjänster sysselsätter nästan 39 procent av de sysselsatta. I dagsläget sysselsätter näringsgrenen vård och omsorg; sociala tjänster flest individer och området har dessutom vuxit i antal

²²⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

²²⁷ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012

anställda sedan år 2008. Drygt 26 000 personer är sysselsatta inom sektorn.²²⁸

Anledningen till den stora andelen sysselsatta inom utbildning och forskning är att landets femte största lärosäte, Umeå universitet, samt delar av Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, ligger i Umeå. Luleå tekniska universitet och Umeå universitet har även verksamhet på Campus Skellefteå. Därutöver är Lycksele en av Umeå universitets utbildningsorter.²²⁹

Umeå är också länets centralort för sjukvård i och med att Norrlands universitetssjukhus ligger där. Detta är en faktor bakom den stora andelen sysselsatta inom Vård och omsorg.

Under 2012 var andelen sysselsatta inom Tillverkning och utvinning lika stor i Västerbotten som i landet som helhet, 13 procent. Cirka 16 200 personer var sysselsatta inom industrin i länet. Till det tillkommer sannolikt ett antal inom bemanningsföretag. Flera företag inom industrin har dock aviserat om nedläggningar eller flytt av verksamhet, se föregående avsnitt.

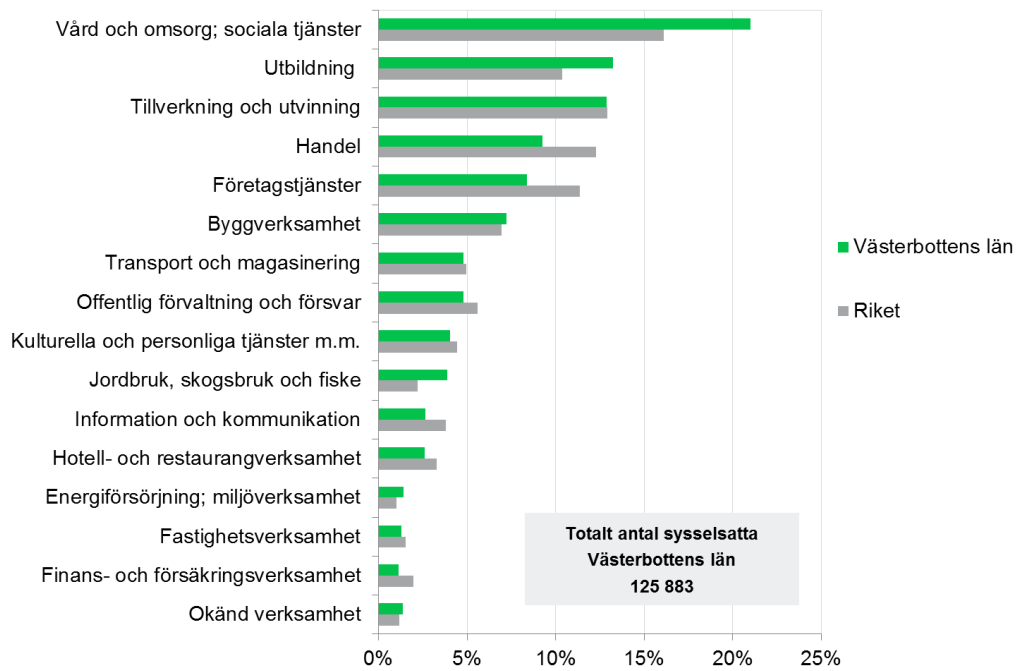
Värt att notera är också att andelen sysselsatta inom handel och företagstjänster i länet är lägre än motsvarande andelar i hela landet, liksom flera andra näringsgrenar inom sektorn Privata tjänster. På längre sikt är det dock troligt att detta kommer att förändras. Regionen bedömer att fördelningen av antalet sysselsatta mellan näringsgrenarna går mot en än mer tjänstebaserad struktur²³⁰. I början av september kom färsk statistik från HUI Research AB som visar att Umeå har gått om Sundsvall som handelshuvudstad i Norrland²³¹. Detta innan Ikea och Ikano har startat sina verksamheter.

²²⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²²⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2014/691).

²³¹ Den totala omsättningen inom handeln var 7 904 miljoner kronor i Umeå under 2013, medan motsvarande siffra för Sundsvall var 7 800 miljoner. Se www.handelnisverige.se.

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Västerbottens län och i riket

2.17 Västernorrlands län

2.17.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 7
Antal invånare: 242 156, varav 20-64 år: 133 889
Antal sysselsatta: 112 745, varav 60 år eller äldre: 17 270 (15 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, Handel
Nettopendling: - 724
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 896
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Ekonomi, administration och försäljning, Teknik och tillverkning
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.17.2 Inledning

I Västernorrland finns en kvalificerad och världsledande process- och tillverkningsindustri och även en växande tjänstesektor.²³² De inomregionala skillnaderna är stora, med en befolkningskoncentration vid kusten, där den största andelen stora företag och industrier finns. Inlandet präglas av en näringslivsstruktur med många småföretag. De långa avstånden medför att många invånare har långt till bland annat högre utbildning vid universitet och utbildningsnivåerna är lägre än rikets, med stora skillnader mellan könen precis som i riket i övrigt.²³³ En framtida utmaning är de stora pensionsavgångar som väntar, samtidigt som företag och offentlig sektor aviserar behov av arbetskraft med hög kompetens.²³⁴

2.17.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Västernorrlands län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 896. Av dessa är 31 procent inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete följt

²³² Länsstyrelsen Västernorrland (2011) Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011–2020.

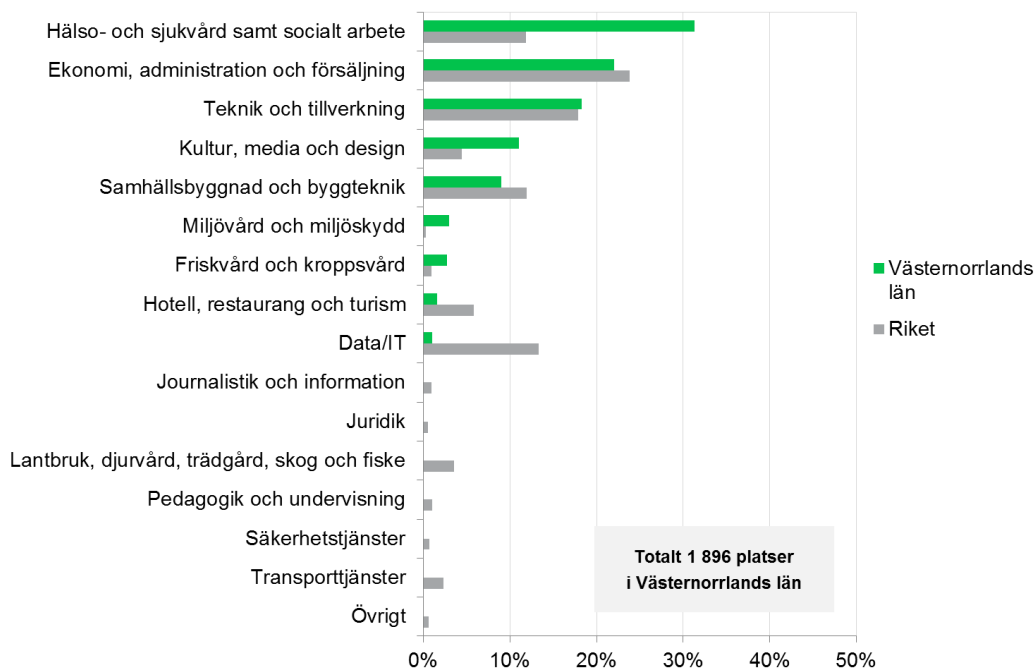
²³³ Statistiska centralbyrån, Utbildningsstatistik 2012.

²³⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

av Ekonomi, administration och försäljning samt Teknik och tillverkning med 22 respektive 18 procent. Andelen utbildningsplatser inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete är mer än dubbelt så stor i länet jämfört med riket som helhet. Detsamma gäller området Kultur, media och design. Områdena Hotell, restaurang och turism och Data/IT är tvärtom mycket mindre i länet än i riket som helhet.

De flesta studerande i länet får arbete efter sin yrkeshögskoleutbildning. Det gäller utbildningar inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete samt inom Ekonomi, administration och försäljning. Inom Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Data/IT finns stora behov av utbildning. En faktor som påverkar det antal platser som behövs är att branschen behöver nyutbildad arbetskraft, men inte 30–40 stycken på en gång. Ibland behövs fler specialiserade utbildningar, med inte alltför många platser. Det gäller exempelvis utbildningar till arbetsledare inom bygg- och anläggning, och också vissa VVS-utbildningar. Slutsatsen när det gäller tekniska utbildningar är att antalet platser bör ligga kvar på nuvarande nivå, men att antalet specialiserade utbildningar bör öka.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Västernorrlands län

I Västernorrlands län pågår kontinuerligt en process med övergång från industri- till tjänstesamhälle, vilket innebär att efterfrågan på många yrken inom tjänstesektorn förväntas bli större i framtiden. Pensionsavgångarna inom industrin är de största i landet och de allra flesta pensionsavgångar kommer att ersättningsrekryteras. Kompetenser inom IT behövs inom flera branscher, exempelvis inom industrin, som utan dessa kompetenser riskerar att slås ut på en global marknad. Av den anledningen behövs fler

utbildningar inom IT än vad som finns i länet idag. Andelen arbetsgivare som planerar för fler anställda inom fem år är störst inom industri, hotell och restaurang samt inom byggnadsverksamhet och handel. Inom offentlig sektor planeras den största sysselsättningsökningen inom vård och omsorg.²³⁵

Ambitionen, från länsstyrelsens sida, är dessutom att den regionala innovationsförmågan stärks under kommande år.²³⁶ För detta krävs ett främjande av entreprenörskap och affärsutveckling. I framtiden väntas därför ett växande behov av entreprenörer och egenföretagare finnas.²³⁷ Efterfrågan finns även på redovisningsekonomer och säljare.²³⁸

Under de senaste åren har inflyttningen av utrikes födda till Västernorrland varit stor. I takt med ökande globalisering och internationalisering av företag är detta en viktig utvecklingsfaktor för Västernorrland. Det finns därför behov av särskilda kompetenser, "kulturkompetenser", för att underlätta integration inom många verksamheter, som exempelvis vårdinrättningar, förskolor och exportföretag, exempelvis personal som talar flera språk och har kunskap om olika kulturer.²³⁹ För att länet ska kunna möta utvecklingsbehoven finns också ett behov av kompetens för att klara ansökningar, drift och samordning av framför allt EU-projekt.

Angelägna områden är bland annat inom Data/IT och Transporttjänster.²⁴⁰ Utbildningar för att stärka utvecklingen av besöksnäringen är också viktiga,²⁴¹ liksom utbildningar inom tillverkningsindustrin.²⁴²

Data/IT

Det finns ett stort behov inom hela området men det är svårt att specificera behoven i dagsläget. IT-kompetensen är mycket betydelsefull för utvecklingen inom både process- och tillverkningsindustrin samt inom tjänstesektorn.

²³⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²³⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²³⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011 Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011–2012 samt Västernorrlands och Jämtlands län (2011) Kompetensförsörjningsrapport Västernorrlands och Jämtlands län. Jobbpuls.

²³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁴⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

En allt äldre befolkning kommer att ha ett annat vårdbehov, vilket i sig medför ökande krav på specialisering för undersköterskor inom demens, geriatrik, psykiatri samt funktionshinder. Adekvat kompetens behövs även inom smalare områden som medicinsk fotvård och sterilteknisk verksamhet. Det finns även ett behov av tandsköterskor.²⁴³ På grund av pensionsavgångar finns ett stort och akut behov av specialiserade undersköterskor inom barnsjukvården.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Pensionsavgångarna inom området är bland de största i landet och de allra flesta pensionsavgångar kommer att ersättningsrekryteras. Bristyrken är bland annat ingenjörer och tekniker inom maskin, VVS, elektronik och teleteknik. Inom bygg och anläggning behövs kompetenser inom elkraft samt byggnadstekniker och byggnadsingenjörer.²⁴⁴ Det finns även efterfrågan på arbetsledare inom bygg och anläggning och mätningstekniker.²⁴⁵

Teknik och tillverkning

Västernorrland har stora tillgångar till förnyelsebar energi, med ett stort energitekniskt kunnande i världsledande företag inom energisektorn. Mycket stora investeringar inom eldistribution kommer att ske i länet under de närmaste åren. För närvarande finns ansökningar om att bygga 2 000 vindkraftverk i länet. I de cirka 75 vattenkraftverken i länets älvar sker underhåll och reparationer för att klara säkerhet och för att energioptimera. Efterfrågan finns på bland annat elkrafttekniker, solenergiingenjör, drifttekniker inom kraft och värme för idrifttagning och underhåll av energiproducerande anläggningar samt kyl- och värmepumpstekniker.²⁴⁶

En högre kompetensnivå efterfrågas även i allt högre grad hos arbetsgivare inom industrin.²⁴⁷ Yrken inom industri och energiförsörjning som förväntas efterfrågas är tekniker inom områden som drift och underhåll, mekanik, el- och energiteknik.²⁴⁸ Ett stort rekryteringsbehov finns även de närmaste tio åren för processoperatörer,

²⁴³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691)

²⁴⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁴⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁴⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁴⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011-2012.

automationstekniker, underhålls- och servicetekniker, CNC-tekniker, produktionstekniker samt hydraultekniker med flera.²⁴⁹

De påbörjade, och kommande satsningarna inom transportverksamheten kommer också att kräva fler utbildade lok- och vagnsreparatörer.²⁵⁰ Västernorrlands län avser dessutom att profilera sin tillverkningsindustri kring miljöfrågor, vilket gör att det i framtiden kan komma behövas högre utbildade industriarbetare och specialister inom anknytande servicenäringar, som har kunskap om miljömässiga lösningar.²⁵¹ Prognoser pekar dessutom på att generationsväxlingen inom industriområdet kommer att få tidigare påverkan i länet än i övriga landet, särskilt i Örnsköldsviks kommun.²⁵²

Transporttjänster

De ökade godsflödena på järnvägen innebär att behovet av lokförare är fortsatt stort, mycket beroende på stora pensionsavgångar inom yrket.²⁵³

2.17.4 Regional utveckling

De verksamhetsområden som ökat mest i Västernorrland finns inom företagstjänster, bank, försäkring, pension och andra kunskapsintensiva tjänstenäringar, vilket också är en utveckling som spås fortsätta under de kommande åren. I sistnämnda grupp innefattas besöksnäringen, där positiva tendenser finns. Inom länet satsas det på bred front för att utveckla besöksnäringen. Även i de enskilda kommunerna satsas det mycket på att utveckla infrastrukturen för besöksnäringen.²⁵⁴

Ett samarbete mellan kommunerna Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik har formaliserats och ett gemensamt aktiebolag bildades våren 2014 för att utveckla varumärket Höga Kusten. Ambitionerna i bolaget är att 800 nya arbetstillfällen ska skapas fram till 2020. Det konkreta arbetet med att utveckla en destination med internationell dragningskraft börjar under hösten 2014.²⁵⁵ Även Sundsvall arbetar med utvecklingen av

²⁴⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁵⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁵¹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011–2012.

²⁵² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁵³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁵⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁵⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

varumärket Visit Sundsvall.²⁵⁶ Just på grund av att besöksnäringen inte är utvecklad i paritet med riket och att stora ambitioner finns inom området, är behovet av utbildningar inom Hotell, restaurang och turism mycket stort. Möjligheterna att utveckla en hållbar besöksnäring i känslig och skyddsvärd natur är i fokus, eftersom världsarvet Höga Kusten är ett av målen för besökarna. Länets ambition är också att fortsätta utvecklingen av hållbara teknik-, system- och affärlösningar med energi- och miljöfokus.²⁵⁷

Andra verksamheter som är av betydelse finns inom transport och kommunikation. Detta på grund av att persontrafiken avreglerats och persontrafik kommit igång på Ådals–Botniabanan, vilket har utökat arbetsmarknadsregionen och beräknade större flöden av gods igenom Västernorrlands län. Under de senaste åren har stora investeringar gjorts och kommer att göras i transportnäringens infrastruktur.²⁵⁸ Flera stora projekt har igångsatts. Satsningarna berör även IT-området liksom utbyggnad och reinvesteringar inom elproduktions- och driftområdet.²⁵⁹

Data/IT-området har stärkts under de senaste åren. I länet finns sedan åtskilliga år etablerade nätverk mellan näringsliv, myndigheter och universitet²⁶⁰ inom bland annat IT-sektorn, det skogsindustriella området och bank, försäkring och pension.

Andra näringsgrenar med stor tillväxtpotential är verksamheter inom energiförsörjning och miljöteknik.²⁶¹ År 2020 ska det, om planerna följs, finnas tusentals vindkraftverk i Mellersta Norrland, vilket inkluderar investeringar i Västernorrlands län.²⁶²

2.17.5 Näringsgrenar

I Västernorrlands län fanns 112 745 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 724 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.²⁶³

Tillverkningsindustrin är en viktig del av länets näringsliv. Det är den näst största näringen i länet sett till antalet sysselsatta och där finns flera världsledande företag inom

²⁵⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁵⁷ Länsstyrelsen Västernorrland (2011) Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011–2020.

²⁵⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁶⁰ Länsstyrelsen Västernorrland (2011) Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011–2020.

²⁶¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

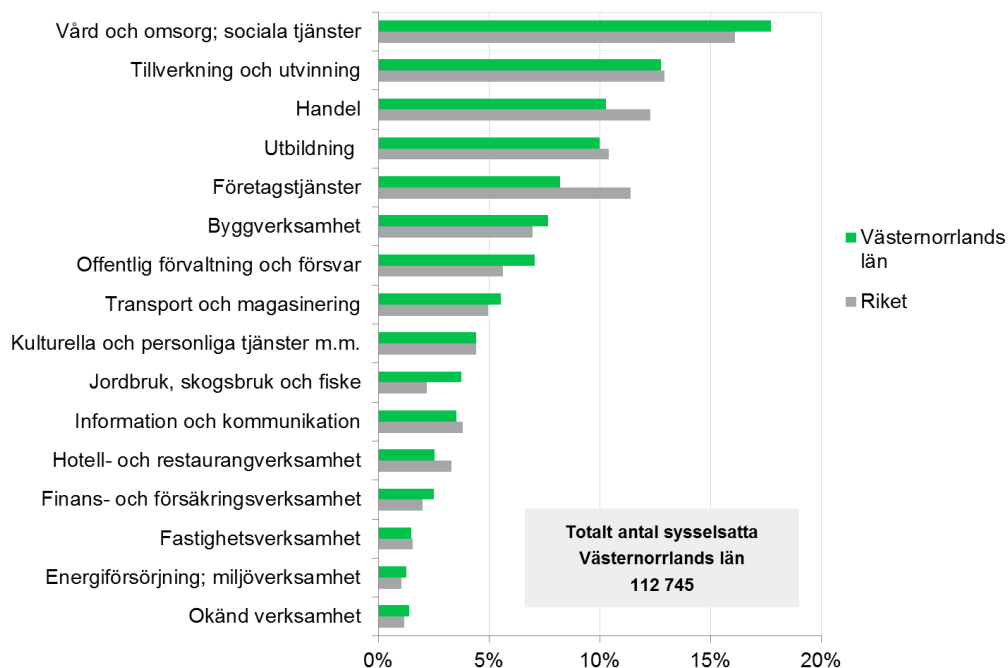
²⁶² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

²⁶³ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

process- och verkstadsindustri samt inom skogs- och träindustri²⁶⁴. Industriföretagen drabbades dock hårt av finanskrisen 2008 och cirka 2 000 personer försvann från branschen som en effekt av det. Industrin har tvingats omstrukturera och effektivisera sina verksamheter. Teknikutvecklingen har till exempel gjort att produktionen inom pappersindustrin i dag är högre än tidigare trots en markant reducerad personalstyrka.²⁶⁵ Detta kan ses som en del i övergången från industri- till tjänstebaserat samhälle. Jämför man med läget i Sverige som helhet ser man att andelen sysselsatta i näringsgrenarna handel respektive företagstjänster är mindre i Västernorrlands län än i riket som helhet. Däremot är andelarna verksamma inom industrin i stort sett lika stora.

Offentliga tjänster utgör en tredjedel av länets arbetsmarknad och sysselsätter drygt 34 000 personer. Hälften av dessa arbetar med omsorg och sjukvård medan en dryg tredjedel arbetar inom barnomsorg och utbildning.²⁶⁶ Åldersavgångarna fram till 2025 beräknas bli som störst inom denna näringsgren, jämfört med andra sektorer i länet. Flest antal personer går i pension innan 2015, därefter dämpas avgångarna även om de kommer att ligga kvar på en hög nivå.²⁶⁷

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Västernorrlands län och i riket

²⁶⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁶⁵ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

²⁶⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²⁶⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

Andel sysselsatta inom företagstjänster är mindre i länet än genomsnittlig andel inom denna näringsgren för riket. Det finns en strävan inom länet att öka sysselsättningen inom tjänstesektorn, inte minst genom utveckling av besöksnäringen. Den påverkar bland annat storleken på näringsgrenen hotell- och restaurangverksamhet. Det området är i dagsläget något mindre till andelen i länet jämfört med dess andel av sysselsättningen på riksnivå.

2.18 Västmanlands län

2.18.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 10
Antal invånare: 259 054, varav 20-64 år: 145 942
Antal sysselsatta: 114 855, varav 60 år eller äldre: 15 742 (14 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Tillverkning och utvinning, Vård och omsorg; sociala tjänster och Handel
Nettopendling: - 3 060
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 590
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Ekonomi, administration och försäljning samt Samhällsbyggnad och byggteknik
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.18.2 Inledning

Västmanlands län består av 10 kommuner. Det råder stora skillnader mellan kommunerna i länet, detta avspeglar sig i såväl utbildningsnivå som yrkesfördelning.²⁶⁸ Drygt hälften av invånarna bor i Västerås kommun där även 60 procent av länets sysselsatta finns.²⁶⁹ Den höga andelen sysselsatta över 55 år i Västmanland innebär stora pensionsavgångar under den kommande tioårsperioden, vilket kommer bli kännbart inom flera branscher, till exempel inom vård och omsorg samt teknik och tillverkning.²⁷⁰ Västmanlands län har en stark ställning inom industri²⁷¹ och fler är sysselsatta inom industrin än inom tjänstesektorn.²⁷²

²⁶⁸ Länsstyrelsen Västmanland (2011) Västmanlands kompetenskartan 2011.

²⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁷⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁷¹ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

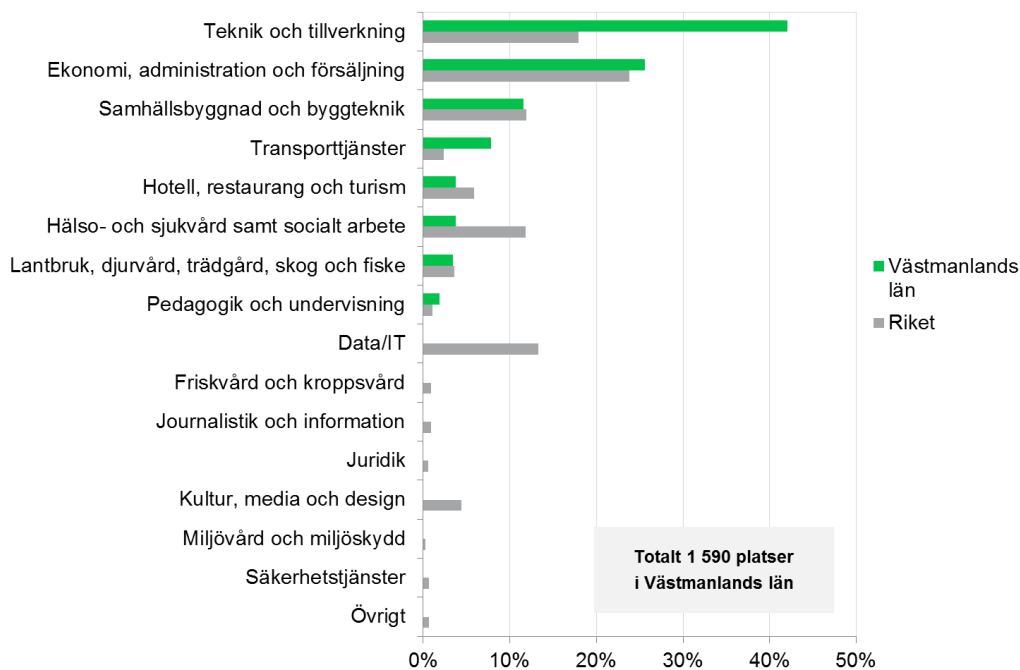
²⁷² Länsstyrelsen Västmanland (2011) Västmanlands kompetenskartan 2011

2.18.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan²⁷³

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Västmanlands län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 590. Av dessa är 42 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning följt av Ekonomi, administration och försäljning och Samhällsbyggnad och byggteknik med 26 respektive 11 procent. Teknik och tillverkning och har betydligt större andel av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andel för riket. Det omvända förhållandet gäller för Hälso- och sjukvård samt socialt arbete.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Västmanlands län

Data/IT

Den digitala teknikutvecklingen går enormt fort och är en stor utmaning för många företag. Utvecklingen bygger på Internet, digital teknik och hantering av stora datamängder såsom Internet of Things, Cloud Computing, Big Data med mera. Att hänga

²⁷³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691), Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428), Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981) samt YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

med i utvecklingen är en allt mer viktig strategisk fråga och för många företag kommer det att vara en fråga om överlevnad.

Yrkeshögskoleutbildningar inom Data/IT saknas helt inom länet och återspeglar inte branschens behov av specialistutbildad personal, exempelvis bland IT- och datakonsultföretagen. YH Mälardalen genomförde 2012/2013 analyser inom Data/IT som visar på efterfrågan av systemutvecklare inom objektorienterad programmering, systemutvecklare.NET, sharepointutvecklare, webbutvecklare och server- och virtualiseringsspecialister.

I Västerås Science Park finns det närmare 70 företag inom informations- och kommunikationsteknologi.²⁷⁴ Många av dessa företag fungerar som underleverantörer av konsulttjänster till de stora och multinationella företag som finns etablerade i länet. Konsultbranschen har haft en stadig tillväxt och ser inga tecken på avmattning.²⁷⁵ Idag möter utbildningsutbudet inte alls efterfrågan. Det finns ingen yrkeshögskoleutbildning inom data/IT i Västmanland som tillgodoser branschens behov av specialistutbildad personal.

Ekonomi, administration och försäljning

Yrkesgrupper inom ekonomi och administration, exempelvis redovisning, behövs för att ersätta kommande pensionsavgångar inom både privat och offentlig sektor. Det är stor efterfrågan på redovisningsekonomer och den utbildning som bedrivs i Västerås behöver få förnyat förtroende då de studerande tas upp av arbetsmarknaden och det finns en fortsatt stor efterfrågan. Utbildning bedrivs på ett antal platser i landet, bland annat i Örebro och Stockholm, varför nuvarande antal platser bör bibehållas på samma nivå.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Det höga antalet sysselsatta över 55 år innebär stora pensionsavgångar under den kommande tioårsperioden inom vård och omsorg. Den kommunala vård och omsorgen står även inför framtida utmaningar kopplat till den demografiska utvecklingen med en växande andel äldre i befolkningen. Bedömningen är också att fler specialistutbildade undersköterskor skulle behövas inom till exempel området geriatrik/äldreomsorg. Landstinget Västmanland satsar också på att utveckla psykiatrin. Kompetens såsom behandlingsassistent-KBT, behandlingspedagoger med mera efterfrågas.

Inom hälsa samt vård och omsorg finns också en stor utvecklings- och tillväxtpotential i länet. Ett flertal aktörer arbetar med nya innovativa lösningar för att möta framtida behov.

²⁷⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

Samhällsbyggnad och byggt teknik

Efterfrågan finns på avancerade svetsare, eller stålbyggare som yrkesinriktningen också kan kallas.

Den branschanalys som YH Mälardalen genomförde våren 2014 hos ett 30-tal arbetsgivare inom "Samhällsbyggnad och byggt teknik" visar på stor efterfrågan av byggproduktionsledare/projektledare och andra yrkesroller. Se vidare under Teknik och tillverkning.

Teknik och tillverkning

Teknisk kompetens kommer fortsatt vara viktig för länet. Västmanlands län har en stark ställning inom industri och det stora antalet sysselsatta över 55 år innebär stora pensionsavgångar under den kommande tioårsperioden, vilket kommer bli kännbart inom bland annat teknik och tillverkning.

Västerås har under året blivit uppmärksammas som Sveriges energihuvudstad inom en analys av Vinnova, med 10,62 procent av alla energijobb i Sverige baserade i Västerås, och behovet av elkraftskompetens på alla nivåer finns både hos systemtillverkare som ABB och Bombardier, och energibolag som Mälarenergi och självklart hos deras underkonsulter och leverantörer. Inom Energy Competence Centre-samarbetet, där ABB, Bombardier, Westinghouse och Mälarenergi samverkar kring framtida energikompetensbehov, finns uppfattningen att det finns ett stort löpande behov av både elkraftskompetens, produktionstekniker och tågtekniker i Västerås.

Automation beskrivs som en framtidsbransch som spänner över flera områden till exempel processautomation, tillverkningsautomation, elkraftautomation och fastighetsautomation. Det finns en mycket stor efterfrågan på kompetens från utbildade inom yrkeshögskolan inom underhåll, el och automation, både hos tillverkande industri, fastigheter, tåg, järnväg och så vidare. Den branschanalys som YH Mälardalen genomförde våren 2014 hos ett 30-tal arbetsgivare visar på stor efterfrågan av drifttekniker, energikonsulter, styr/regler/servicetekniker, fastighetstekniker, kyl- och värmepumpstekniker, styr- och reglerprogrammerare, ventilationsingenjörer, ventilationstekniker. Regionens bedömning är att det utbud som finns idag inte tillgodoser den efterfrågan som finns utan att utbudet inom dessa områden därmed behöver öka. Stora insatser måste ske för att klara de nya energimålen till 2020. De stora anställningsbehoven finns inom energi, elkraft, energieffektiviseringar och automation i industrier och fastigheter. Ytterligare exempel på yrkesroller inom dessa områden är underhållstekniker/ingenjörer, automationstekniker/ingenjörer, produktionsteknik, CNC-tekniker, elkraftstekniker/ingenjörer och VVS-ingenjörer.

Även yrkesroller såsom inspektions- och provningsingenjör och marknadsinriktade företagssäljare är efterfrågade. Signaltekniker, tågtekniker och spårtekniker är också efterfrågade. Detsamma gäller även andra yrken med koppling till järnvägssektorn.

Gruvnäringsens kompetensförsörjningsbehov är stort i Bergslagen och branschen behöver ytterligare cirka 1 000 personer till en rad olika befattningar. Länsstyrelsen har fått ett regeringsuppdrag kring kompetensförsörjningen inom gruvindustrin. Detta uppdrag kommer att påbörjas 2015. Enligt indikationer från Bergskraft kvarstår fortfarande behovet av arbetskraft inom gruvindustrin, men med en viss fördröjning på ett till två år.

Det finns även ett behov av kompetens inom internationell försäljning och export, affärsutveckling och entreprenörskap med koppling till teknikområdet.

Transporttjänster

Satsningar på transport och kommunikationer förväntas skapa en fortsatt efterfrågan på kompetens och på 3–5 års sikt förväntas en stor tillväxt inom transport- och logistiksektorn. De logistiketableringar som görs i regionen ger ett ökat behov av yrkeshögskoleutbildad personal såsom till exempel logistiktekniker och logistikingenjör. Störst efterfrågan på utbildning för att effektivisera logistiken genom IT-baserade system.

2.18.4 Regional utveckling²⁷⁶

Gruvbranschen ser en positiv tillväxt framför sig i Bergslagen, där Västmanland ingår tillsammans med fem ytterligare län. Detta tack vare en global efterfrågan på järnmalm, främst från Kina och Indien. I Bergslagen planeras flera gruvor att återöppnas inom en tidsperiod på fem år. Gruvorna Blötberget, Håksberg och Grängesberg ligger nära gränsen till Västmanland och förväntas generera cirka 670 arbetstillfällen. I Västmanland finns planer på att inom sex år öppna brytning av järnmalm i Norberg och Skinnskatteberg vilka beräknas omfatta 200 arbetstillfällen.

Gruvbranschen i Bergslagen har nyligen haft finansieringssvårigheter vilket leder till att Bergskraft rekommenderar att skjuta fram tidigare inlämnad behovsprognos för 2017 till 2018 eller kanske till och med 2019. Bergskraft anser att det då kommer att behövas ytterligare cirka 900 personer till gruvnäringen i Bergslagen, dels genom direkt anställning och dels genom entreprenad.

En förutsättning för att gruvdriften ska komma igång i full skala är att transporterna av malm från gruvorna kan lösas på ett bra sätt. Investeringar behövs för att rusta upp befintligt godstransportsnät, som delvis löper genom Västmanland. I norra Västmanland finns stora arbetsgivare inom segmentet underleverantörer till gruv- och byggindustrin. Arbetsgivare inom gruvnäringen påverkas utifrån gruvnäring och mineralpriser samt efterfrågan av nya konstruktioner/byggnationer. I dagsläget är det en lägre efterfrågan. Företagen kommer att ha en normal ersättningsrekrytering och tillväxt i verksamheten.

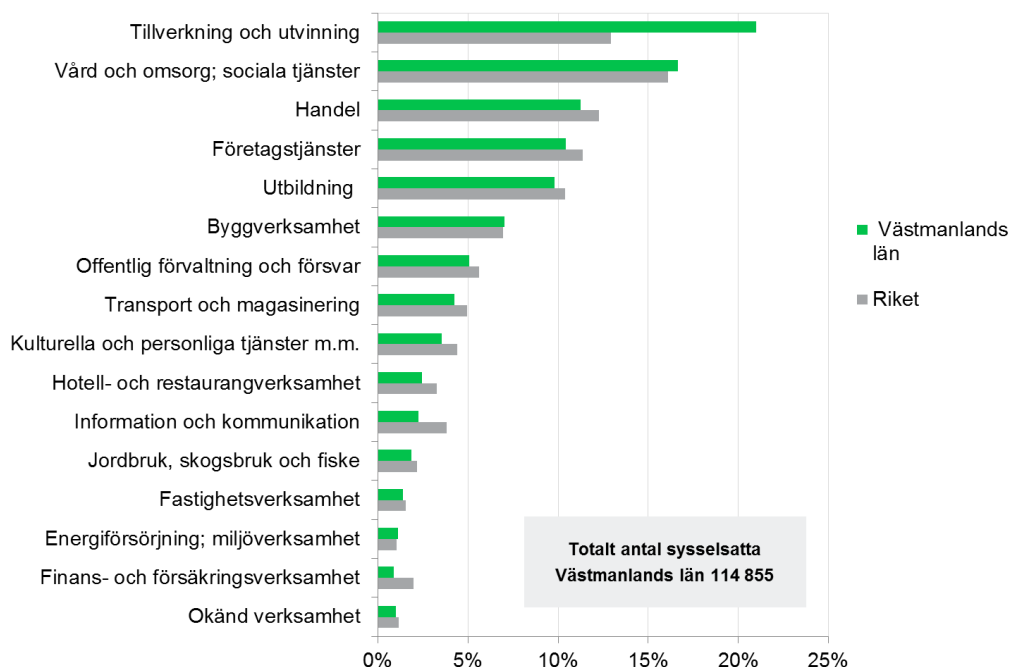
²⁷⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691),

Starka branscher i länet är bland annat tåg och järnväg och det pågår satsningar för att göra Västerås till ett tåg- och järnvägscentrum, dels på grund av läget men också för att det finns en rad företag med koppling till tåg och järnväg inom länet. Detta görs bland annat genom Järnvägsklustret. Här finns den stora efterfrågan på kompetens på utbildade inom yrkeshögskolan. Det nya stationsområdet i Västerås kommer sannolikt att innebära behov av olika typer av arbetskraft. Projektet har startats upp och beräknas pågå fram till 2026. Även hamnarna i Västerås och Köping är viktiga delar för transporttjänster i regionen och i framtiden kan större fraktfartyg komma att anlända till länet, vilket skulle innebära en positiv utveckling för frakt- och transportbranschen.

2.18.5 Näringsgrenar

I Västmanlands län fanns 114 855 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 3 262 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in. Antalet sysselsatta i länet är störst inom Tillverkning och utvinning, Vård och omsorg; sociala tjänster och Handel. Andel sysselsatta inom näringsgrenen Tillverkning och utvinning är större i länet än genomsnittlig andel inom denna näringsgren för riket.²⁷⁷

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Västmanlands län och i riket

²⁷⁷ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012

Det förutspås vara tillväxt inom energi såsom vindkraft, solenergi, vattenkraft och energieffektivisering de närmaste åren. Dessutom förbereds för stora investeringar inom kraftnät.²⁷⁸

De sysselsatta i den privata tjänstesektorn²⁷⁹ är den näringsgren som har ökat mest sedan 2007. Den demografiska utvecklingen med en ökande andel äldre i länet ställer stora krav på vård- och omsorgsverksamhet. Även den pågående generationsväxlingen på arbetsmarknaden påverkar de offentliga verksamheterna, då en stor andel av de yrkesverksamma väntas gå i ålderspension under de kommande åren.²⁸⁰

²⁷⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²⁷⁹ handel, hotell och restaurang, finansiell verksamhet, företagstjänster och transport,

²⁸⁰ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014, Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

2.19 Västra Götalands län

2.19.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 49

Antal invånare: 1 615 084, varav 20-64 år: 943 911

Antal sysselsatta: 784 323, varav 60 år eller äldre: 100 373 (13 procent, riket 13 procent)

Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, och Handel.

Nettopendling: 8 818

Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 11 540

Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Ekonomi, administration och försäljning, Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggteknik

Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.19.2 Inledning

Västra Götalands län täcker ett stort geografiskt område med många kommuner och består av flera funktionella arbetsmarknadsregioner med skilda förutsättningar. Länet kan delas in i fyra delregioner: Göteborgsregionen, Skaraborg, Boråsregionen/Sjuhärads kommunalförbund och Fyrbodals²⁸¹. Mer än varannan invånare i Västra Götaland bor i Göteborgsregionen.²⁸² Närheten till Norge innebär att gränsregionen mellan Norge och framförallt gränsområdena i Fyrbodals fungerar som en regional arbetsmarknad.²⁸³ Inte minst skiljer sig situationen i Göteborgsregionen, den näst största storstadsregionen i Sverige, från övriga delar i länet.

Länet har under en längre tid haft en positiv befolkningstillväxt. Av länets befolkningsökning de senaste 10 åren har ökningen nästan uteslutande varit i Göteborg med kranskommuner.²⁸⁴ Folkmängden i Västra Götalands län väntas öka med ungefär 140 000 personer från 2013 till 2025. Befolkningsförändringen kommer dock sannolikt att vara ojämnt fördelad mellan länets kommuner och koncentrerad till Göteborgsregionen.

²⁸¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁸² Västra Götalandsregionen (2013) Fakta & Analys 2013:2, Befolkningsprognos Västra Götaland 2013–2025.

²⁸³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

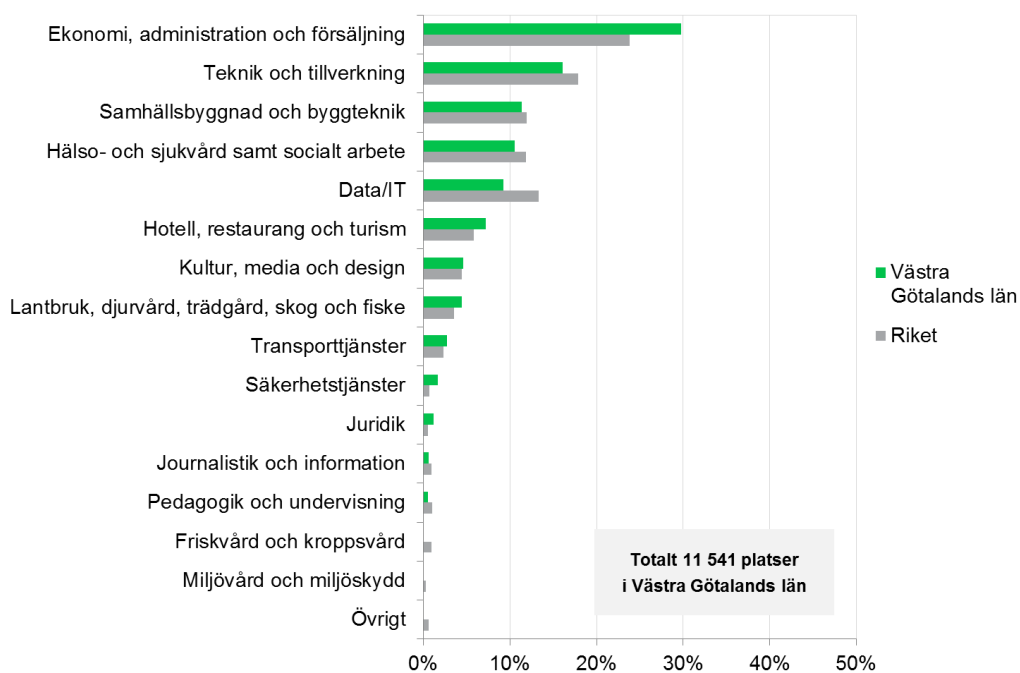
²⁸⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

2.19.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Västra Götalands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 11 540. Av dessa är 30 procent inom Ekonomi, administration och försäljning, följt av Teknik och tillverkning och Samhällsbyggnad och byggteknik med 16 respektive 11 procent. Jämfört med fördelningen av antalet utbildningsplatser på riksnivå utmärker sig Västra Götalands län framför allt genom att ha en större andel platser inom Ekonomi, administration och försäljning, och en mindre andel inom Data/IT.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Västra Götalands län

Data/IT

Det råder en allmän stor efterfrågan på kvalificerade IT-yrken, till exempel programmerare och mjukvaruutvecklare.²⁸⁵ Många företag som varit i kontakt med Västra Götalandsregionen har lyft fram bristen på mjukvaruutvecklare som ett stort problem²⁸⁶.

²⁸⁵ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

²⁸⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Ekonomi, administration och försäljning

Antalet som utbildas till vårdadministratörer/medicinska sekreterare uppges behöva öka. Brist på denna yrkesgrupp väntas i större delen av länet. Efterfrågan har ökat på grund av förändringar av arbetsuppgifter, fler administrativa system och kvalitetsregister. Både fler utbildningsplatser och utbildningar på flera orter efterlyses.²⁸⁷

De allt mer kvalificerade uppgifterna inom ekonomi, handel och tjänster kräver allt fler välutbildade, till exempel upphandlingsassistenter, kompetenser inom säkerhet samt redovisningsekonomer.²⁸⁸

Hotell, restaurang och turism

Inom detta område finns det enligt prognoserna behov av restaurang- och livsmedelsutbildade, exempelvis kockar och bagare. Regionen har haft samråd med branschorganisationen Visita och lyssnat in deras behov. Visita upplever att deras medlemmar är i behov av framförallt personal med kompetens som överstiger den gymnasiala. Det gäller framförallt restaurangchefer, köksmästare, receptions- och konferenschefer, food- and beverage managers och kockar. De anser att gymnasieutbildningen för kockar ofta inte räcker till och att det även finns efterfrågan på kockar specialiserade på till exempel asiatisk mat.²⁸⁹

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete.

Inom Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete väntar stora pensionsavgångar.²⁹⁰ Regionen bedömer att antalet utbildningar inom området behöver öka, exempelvis antalet som utbildas till tandsköterskor. En stor andel av tandsköterskorna är i övre medelåldern. Det är viktigt att utbildningen fortsätter att genomföras på olika orter i regionen då tandsköterskor i allmänhet har lokal anknytning och i första hand söker sig till den lokala arbetsmarknaden.²⁹¹

Gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram med inriktning mot undersköterska, barnsköterska, och skötare behöver kunna kompletteras med en fördjupad utbildning efter en tids yrkesverksamhet för att möta regionens kompetensbehov. De fördjupade utbildningarna behövs för kompetensutveckling och inför omfördelning av arbetsuppgifter

²⁸⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²⁸⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁸⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²⁹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

mellan personalgrupperna. Utbildningar behövs också till ambulanssjukvårdare, instrument- och steriltekniker samt gipstekniker.²⁹²

I Fyrbodalen, Boråsregionen och Skaraborg beräknas en stor brist uppstå 2020 inom hälso- och sjukvård, bland annat kommer det att saknas tandsköterskor, då pensionsavgångarna är betydligt större bland tandsköterskor än inom andra yrken.

Samhällsbyggnad och byggt teknik

Regionen bedömer att det finns ett ökat behov av utbildningar inom Samhällsbyggnad och byggt teknik, speciellt på arbetsledande nivå. De stora infrastruktursatsningar som sker inom ramen för det Västsvenska paketet skapar ett stort kompetensbehov. Bristyrkena är fortfarande många inom byggbranschen och på tjänstemannasidan är det stor brist på i princip samtliga kategorier tekniker och ingenjörer. Strategiska nyckelpersoner som byggnadskalkylatorer och personer till arbetsledande funktioner har företagen mycket svårt att rekrytera.²⁹³ Åren 2017–2018 väntas en ”puckel” i arbetsintensitet då arbetet med flera stora projekt pågår samtidigt.²⁹⁴ Hela satsningen på det Västsvenska paketet kommer att pågå till 2027.

Teknik och tillverkning

De demografiska förändringarna kommer att ha stor betydelse för den framtida arbetsmarknaden.²⁹⁵ Pensionsavgångarna är mycket stora inom all industri.²⁹⁶ Den kontinuerliga utvecklingen som leder till rationaliseringar och teknikutveckling inom industrin leder också till ökade kompetenskrav på personalen. Med modernare produktionsprocess ställs också nya och högre krav på yrkeskompetens.²⁹⁷

I Göteborgsregionen väntas det bli brist på industriutbildade inom processindustrin. Särskilt den kemiska industrin efterfrågar kvalificerad arbetskraft.²⁹⁸ Yrkeskategorier som efterfrågas inom industrin är exempelvis svetsare, verktygsmakare, kvalificerade maskinoperatörer, CNC-operatörer, samt drift- och underhållstekniker. Flera av dessa yrkeskategorier har i regel så stark efterfrågan att de kan ses som bristyrken. Bland

²⁹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²⁹³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

²⁹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

²⁹⁵ Västra Götalandsregionen (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Västra Götaland med sikte på 2020.

²⁹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁹⁷ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

²⁹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

tjänstemannayrkena är det brist på ingenjörer, projektledare, tekniker, konstruktörer, och säljare med teknisk kompetens.²⁹⁹

Det finns en efterfrågan på drifttekniker, maskintekniker och produktionstekniker. Det behövs också specialister inom energieffektivisering, biogas och kärnkraft.³⁰⁰

Regionen bedömer att det finns ett ökat behov av utbildade inom storskalig livsmedelsproduktion, framför allt i Skaraborg men även i övriga delar av Västra Götaland.

Transporttjänster

Logistik lyfts fram som exempel på en efterfrågad utbildning inom detta område.

2.19.4 Regional utveckling

De större byggföretagen i länet kommer under en längre tid att kunna delta i många stora byggprojekt. Inom ramen för det så kallade Västsvenska paketet genomförs satsningar på vägar och järnvägar fram till cirka år 2027. Bland de större enskilda byggnationerna kan nämnas en ny biltunnel under Göta Älv (Marieholmstunneln), en ny tågtunnel under Göteborgs stad (Västlänken), en ny bro över Göta älv och utbyggnaden av centralstationsområdet. En "puckel" i arbetsintensitet förväntas vid årsskiftet 2017/2018 då arbetet med bland annat Götaälvbron, Marieholmstunneln och Västlänken pågår samtidigt.³⁰¹

I länet finns planer för bostadsprojekt, ytterligare hotell och större köpcentra. Stora ombyggnationer och renoveringar av bostäderna i miljonprogramsområdena har aviserats under en längre tid. Dels då dessa har renoveringsbehov, men också som en del i ökade krav på energieffektivt boende.³⁰²

Göteborgsregionen är en storstadsregion under ständig utveckling och tillväxt och behovet av kvalificerad arbetskraft ökar. Även i andra delar av regionen utvecklas näringslivet. Till exempel görs stora satsningar inom textilindustrin i Boråsregionen, bland annat etableringen av Textile Fashion Center.³⁰³

²⁹⁹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³⁰⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁰¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³⁰² Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

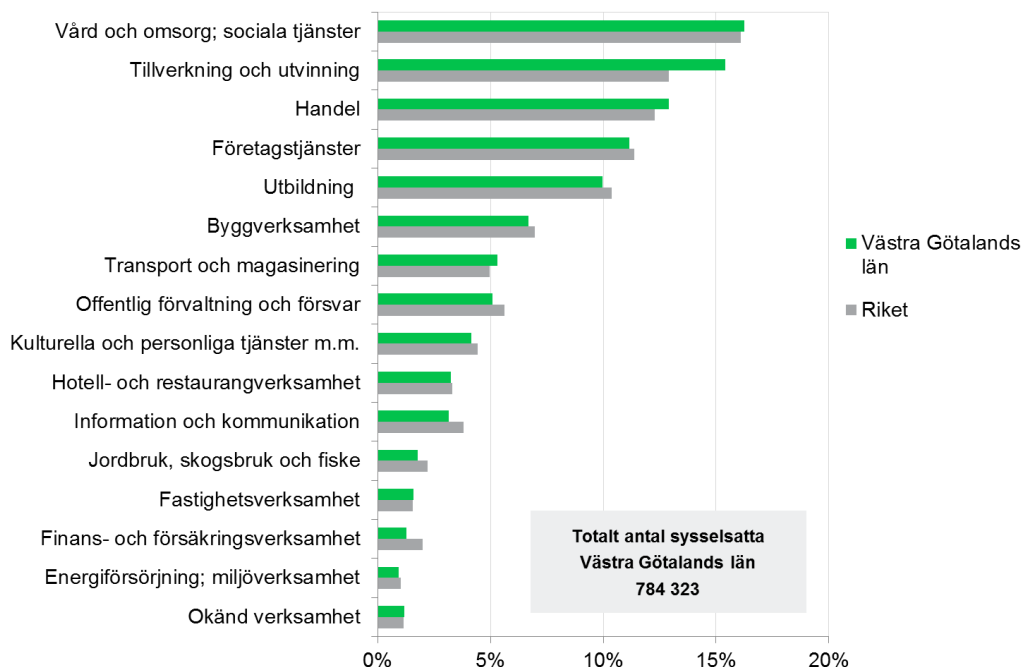
³⁰³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Delregionerna Fyrbodalen och Skaraborg genomgår en omfattande omställning av näringslivet i spåren av flera stora nedläggningar. Detta medför att behovet av yrkeshögskoleutbildning är stort i delregionerna.³⁰⁴

2.19.5 Näringsgrenar

I Västra Götalands län fanns 784 323 sysselsatta 2012. Länet hade en positiv nettopendling på 8 818 pendlare, vilket innebär att det är fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.³⁰⁵

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Västra Götalands län och i riket

Västra Götalands län kan beskrivas som ett Sverige i miniatyr. Länet rymmer de flesta näringsgrenar och branscher som är representerade i landet. Näringslivet är diversifierat och uppvisar en mångfald av verksamheter. I länet finns såväl storstäder som glesbygd, en stark gränshandel, en utbredd turism och en stark industristruktur.

Västra Götalands län har flera delregioner där industrin har en stark tradition och ungefär 15 procent av de sysselsatta i länet arbetar inom industrin. Här finns också en betydande del av den svenska fordons- och transportmedelsindustrin som med underleverantörer

³⁰⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³⁰⁵ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012.

formar industriella kluster som spänner även utanför länets gränser³⁰⁶ vilka är starkt beroende av internationella marknader.³⁰⁷ Jämfört med riksgenomsnittet har samtliga delregioner en större andel sysselsatta inom tillverkning och utvinning än riket som helhet. Störst andel sysselsatta inom tillverkning och utvinning har Skaraborg, medan Göteborgsregionen i kraft av sin storlek ändå har flest anställda inom sektorn i jämförelse mellan de fyra delregionerna.

Den privata tjänstesektorn är en bred samling av näringsgrenar och rymmer delbranscher som handel, transport, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster, samt personliga och kulturella tjänster. I dagsläget står den privata tjänstesektorn för 43 procent av de sysselsatta i länet, i stort sett en lika stor andel som genomsnittet för hela Sverige. Den privata tjänstesektorn har ökat över tid som ett resultat av strukturomvandlingen från industrisamhälle till tjänstesamhälle. Det finns en stor spridning bland länets delregioner i hur stor andel av arbetstillfällena den privata tjänstesektorn har och det är i stor utsträckning handeln som utgör den största delen av tjänstesektorn.³⁰⁸

I Göteborgsregionen utmärker sig bland annat företagstjänster och handel med en större andel av arbetsmarknaden jämfört med riket som helhet. I Skaraborg är däremot samtliga näringsgrenar inom tjänstesektorn mindre till andelen än motsvarande på riksnivå. Andelen sysselsatta inom företagstjänster är bara drygt hälften så stor som genomsnittet för landet. Boråsregionen har en större andel sysselsatta inom handeln än riket, medan andelarna inom övriga tjänstegrenar är något mindre än riksgenomsnittet. I Fyrbodalen är andelarna sysselsatta inom de olika tjänstegrenarna ganska lika andelarna för riket som helhet. Den enda större avvikelserna är inom företagstjänster där andelen sysselsatta är avsevärt mindre än i riket.³⁰⁹

Den offentliga tjänstesektorn står för en stor del av sysselsättningen i Västra Götalands län. Området omfattar närmare en tredjedel av de sysselsatta i länet. Generationsväxlingen påverkar den offentliga sektorn i länet, där det i vissa delar av länet är svårt att ersätta den kompetens som lämnar arbetsmarknaden i samband med åldersavgångarna. Än har dock inte den allt äldre befolkningen inneburit någon ökad efterfrågan på äldreomsorg, utan detta beräknas ske först om några år. Fler äldre i befolkningen kommer att medföra att efterfrågan på sjukvård ökar.³¹⁰ Dessutom sker ett

³⁰⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³⁰⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁰⁸ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³⁰⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2012

³¹⁰ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

stort utflöde av arbetskraft till Norge från Fyrbodalen när det gäller yrkesverksamma inom hälso- och sjukvårdsområdet.³¹¹

I Västra Götalands län finns stora jordbruksområden och stora skogsarealer. En stor del av landets fiskeflotta har sin verksamhet längs länets havskust. Ur ett sysselsättningsperspektiv är dock denna sektor en liten del av arbetsmarknaden generellt och Västra Götalands län är inget undantag.³¹²

Det finns dock en stor spridning bland delregionerna vad gäller andelen arbetstillfällen inom näringarna jordbruk, skogsbruk och fiske. I Göteborgsregionen är andelen nära noll, medan övriga delregioner har större andelar än riket som helhet. Andelen sysselsatta inom sektorn i Skaraborg är dubbelt så stor som för riket.

Utvecklingen inom jordbruket fortsätter att gå mot större enheter, med större och dyrare maskiner och färre anställda per hektar. Även om utvecklingen inom jordbruket går mot stora, närmast industriella anläggningar, finns även en utveckling där traditionellt jordbruk breddar sin verksamhet. Mycket kringverksamhet har vuxit fram i form av ekologisk produktion, upplevelseinriktad verksamhet, samt turism och rekreation. Här finns en stor potential att utveckla områden som kan möta en ökad efterfrågan på naturupplevelser, avkoppling och lokalt producerade livsmedel.³¹³

I Göteborg ligger Skandinaviens största hamn, vilket är anledningen till att sjöfart är en viktig del av länets näringsliv.³¹⁴

³¹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³¹² Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³¹³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³¹⁴ Västra Götalandsregionen (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Västra Götaland med sikte på 2020.

2.20 Örebro län

2.20.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 12
Antal invånare: 285 395, varav 20-64 år: 161 296
Antal sysselsatta: 130 852, varav 60 år eller äldre: 18 196 (14 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, och Handel
Nettopendling: - 961
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 1 323
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Teknik och tillverkning, Ekonomi, administration och försäljning samt Data/IT
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.20.2 Inledning

I Örebro län finns 12 kommuner. Örebro kommun är den största med 53 procent av alla sysselsatta i länet. Detta indikerar hur betydelsefull kommunen är för länets tillväxt i stort. I länet dominerar två branscher, industri och hälso- och sjukvård.³¹⁵ För länet spelar även Örebro universitet en stor roll, både för att locka till sig nya invånare och för den framtida försörjningen av arbetskraft med högre utbildning.³¹⁶ Samtidigt arbetar länet för att bli en tjänste- och logistikregion och Örebroregionen rankas som den näst bästa logistikregionen. Länet satsar också mycket på turism och kulturverksamhet³¹⁷ likväl som befintlig industri och tillverkning.³¹⁸ Likt många andra län kommer det att bli stora pensionsavgångar i framtiden, då många branscher i dag har en ålderstigen arbetskraft.³¹⁹

³¹⁵ Regionförbundet Örebro (2012). Fem utmaningar för regions kompetensförsörjning.

³¹⁶ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

³¹⁷ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

³¹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

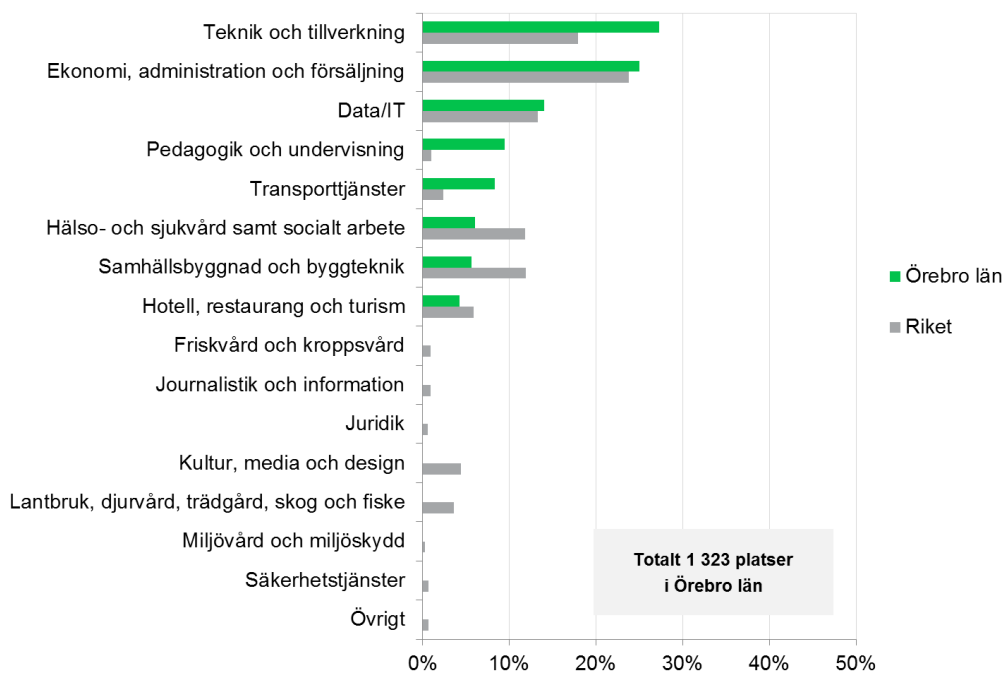
³¹⁹ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

2.20.3 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan³²⁰

Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Örebro län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 1 323. Av dessa är 27 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning följt av Ekonomi, administration och försäljning och Data/IT med 25 respektive 14 procent. Teknik och tillverkning, Pedagogik och undervisning samt Transporttjänster har betydligt större andelar av utbildningsplatserna i länet jämfört med motsvarande andelar för riket. Det omvända förhållandet gäller för Hälso- och sjukvård samt socialt arbete samt Samhällsbyggnad och byggteknik.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Örebro län

Data/IT

Några kompetenser som efterfrågas inom området är IT-strateg, verksamhetsutvecklare, kvalitets- och processutvecklare, mjukvaru- och systemutvecklare, nätverkstekniker och kompetenser inom systemintegration. Regionens bedömning är att antalet platser skulle

³²⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981), Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428 Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691) samt Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

behöva öka inom Data/IT.

Ekonomi, administration och försäljning

Regionens bedömning är att antalet utbildningar inom Ekonomi, administration och försäljning behöver bibehållas.

Hotell, restaurang och turism

Ett av de utbildningsområden som förväntas ha stor relevans för länets tillväxt på 3–5 års sikt är Hotell, restaurang och turism och framför allt besöksnäringen. Inom besöksnäringen efterfrågas framför allt kompetens inom projektledning, event och säkerhet. Regionens bedömning är att antalet utbildningsplatser skulle behöva öka inom området och då främst inom besöksnäringen.

Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete

Åldersstrukturen i Örebro län speglar tydligt av sig i de framtida kompetensbehoven. Inom yrken inriktade mot vård och omsorg kommer det i framtiden bli stora pensionsavgångar. Inom *äldreomsorg* kommer det att behövas kunskap om andra kulturer, högre medicinsk omvårdnadskompetens och specialistutbildade undersköterskor inom geriatrik. Inom *funktionshinder* kommer det att behövas en mer differentierad kompetens utifrån uppdraget, pedagogisk inriktning, psykologi, omsorgspedagoger, arbetsterapeuter och behandlingsassistenter och att det blir en växling från gymnasialt utbildad till eftergymnasialt utbildad personal, bland annat från yrkeshögskolan. Inom *psykiatri* anser arbetsgivarna att det är samma utmaningar som inom funktionshinderområdet med en framtida kompetensväxling från gymnasial till eftergymnasial utbildning, bland annat från yrkeshögskolan. Kompetenser som efterfrågas är framför allt skötare och behandlingsassistenter. *Sjukvården* är det området som har den mest besvärande ålderssammansättningen. Nära hälften av dagens medarbetare behöver ersättningsrekryteras inom en 10-årsperiod. Landstinget utmärker sig också som den enda arbetsgivaren som inte förutspår någon ändring av den formella kompetensen hos sina framtida medarbetare.

Regionens bedömning är att antalet utbildningar inom Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete behöver öka.

Samhällsbyggnad och byggt teknik

Inom samhällsbyggnadsområdet är efterfrågan relativt stor och det finns även kopplingar till utbildningsbehoven inom branscherna tillverkning och teknik. Viktiga kompetensbehov är bland annat drifttekniker och byggl edare. Regionens bedömning är att antalet platser skulle behöva öka inom Samhällsbyggnad och byggt teknik.

Teknik och tillverkning

Yrken som förväntas efterfrågas under de kommande åren är bland annat underhålls- och processtekniker, vatten-, kyl-, miljö- och biogastekniker, drifttekniker, mättekniker, signaltekniker, underhålls- och maskintekniker och CNC-tekniker. Karlskoga och Degerfors, som tillsammans är en stor industriregion, har en stor generationsväxling framför sig och detta kommer innebära fortsatt stor efterfrågan på kompetens inom industri och teknik. Andra efterfrågade yrken inom teknik och tillverkning är signaltekniker, tågtekniker och avancerade mekaniker med inriktning mot utbyggnad och underhåll inom järnvägssektorn. Teknik- och tillverkningsbranschen sysselsätter flest i länet samtidigt som det finns stor efterfrågan av arbetskraft i branschen och ytterligare tillväxt väntas. Regionens bedömning är att antalet utbildningar inom Teknik och tillverkning behöver bibehållas.

Transporttjänster

I Örebro län har det på senare år växt fram ett logistiskt centrum, en utveckling som väntas fortsätta de kommande åren och inom logistik efterfrågas framför allt arbetsledare, logistikledare och analytiker med utbildning på yrkeshögskolenivå, men även specialistkompetenser inom bland annat miljö och supply chain management. Inom transportbranschen efterfrågas transportkoordinatorer och lokförare. Regionens bedömning är att antalet platser skulle behöva öka inom Transporttjänster, främst inom logistik.

2.20.4 Regional utveckling³²¹

Besöksnäring

Upplevelseindustrin har på senare år varit på stark tillväxt i länet. Denna typ av industri är bred och inkluderar många olika yrkesgrupper. Örebro län satsar på turism och kulturverksamheter, vilket skulle kunna bana väg för behov av yrken kopplade till dessa branscher i framtiden. Det finns en stor potential för regionen att utveckla besöksnäringen tack vare unika platser, natur- och kulturvärden, bra förutsättningar för möten och evenemang. Exempel på satsningar inom detta område är några stora hotellprojekt som är på gång.

³²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561), Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981), Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691) samt Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

Industri och gruvor

Teknik- och tillverkningsbranschen är viktig för Örebro län. Örebro kommun har, i samverkan med flertalet av länets kommuner, etablerat en satsning som kallas Business Region Örebro, där logistik, besöksnäring och avancerad tillverkning profileras.

Branschen konkurrerar på den internationella marknaden och har följaktligen stor betydelse för länets ekonomiska tillväxt. I Degerfors och Karlskoga väntas stora generationsväxlingar inom industrin.

I Bergslagen planeras öppnande av både gamla och nya gruvor, där främst järnmalm kommer utvinnas. När det gäller öppning av nya gruvor så har tidplanen flyttas fram till 2015/2016. Dock finns redan idag ett stort antal mineral- och gruvföretag i länet. Som exempel kan nämnas Zinkgruvan i Askersund med cirka 300 anställda samt cirka 100 på entreprenad, ett av de större privata företagen i länet. Det finns också ett stort antal företag med anknytning till gruv- och mineralindustrin, exempelvis Atlas Copco som tillverkar maskiner för gruvbrytning.

Logistik och transport

Planeringen och etableringen av Train Alliance³²² fortsätter och detta kommer att innebära större satsningar inom logistik och transport. Etableringen innebär även att det blir behov av spetskompetens inom service av tåg och lok. Det finns ett samarbete mellan orterna Örebro, Kumla och Hallsberg inom logistik och Örebroregionen är en av Sveriges främsta logistikregioner. Örebroregionen har fått utmärkelsen Sveriges näst bästa logistikläge. En av orsakerna till detta är att Örebro lyckades bäst genom nyetableringen av norska XXL:s nordiska centrallager och ett av Würths nya lager. Dessutom har Postens nya terminal, Hallsbergsterminalen, etablerats i Hallsberg. Under våren 2014 stod Truckstop Örebro klart. Detta är ett nav där många företag inom transport och logistik etablerat sig.

Vård och omsorg

Vård- och omsorgssektorn är stor i länet. Örebroregionen har och kommer att få stora utmaningar för att möta en åldrande befolkning och ett ökande vårdbehov med tillräckligt många och tillräckligt kompetent personal. Det är bland annat viktigt att öka rekryteringsbasen genom att både kvinnor och män kan välja yrken som av tradition domineras av ett kön. För mer detaljerad information, se avsnittet om hälso- och sjukvård samt socialt arbete ovan.

³²² Train Alliance Sweden AB har som affärsidé att långsiktigt och industriellt försörja operatörer med moderna och effektiva byggnadsfaciliteter för järnvägsnära verksamheter inom infrastruktur och logistik.

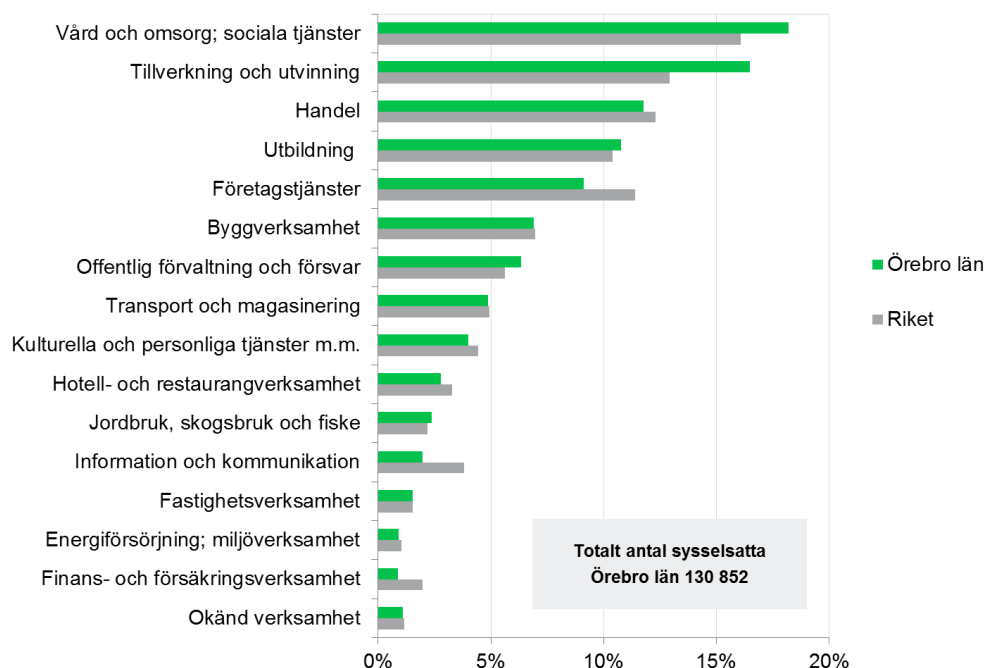
2.20.5 Näringsgrenar

I Örebro län fanns 130 852 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendling på - 961 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.

Antalet sysselsatta i länet är störst inom Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, och Handel. De två förstnämnda näringsgrenarna har en något större andel sysselsatta i länet än genomsnittlig andel för riket, medan handeln har en något mindre andel i länet än genomsnittlig andel för riket.³²³

Industrin är av tradition stark i Örebro län och är den bransch som har flest sysselsatta i alla kommuner förutom Örebro och Lekeberg. I Örebro kommun har stora delar av industrin ersatts av tjänsterelaterade branscher, även om Atlas Copco är det största privata företaget sett till anställda i hela Örebro län, med cirka 1 600 anställda som återfinns inom industrin. Att många yrkesarbetande finns inom sjukvården i Örebro län beror delvis på universitetssjukhuset i Örebro och lasaretten i Lindesberg och Karlskoga.³²⁴

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Örebro län och i riket

³²³ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012.

³²⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

2.21 Östergötlands län

2.21.1 Snabbfakta

Antal kommuner: 13
Antal invånare: 437 848, varav 20-64 år: 251 874
Antal sysselsatta: 195 897, varav 60 år eller äldre: 25 977 (13 procent, riket 13 procent)
Största näringsgrenarna: Vård och omsorg; sociala tjänster, Tillverkning och utvinning, Utbildning.
Nettopendling: - 3 769
Antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolan: 2 474
Största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan: Ekonomi, administration och försäljning, Teknik och tillverkning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete.
Källor: SCB och Myndigheten för yrkeshögskolan

2.21.2 Inledning

Östergötland har stått sig väl i jämförelse med andra län under de senaste åren. Allteftersom den mer konjunkturkänsliga industrin har minskat i betydelse för sysselsättningen och arbetstillfällena i länet i högre utsträckning utgörs av tjänster, har länet växt mer än andra jämförbara län. Östergötland har mer och mer börjat efterlikna storstadslänet, från att tidigare ha varit ett utpräglat industrilän. Befolkningsutvecklingen är förhållandevis god och följer nära rikets utveckling. Det är framför allt Linköping som ökar, följt av Norrköping och Motala, medan de flesta småkommunerna har minskande eller oförändrad befolkning. Större delen av befolkningen är koncentrerad till ett väst-östligt bälte genom den centrala delen av länet, och här finns länets två största tätorter, Linköping och Norrköping.³²⁵

2.21.3 Regionens bedömning av behov av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

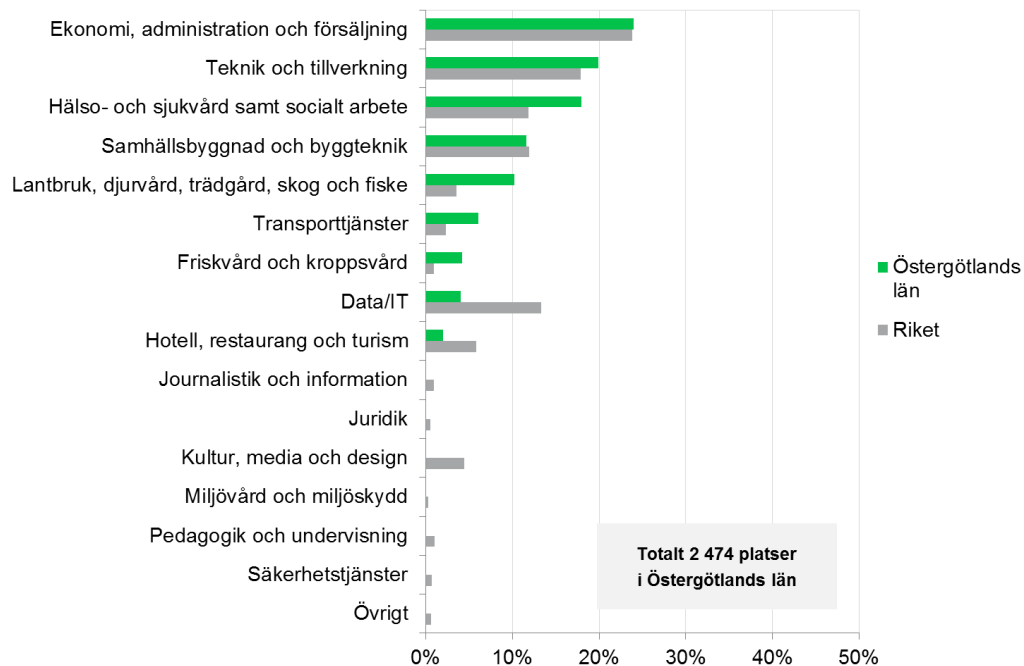
Regionerna har ombetts bedöma behovet av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Antalet beviljade utbildningsplatser i Östergötlands län, som avslutas 2014 och framåt, är totalt 2 474. Av dessa är 24 procent inom Ekonomi, administration och försäljning följt av Teknik och tillverkning och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 20 respektive 18

³²⁵ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

procent. Andelen utbildningsplatser inom bland annat Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske, samt Transporttjänster är större än motsvarande andelar för landet som helhet. Andelarna inom Data/IT och Hotell, restaurang och turism är å andra sidan mindre än riksgenomsnittet.

Platser inom yrkeshögskolan med avslut 2014 och framåt i Östergötlands län

Data/IT

Information och kommunikation är en stor bransch i Östergötlands län³²⁶ och IT-sektorn förväntas fortsätta att utvecklas starkt. Här kommer det således att finnas många arbetstillfällen i framtiden. IT kommer i framtiden att få allt större genomslag, inte bara inom IT-företagen utan även bland företag som primärt inte sysslar med IT.³²⁷ Bristen på programmerare är ständigt återkommande i det tekniktäta Östergötland, och det är även brist på systemförvaltare, mjukvaru- och systemutvecklare, IT-arkitekter, och testledare.³²⁸

Just inom IT-branschen är bristen på kompetens högre än riksgenomsnittet och då särskilt i Linköping. Att det råder brist inom denna bransch är hämmande för flera andra branscher inklusive den offentliga sektorn. IT-företagens kunder får ofta vänta med att

³²⁶ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³²⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³²⁸ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

utveckla produkter och sitter ibland på förlegade gamla IT-stöd som stoppar upp processer.³²⁹ Behovet bedöms kvarstå även de kommande 3–5 åren.

Ekonomi, administration och försäljning

Landstinget i Östergötland bedömer ha fortsatt behov av vårdadministratörer under lång tid framöver. Regionen ser även ett ökat behov när det gäller redovisningsekonomer samt upphandlingskompetens. Statliga verk, landstinget samt kommunernas upphandlingscenter uppger att behov av upphandlare och inköpare ökar. Inom affärslogistik samt övriga utbildningar inom ekonomi, administration och försäljning bedöms nivån kunna ligga kvar på nuvarande nivå inom utbildningsområdet.³³⁰

Hotell, restaurang och turism

Regionen bedömer att antalet utbildningar inom området behöver kvarstå.³³¹

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Regionen bedömer att det finns ett behov att utöka antalet utbildningsplatser inom området³³². Det ökande antalet äldre och ökad psykosocial ohälsa kommer att medföra ett ökat behov av hälso- och sjukvård samt omsorg under de kommande decennierna.³³³ Detta skapar ett behov av kompetensutveckling inom området. Även den medicintekniska utvecklingen bidrar till ett ökat utbildningsbehov. Personalen inom landstinget får dessutom minskad tid för klinisk tjänstgöring på grund av ökad tid för handledning, kvalitetsarbete och forskning. Årets inventering inom landstinget Östergötland visar att antalet undersköterskor under 2013 ökat kraftigt beroende på obalansen mellan utbud och efterfrågan av grundutbildade sjuksköterskor, vilket leder till att undersköterskekompetens efterfrågas i större utsträckning. Landstinget i Östergötland ser ett ökat behov av utbildningar för specialiseringar för undersköterskor inom operation, anestesi och akutsjukvård.³³⁴

Behov av undersköterskor med specialistkompetenser inom demens, rehabilitering, stroke³³⁵ och särskilt stöd för personer med viss funktionsnedsättning (LSS) kvarstår.³³⁶

³²⁹ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³³¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³³² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³³³ Regionförbundet Östsam (2011) Det framtida kompetensbehovet inom kommunal vård och omsorg.

³³⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³³⁵ Regionförbundet Östsam (2011) Det framtida kompetensbehovet inom kommunal vård och omsorg.

Kommunala utförare inom vården lyfter också fram att det finns behov av utbildningar med fokus på teknik inom vården och med fokus på kompetens att ta emot utvidgade medicinska delegationer³³⁷.

Behovet av personal med kunskap kring bland annat migration, integration, normutmanande förhållningssätt, kulturkompetens, värderingar, psykisk ohälsa med mera ökar i takt med att antalet ensamkommande barn i Östergötland ökar. I Östergötland tar samtliga kommuner emot ensamkommande barn. År 2013 togs cirka 130 barn emot som beviljats permanent uppehållstillstånd. I september 2014 fanns cirka 180 asylsökande barn på boendena i Östergötland. Fler boenden öppnas upp i kommunerna och efterfrågan på kompetent personal ökar. Att personalen har rätt kompetens är viktigt eftersom barnen befinner sig utan vårdnadshavare, i en ny kulturell miljö och det är inte ovanligt att barnet har gått igenom traumatiska upplevelser. Behovet av personal med relevant kompetens bedöms som hög.³³⁸

Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske

De gröna näringarna spelar en allt viktigare roll i utvecklingen av det hållbara samhället och länet ligger i fronten inom grön näring. Efter Västra Götaland och Skåne är Östergötland det län som har flest sysselsatta inom lantbrukssektorn.³³⁹ Över 5 000 personer är sysselsatta inom lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske i Östergötland. På grund av stora pensionsavgångar kommer ett kompetensbehov att uppstå inom dessa områden, då nästan 40 procent av de sysselsatta inom de gröna näringarna är över 60 år.³⁴⁰ Behovet av kvalificerad arbetskraft i ledande ställning är påtagligt. Den strukturomvandling som lantbrukssektorn genomgått och fortfarande genomgår ställer nya krav på den arbetskraft som ska arbeta inom sektorn. I takt med att manuella arbeten försvinner ställs högre krav på arbetskraftens kunskaper och färdigheter.³⁴¹ Därför bedömer regionen att antalet utbildningsplatser behöver bibehållas.³⁴²

³³⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³³⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁴⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Samhällsbyggnad och byggteknik

Antalet utbildningar inom Samhällsbyggnad och byggteknik skulle behöva öka. Detta bland annat för att möta kommande behov i samband med byggandet av Ostlänken, en dubbelspårig järnväg för snabbtåg mellan Linköping och Stockholm.

Flera stora bygg- och anläggningsprojekt är igång eller kommer att påbörjas och detta kommer att öka efterfrågan på högre kompetenser såsom byggnadsingenjörer,³⁴³ projekterare samt projektledare inom bygg.³⁴⁴ Övriga bristyrken är bland annat VVS-ingenjörer, elingenjörer och teletekniker.³⁴⁵ Behovet av byggingenjörer, elingenjörer och VVS-ingenjörer är fortsatt stort i Östergötland och beräknas öka de kommande 7–8 åren.³⁴⁶

Närmare 300 fler byggnadsingenjörer och -tekniker förväntas behövas under Ostlänkens mest intensiva period, 2019–2022, samtidigt som närmare 30 procent förväntas gå i pension fram till denna del av byggtiden. Byggnaden av Ostlänken medför att kompetensbehovet för ingenjörer inom bygg och anläggning, betongarbete, elingenjörer, eltekniker är ungefär 30–50 procent större än antalet sysselsatta i respektive grupp i Östergötlands och Södermanlands län i dagsläget.³⁴⁷

Förutom själva Ostlänken påbörjar kommunerna i Östergötland och Södermanlands län flera stora projekt såsom nya resecentrum och innerstadsomvandlingar. Dessa investeringar har motsvarande kompetensbehov som byggandet av Ostlänken. Dessutom kommer andra typer av tjänster som medföljer så kallade spillover-effekter. Detta innebär att kompetensbehov inom andra branscher som till exempel transport, ekonomi, teknik och tillverkning, logistik, med mera ökar markant i både Östergötland och Södermanland.

De kommande åren väntas stora pensionsavgångar inom fastighetsbranschen i Östergötland. Bland de sysselsatta inom branschen i Östergötland är mellan 30–35 procent över 60 år. Rekrytering för att täcka dessa avgångar blir då aktuellt inom samtliga yrkesroller, och framförallt väntas stor efterfrågan på fastighetstekniker och fastighetsingenjörer med fokus på driftteknik och driftoptimering.³⁴⁸

³⁴³ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁴⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁴⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³⁴⁷ Regionförbundet Östsam (2013) Kompetensbehovsanalys i samband med byggandet av Ostlänken.

³⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Teknik och tillverkning

Utbildningsvolymen skulle behöva öka inom Teknik och tillverkning. Regionen har en välutvecklad industri som många gånger ligger i spets på världsmarknaden. Detta kräver en god tillgång till kvalificerad arbetskraft och yrkeshögskoleutbildningar utgör en avgörande del i att skapa denna tillgång. Därför skulle det behövas betydligt fler utbildningar utifrån dagens nivå, dels för att möta de stora kommande pensionsavgångarna och dels för att klara förväntad tillväxt.³⁴⁹ Företagen inriktas allt mer mot automationsteknik/robotteknik och produktionsteknik³⁵⁰ och de kommande åren kommer industrin att behöva anställa ingenjörer, produktionsledare, CNC-tekniker,³⁵¹ produktionstekniker, samt personer med kompetens inom hårdvara och elektronik, fiberområdet/fiberprodukter, fibersvets och spårsvetsteknik³⁵² samt inom hygien och livsmedel.³⁵³ Det är av största vikt för regionens fortsatta utveckling att utbildningsvolymen inom teknik och tillverkning ökar.

Med ökade krav på miljövänliga energikällor utvecklas el- och energibranschen snabbt. Det ställer också krav på ökade kompetenser hos arbetskraften.³⁵⁴ Behovet av drifttekniker är fortsatt stort i regionen, då energibranschen står inför en generationsväxling.³⁵⁵ Även behovet av kompetenser inom kyla, ventilation, elkraft³⁵⁶, energioptimering samt VA-tekniker³⁵⁷ är stort.

Transporttjänster

Av de sysselsatta i Östergötland arbetar 4 procent inom logistiksektorn. Av dessa är 26 procent över 55 år samtidigt som det redan i dag är brist på inköpare, logistikpersonal samt transportledningspersonal. Samma yrkesgrupper beräknas behöva nyanställas även de kommande åren.³⁵⁸ Utbildningsvolymen behöver bibehållas.

³⁴⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³⁵⁰ Regionförbundet Östsam (2012) Det framtida kompetensbehovet inom industri och teknik.

³⁵¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁵² Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³⁵³ Regionförbundet Östsam (2012) Det framtida kompetensbehovet inom industri och teknik.

³⁵⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁵⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁵⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁵⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁵⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

Övrigt

Befintligt utbud inom övriga utbildningsområden stämmer relativt väl överens med regionens förväntningar på arbetsmarknaden.³⁵⁹

2.21.4 Regional utveckling

Flera stora projekt är igång i länet både vad gäller anläggning och bygg³⁶⁰ och det finns flera infrastrukturprojekt planerade för framtiden. Ostlänken är en dubbelspårig järnväg som ska gå från Linköping till Stockholm via Norrköping, Nyköping/Skavsta och Trosa. Första etappen, sträckan Linköping-Norrköping börjar byggas senast 2017. Totalt handlar det om 15 mil dubbelspårig järnväg, 126 järnvägsbroar, 29 vägbroar, 27 tunnlar samt 5 resecentrum.³⁶¹ Det är fem kommuner som berörs av arbetet längs sträckan Södertälje, Trosa, Nyköping, Norrköping och Linköping. Flera av stationerna kommer att innebära en helt ny lokalisering i respektive kommun, och uppbyggnad av nya stadsdelar kring resecentret. I Gunnar Malms utredning Höghastighetsbanor – ett samhällsbygge för stärkt utveckling och konkurrenskraft (SOU 2009:74) gjordes bedömningen att planerade exploateringsåtgärder i kommunerna längs en höghastighetsjärnväg uppgår till nästan dubbelt så mycket som själva järnvägsinvesteringen. Skulle samma förhållande användas på Ostlänken innebär det exploateringsinvesteringar på 48 miljarder.

Samtidigt som Ostlänken byggs kommer det att pågå en rad olika projekt både regionalt och nationellt som kommer att behöva liknande resurser och kompetenser som behövs för byggandet av Ostlänken. Ett exempel är tunnelbanans utbyggnad och bostadsbyggandet i Stockholm län som kommer att pågå samtidigt. Kompetensbehoven inom samhällsbyggnad och byggteknik kommer att vara mycket stort i hela regionen. Dessutom tillkommer andra typer av tjänster som medföljer, så kallade spillover-effekter. Detta innebär att kompetensbehoven inom andra branscher som till exempel transport, ekonomi, teknik och tillverkning, logistik, med mera ökar markant i både Östergötland och Södermanland.

I Östergötland har regionen arbetat fram en RIS3-strategi. RIS3 står för Regional Innovation and Smart Specialisation Strategies och anger riktningen för en ny Europeisk regionalpolitik (Europe 2020). Essensen i Smart Specialisering är regional kraftsamling bakom de, med hänsyn tagen till regionala kompetenser och resurser, mest lovande områdena för innovation, entreprenörskap och tillväxt.

³⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2014) Regional remiss 2014: Efterfrågan på kompetens per region (dnr MYH 2014/691).

³⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁶¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Östergötland har valt att bygga den smarta specialiseringsstrategin på så kallade "möjliggörande styrkeområden". Dessa styrkeområden är av bransch- och sektorsövergripande karaktär. Samtidigt som de förväntas kunna leda till tillväxt och fler företag inom specifika nischer har de även stor potential att bidra till innovation och konkurrenskraft i många av Östergötlands sysselsättningsmässigt starka branscher. De styrkeområden som identifierats omfattar:

- **Effektiv logistik:** Omfattar logistik för gods, person- och materialhantering och processer för tjänsteleverans.
- **Affärsmodeller och arenor för hållbara systemlösningar:** Systemförsäljning och affärsarenor, miljödriven affärs- och produktutveckling, biobaserad cirkulär ekonomi.
- **Smarta, säkra och robusta uppkopplade produkter och system:** System av säker, Internet-integrerad, kommunicerande elektronik och sensorer samt innovativa metoder för att framställa och distribuera detta, till exempel genom att trycka elektronik.
- **Simulering och visualisering:** Åskådliggörande av komplex data och interaktion med virtuella modeller, simulering, visuell, interaktiv media och spel.
- **Avancerade material:** Nanoteknikbaserade ytbeläggningar till nytta för bland annat verktygsföretag; nanostrukturerade material till exempel grafen men även biokompatibla material och lättviktsmaterial.

Att nämna en specifik kompetens som de växande bolagen inom våra styrkeområden efterfrågar eller kompetens som behövs för att våra styrkeområden ska leda till tillväxt inom andra branscher är inte lätt. De regionala styrkeområdena är teknologier och system som möjliggör tillämpningar inom många olika branscher. Verksamheterna behöver flera olika kompetenser och människor med olika utbildningsnivåer i olika delar av produktion och utveckling. En del av de nya arbetstillfällena kommer att vara inom produktion men väldigt många arbetstillfällen kommer att skapas inom utveckling.

Regionen ser också behov av kombinationer och "giftermål" av ingenjörsutbildningar med till exempel utbildningar inom vård eller beteendevetenskap. Den kompetensbrist som råder inom naturvetenskap, IT och teknik utgör en betydande utmaning för innovativa företag i vår region att kunna konkurrera globalt.

2.21.5 Näringsgrenar

I Östergötlands län fanns 195 897 sysselsatta 2012. Länet hade en negativ nettopendlning på - 3 769 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.³⁶² Näringslivet i Östergötland består i dag till stor del av både tillverkningsindustri och kunskapsintensiva branscher.³⁶³ Fördelningen av de sysselsatta

³⁶² Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

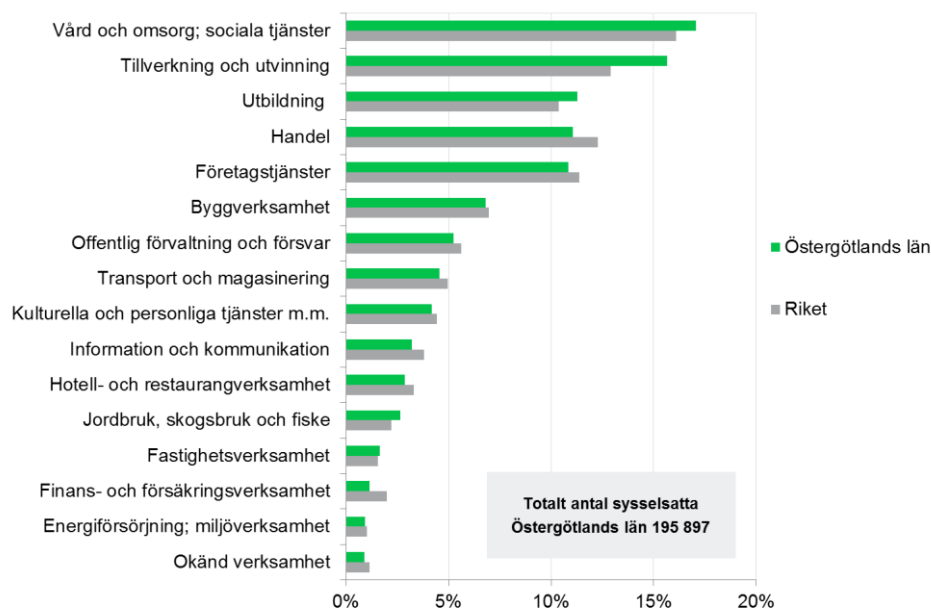
³⁶³ Regionförbundet Östsam (2010) Trettiofemtusen jobb, vilket vill du ha? Efterfrågan på arbetskraft i Östergötland fram till 2018.

mellan olika sektorer liknar i stort fördelningen i Sverige och av de sysselsatta återfinns cirka två tredjedelar i den privata sektorn och en tredjedel i offentlig sektor.³⁶⁴

Den strukturomvandling som pågått under många år i länet har förskjutit Östergötlands branschstruktur från att ha varit ett starkt utpräglat industrilän till att mer och mer efterlikna ett storstadslän. Storstadslänet präglas av en starkt växande tjänstesektor, och det har även Östergötland utvecklat. Det medför att sysselsättningen i Östergötland växer starkare än i tidigare jämförbara län med stor andel industri, men inte riktigt lika starkt som i storstadslänet.³⁶⁵ Industrin är fortfarande en dominerande del av arbetsmarknaden.

Linköping har blivit en stad där många teknik- och kunskapsintensiva företag etablerat sig och staden har blivit attraktiv för många IT-företag, något som delvis kan förklaras med kopplingen till stadens universitet. Även i Norrköping finns relativt många IT-företag, om än inte i lika stor utsträckning som i Linköping.³⁶⁶

Sysselsatta 2012 fördelade efter näringsgren i Östergötlands län och i riket

Den offentliga sektorn sysselsätter drygt en tredjedel av samtliga sysselsatta i länet³⁶⁷ och den största näringsgrenen i Östergötland är vård och omsorg. Vård- och

³⁶⁴ Regionförbundet Östsam (2011) Regionbeskrivning Östergötland 2011. Underlag och statistik för långsiktig planering.

³⁶⁵ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³⁶⁶ Arbetsförmedlingen (2014) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2014 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2014-2015.

³⁶⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

omsorgssektorn står inför stora pensionsavgångar då fyrtioåringarna utträder från arbetsmarknaden, vilket innebär att ny arbetskraft med relevant kompetens kommer att behöva rekryteras.³⁶⁸

³⁶⁸ Regionförbundet Östsam (2011) Det framtida kompetensbehovet inom kommunal vård och omsorg.

3 Bilaga 1 – Metod

3.1 Källor

Som underlag för denna rapport används främst information från de regionala kompetensplattformarna och i viss mån även information hämtad ur Arbetsförmedlingens (Af) länsprognoser. Ansvariga för de regionala kompetensplattformarna har ombetts bedöma vilket behov som finns av utbildningsplatser på 3–5 års sikt inom yrkeshögskolan inom respektive län/region. Bedömningen har gjorts med hänsyn tagen till redan beviljade utbildningsplatser.

Af:s länsprognoser används endast i begränsad omfattning av flera olika skäl. Tidshorizonten för dem är ett år, medan denna rapport sträcker sig 3–5 år fram i tiden. Af:s prognoser ringar heller inte in behovet av just yrkeshögskoleutbildningar och därför blir det svårt att dra tydliga slutsatser av det materialet. I de fall vi valt att använda uppgifter från Af:s länsprognoser handlar det i många fall mer om den regionala utvecklingen än om behovet av enskilda yrkesroller.

3.1.1 Regionala kompetensplattformar

Sedan år 2010 har aktörer med regionalt utvecklingsansvar i länen ett regeringsuppdrag att etablera regionala kompetensplattformar för samverkan när det gäller kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och lång sikt. Det övergripande syftet är att stärka förutsättningarna för en god kompetensförsörjning och bidra till en hållbar nationell och regional tillväxt.

De regionala kompetensplattformarna har också i uppdrag att samråda och föra dialog med statliga myndigheter inom kompetensförsörjningsområdet. Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) har sedan uppdragets tillkomst utvecklat ett samarbete med landets 21 företrädare för de regionala kompetensplattformarna. De är en viktig källa till kunskap för myndigheten om utvecklingen i länen och om arbetslivets efterfrågan på kompetens på yrkeshögskolenivå.

De regionala kompetensplattformarna ska bidra till:

- ökad kunskap och översikt inom kompetensförsörjnings- och utbildningsområdet,
- samordning av behovsanalyser inom kompetensförsörjnings- och utbildningsområdet,
- ökad samverkan kring kompetensförsörjning och utbildningsplanering,
- ökad kunskap om utbud och efterfrågan av utbildningsformer, med utgångspunkt i de olika utbildningsformernas nationella mål samt myndigheternas ansvar.

(hämtat från Regeringskansliets hemsida)

Kompetensplattformarna utvecklas och utformas efter respektive läns förutsättningar och prioriteringar. Genom kompetensplattformarnas arbete och struktur, sätts utbildnings- och

kompetensförsörjningsfrågorna i ett regionalt sammanhang och fokus. Samverkan stärks inom – och i en del fall också mellan – länen och kopplingen mellan regional och nationell nivå tydliggörs. Information och kunskap om regionernas behov samlas och förmedlas, vilket i sin tur kan fungera som beslutsunderlag gällande regionala utvecklingsstrategier, utbildningsplanering och specifika utvecklingsområden. Sammantaget kan förutsättningarna för en god kompetensförsörjning stärkas genom kompetensplattformarnas arbete och därigenom kan de också bidra till en hållbar regional och nationell tillväxt.

3.1.2 Statistikkällor

Den statistik som presenteras i rapporten är hämtad från Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och Statistiska centralbyrån (SCB).

Befolkningsuppgifterna hämtas från SCB. De senaste uppgifterna gäller år 2013.³⁶⁹

Pendlingsstatistiken hämtas också från SCB. De senaste uppgifterna inom det området gäller 2012.³⁷⁰

Sysselsättningsstatistiken hämtas även den från SCB. Källan är den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS)³⁷¹. De senaste uppgifterna där gäller år 2012. I denna rapport har vi utgått från förvärvsarbetande 16 år och äldre, dagbefolkning. Näringsgrenarna som presenteras i diagrammen är enligt standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007)³⁷².

Uppgifterna om antal platser inom olika utbildningsområden i yrkeshögskolan hämtas från MYH. Antal platser avser beviljade platser med avslut 2014 och framåt. Underlaget hämtades juli 2014.

3.2 Tillvägagångssätt

Följande frågor ställdes till ansvariga för de regionala kompetensplattformarna:

1. Vad händer i er region, exempelvis särskilda satsningar eller händelser som skulle kunna påverka utvecklingen i regionen positivt och/eller negativt, som innebär att efterfrågan på kvalificerad arbetskraft skulle kunna förändras i vissa

³⁶⁹ http://scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/25788/25795/Helarsstatistik---Kommun-lan-och-riket/159277/

³⁷⁰ http://scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Arbetsmarknad/Sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/Registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-RAMS/7895/7902/23020/

³⁷¹

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__AM__AM0207__AM0207K/DagSNI07KonK/?rxid=28c329c7-5587-4169-9a36-0733356266ad

³⁷² http://scb.se/sv_/Dokumentation/Klassifikationer-och-standarder/SNI-2007-ny-svensk-naringsgrensindelning-/

branscher/yrkesområden/yrken på 3–5 års sikt? Ange vilka branscher/yrkesområden/yrken som kan påverkas.

Källor:

2. Hur bedömer ni att det redan beviljade utbildningsutbudet tillgodoser den efterfrågan som finns på utbildade inom yrkeshögskolan i er region de närmaste 3–5 åren? Som stöd för detta finns i bifogad excel fil utbildningsutbudet med koppling till kommun, län och FA-region.

Källor:

Med hjälp av svaren på ovanstående frågor jobbade vi fram nya texter som sedan sändes på remiss till ansvariga för de regionala kompetensplattformarna. Under arbetets gång hade ett antal andra frågor utkristalliserats som vi också bad regionerna besvara vid samma remisstillfälle. Efter remissrundan justerades texterna utifrån de synpunkter och svar som kommit in. Därefter fick samma personer möjlighet att inkomma med ytterligare synpunkter på de slutgiltiga texterna.

3.3 Utbildningsområden inom yrkeshögskolan

Yrkeshögskoleutbildningarna delas in i 16 utbildningsområden. Utbildningsområdena omfattar en mängd olika inriktningar – totalt finns utbildningsinriktningar mot cirka 250 yrkesroller.

Svensk utbildningsnomenklatur (SUN2000) är en klassificering av utbildningar som SCB ansvarar för. Den är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. Varje utbildningsinriktning grupperas efter SUN-kod, vilken finns på fyra nivåer. Den mest aggregerade nivån är en position (en siffra). Den mest detaljerade nivån är fyra positioner (tre siffror och en bokstav). Myndigheten för yrkeshögskolan grupperar alla utbildningar inom yrkeshögskolan efter 16 utbildningsområden. Grupperingen är gjord med utgångspunkt efter SUN-inriktning, framförallt på två positioner men även på tre positioner.

Utbildningsområde inom YH och KY	SUN-inriktning
Data/IT	48 Data
Ekonomi, administration och försäljning	34 Företagsekonomi, handel och administration
Friskvård och kroppsvård	813 Idrott och friskvård 815 Hår- och skönhetsvård
Hotell, restaurang och turism	811 Hotell, restaurang och storhushåll 812 Turism, resor och fritid
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	72 Hälso- och sjukvård 76 Socialt arbete och omsorg
Journalistik och information	32 Journalistik och information
Juridik	38 Juridik och rättsvetenskap
Kultur, media och design	21 Konst och media
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	62 Lantbruk, trädgård, skog och fiske 64 Djursjukvård
Miljövård och miljöskydd	85 Miljövård och miljöskydd
Pedagogik och undervisning	14 Pedagogik och lärarutbildning
Samhällsbyggnad och byggnadsteknik	58 Samhällsbyggnad och byggnadsteknik
Säkerhetstjänster	86 Säkerhetstjänster
Teknik och tillverkning	52 Teknik och teknisk industri 54 Material och tillverkning
Transporttjänster	84 Transporttjänster
Övrigt	814 Hushållstjänster och lokalvård 999 Okänd